

U S T A W A

z dnia

o ochronie przyrody

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej, nieożywionej i krajobrazu.

Art. 2. 1. Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy, polega na zachowaniu, właściwym wykorzystaniu oraz odnawianiu zasobów przyrody, jej tworów i składników:

- 1) dziko występujących roślin, zwierząt, grzybów;
- 2) siedlisk przyrodniczych;
- 3) siedlisk zagrożonych, rzadkich, chronionych gatunków roślin, zwierząt, grzybów;
- 4) zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia;
- 5) roślin, zwierząt, grzybów objętych ochroną gatunkową;

- 6) tworów przyrody żywej, nieożywionej, kopalnych szczątków roślin, zwierząt;
- 7) krajobrazu;
- 8) zieleni w miastach, wsiach;
- 9) zadrzewień.

2. Celem ochrony przyrody jest:

- 1) utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów;
- 2) zachowanie różnorodności biologicznej;
- 3) zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego;
- 4) zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt, grzybów wraz z ich siedliskami przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu;
- 5) ochrona zieleni w miastach, wsiach oraz zadrzewień;
- 6) utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów przyrody, jej tworów i składników;
- 7) kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, promocję i informowanie w dziedzinie ochrony przyrody.

Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) banku genów – rozumie się przez to placówkę wyposażoną w niezbędne pomieszczenia i urządzenia, w której genotypy

roślin, zwierząt albo grzybów są przechowywane poza ich naturalnym środowiskiem;

- 2) drzewostanie o charakterze parkowym – rozumie się przez to zespoły drzew ukształtowane funkcjonalnie i estetycznie, mające wartość przyrodniczą lub zabytkową;
- 3) gatunku o znaczeniu priorytetowym – rozumie się przez to gatunek, za który Wspólnota Europejska ponosi szczególną odpowiedzialność z powodu wielkości jego naturalnego zasięgu;
- 4) gatunku ważnym dla Wspólnoty Europejskiej – rozumie się przez to gatunki:
 - a) które są zagrożone, z wyjątkiem tych gatunków, których naturalny zasięg na terytorium Wspólnoty Europejskiej jest zasięgiem krańcowym i które nie są zagrożone lub podatne na zagrożenie,
 - b) podatne na zagrożenie, to znaczy, o których sądzi się, że mogą w najbliższej przyszłości przejść do kategorii gatunków zagrożonych, jeżeli czynniki będące przyczyną zagrożenia będą na nie nadal oddziaływać,
 - c) rzadkie, to znaczy o niewielkich populacjach, które nie są obecnie zagrożone ani też podatne na zagrożenie ale podlegają ryzyku zagrożenia, występując w obrębie ograniczonych obszarów albo będąc znacznie rozproszone na większym obszarze,
 - d) endemiczne i wymagające specjalnej ochrony ze względu na szczególny charakter ich siedliska i potencjalne oddziaływanie ich eksploatacji na te siedliska oraz

potencjalne oddziaływanie ich eksploatacji na stan ich ochrony;

- 5) korytarzu ekologicznym – rozumie się przez to obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt, grzybów;
- 6) obszarze specjalnej ochrony – rozumie się przez to obszar wyznaczony do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w granicach którego ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju;
- 7) obszarze ważnym dla Wspólnoty Europejskiej – rozumie się przez to obszar, który w regionie biogeograficznym, do którego należy, w znaczący sposób przyczynia się do zachowania lub odtworzenia stanu sprzyjającego ochronie rodzaju siedliska przyrodniczego oraz siedliska gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznacza się obszar Natura 2000, a także może się znacząco przyczynić do spójności tych obszarów lub przyczynia się znacząco do zachowania różnorodności biologicznej w danym regionie biogeograficznym;
- 8) ochronie częściowej – rozumie się przez to ochronę gatunków roślin, zwierząt, grzybów dopuszczającą możliwość redukcji liczebności populacji i pozyskiwania osobników tych gatunków lub ich części;
- 9) ochronie czynnej – rozumie się przez to stosowanie, w razie potrzeby, zabiegów ochronnych w celu przywrócenia naturalnego stanu ekosystemów i składników przyrody lub zachowania siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin, zwierząt, grzybów;

- 10) ochronie ex situ – rozumie się przez to ochronę gatunków roślin, zwierząt, grzybów poza miejscem ich naturalnego występowania oraz ochronę skał, skamieniałości i minerałów w miejscach ich przechowywania;
- 11) ochronie in situ – rozumie się przez to ochronę gatunków roślin, zwierząt, grzybów, a także elementów przyrody nieożywionej, w miejscach ich naturalnego występowania;
- 12) ochronie krajobrazowej – rozumie się przez to zrównoważony rozwój obszaru oraz zachowanie cech charakterystycznych danego krajobrazu;
- 13) ochronie ścisłej – rozumie się przez to całkowite i trwałe zaniechanie bezpośredniej ingerencji człowieka w stan ekosystemów, tworów i składników przyrody oraz w przebieg procesów przyrodniczych na obszarach objętych ochroną, a w przypadku gatunków – całoroczną ochronę należących do nich osobników i ich stadiów rozwojowych;
- 14) ogrodzie botanicznym – rozumie się przez to urządzony i zagospodarowany teren wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nim związanymi, będący miejscem ochrony ex situ, uprawy roślin różnych stref klimatycznych i środowisk życia, uprawy roślin określonego gatunku oraz prowadzenia badań naukowych, edukacji;
- 15) ogrodzie zoologicznym – rozumie się przez to urządzony i zagospodarowany teren wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nim związanymi, gdzie zwierzęta należące do gatunków dziko występujących są hodowane i utrzymywane w celu ochrony ex situ, prowa-

dzenia badań naukowych, edukacji, a także w celu ich publicznej ekspozycji nie mniej niż 7 dni w roku;

- 16) ostoi – rozumie się przez to miejsce o warunkach sprzyjających egzystencji roślin, zwierząt, grzybów zagrożonych i rzadkich gatunków;
- 17) ośrodka rehabilitacji zwierząt – rozumie się przez to miejsce, w którym jest prowadzone leczenie i rehabilitacja zwierząt dziko występujących, wymagających okresowej opieki człowieka, w celu przywrócenia ich do przyrody;
- 18) otulinie – rozumie się przez to strefę ochronną bezpośrednio graniczącą z formą ochrony przyrody i wyznaczoną indywidualnie dla formy ochrony przyrody, w celu zabezpieczenia przed zagrożeniami zewnętrznymi, wynikającymi z działalności człowieka;
- 19) pozyskaniu – rozumie się przez to:
 - a) zbiór roślin lub grzybów gatunków chronionych albo ich części ze stanowisk naturalnych, do celów gospodarczych,
 - b) chwytanie, łowienie lub zbieranie zwierząt oraz ich części i produktów pochodnych, do celów gospodarczych,
 - c) eksploatację lub wydobywanie skamieniałości, zwłaszcza kopalnych szczątków roślin lub zwierząt;
- 20) różnorodności biologicznej – rozumie się przez to zróżnicowanie żywych organizmów występujących w eko-

systemach, w obrębie gatunku i między gatunkami, oraz różnicowanie ekosystemów;

- 21) siedlisku o znaczeniu priorytetowym – rozumie się przez to typ siedliska przyrodniczego zagrożonego zanikiem, w odniesieniu do ochrony którego Wspólnota Europejska ponosi szczególną odpowiedzialność z powodu wielkości jego naturalnego zasięgu;
- 22) siedlisku przyrodniczym – rozumie się przez to obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne;
- 23) siedlisku roślin, siedlisku zwierząt lub siedlisku grzybów – rozumie się przez to obszar występowania roślin, zwierząt lub grzybów, w ciągu całego życia lub dowolnym stadium ich cyklu biologicznego;
- 24) specjalnym obszarze ochrony – rozumie się przez to obszar ważny dla Wspólnoty Europejskiej, wyznaczony w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych albo populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt, albo w celu odtworzenia właściwego stanu siedlisk lub stanu populacji tych gatunków, sprzyjającego ich dalszej ochronie;
- 25) stanie siedliska przyrodniczego – rozumie się przez to sumę oddziaływań na siedlisko przyrodnicze oraz na typowe dla niego gatunki, które mogą mieć wpływ na jego długofalowe rozmieszczenie, strukturę i funkcjonowanie oraz na długoterminowe przetrwanie typowych dla niego gatunków;

- 26) starodrzewiu – rozumie się przez to drzewostan lub pojedyncze drzewa, które przekroczyły fazę kulminacji przyrostu;
- 27) środowisku przyrodniczym – rozumie się przez to krajobraz wraz z tworami przyrody nieożywionej, naturalne i przekształcone siedliska przyrodnicze z występującymi roślinami, zwierzętami, grzybami;
- 28) terenach zieleni – rozumie się przez to tereny znajdujące się w granicach miast oraz wsi o zwartej zabudowie, pokryte roślinnością, wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, użytkowane lub przeznaczone na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, zdrowotne, dydaktyczno-wychowawcze, estetyczne, których funkcja i układ przestrzenny tworzą główny i samoistny obszar jednostkowy, takie jak: parki spacerowo-wypoczynkowe, gminne, zdrojowe, uzdrowiskowe, etnograficzne, sportowe, rozrywki oraz ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie, dziecięce, ogrody i parki zabytkowe, pracownicze ogrody działkowe, arboreta, alpinaria, zieleńce, grodziska, kurhany, zabytkowe fortyfikacje, a także zieleń towarzyszącą obiektom budowlanym, której funkcja i układ przestrzenny stanowią uzupełnienie tego obiektu, tworząc wspólnie układ przestrzenny, towarzyszący ulicom, placom, komunikacji kolejowej i lotniczej, budynkom użyteczności publicznej, terenom składowym i przemysłowym;
- 29) typie siedliska przyrodniczego o priorytetowym znaczeniu dla Wspólnoty Europejskiej – rozumie się przez to typ

siedliska przyrodniczego zagrożony zanikiem, którego ochrona wymaga współdziałania w skali międzynarodowej;

- 30) udostępnianiu – rozumie się przez to fotografowanie lub filmowanie w celach zarobkowych oraz korzystanie z zasobów przyrody, jej tworów i składników w celach naukowych, turystycznych i edukacyjnych;
- 31) walorach krajobrazowych – rozumie się przez to wartości ekologiczne, estetyczne lub kulturowe obszaru oraz związane z nim rzeźbę terenu i elementy przyrodnicze, ukształtowane przez siły przyrody lub działalność człowieka;
- 32) właściwym stanie gatunku – rozumie się przez to stan, w którym dane o dynamice liczebności populacji tego gatunku wskazują, że gatunek utrzymuje się jako trwały składnik swojego siedliska, jego zasięg nie zmniejsza się ani też nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości oraz istnieje i będzie istniało w przyszłości siedlisko wystarczająco duże, aby utrzymać populację tego gatunku;
- 33) właściwym stanie ochrony gatunków – rozumie się przez to stan oceniony na podstawie liczebności populacji gatunków roślin, zwierząt, grzybów wskazujący na ich zdolność do trwałej egzystencji w granicach naturalnego zasięgu, który w dającej się przewidzieć przyszłości nie powinien ulec zmniejszeniu;
- 34) właściwym stanie siedlisk – rozumie się przez to stan, w którym naturalny zasięg siedliska oraz obszary mieszczące się w obrębie tego zasięgu są stałe lub zwiększają się, a specyficzna struktura i funkcje konieczne

do długotrwałego zachowania właściwego stanu charakterystycznych dla niego gatunków roślin, zwierząt, grzybów, istnieją i będą istnieć w dającej się przewidzieć przyszłości;

- 35) wstępie do parku narodowego albo rezerwatu przyrody – rozumie się przez to wejście lub wjazd na obszary objęte ochroną ścisłą lub częściową w celu poznawczym, turystycznym lub rekreacyjnym;
- 36) zadrzewieniach – rozumie się przez to drzewa i krzewy w granicach pasa drogowego, pojedyncze drzewa lub krzewy, albo ich skupiska nie będące lasem w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679, Nr 12, poz. 136, Nr 86, poz. 958 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 110, poz. 1189 i Nr 145, poz. 1623, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 113, poz. 984 i Nr 200, poz. 1682 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i poz. 721), wraz z terenem, na którym występują i pozostałymi składnikami szaty roślinnej tego terenu, spełniające cele ochronne, produkcyjne lub społeczno-kulturowe;
- 37) zagrożeniach wewnętrznych – rozumie się przez to czynniki mogące wywołać niekorzystne zmiany cech fizycznych, chemicznych lub biologicznych zasobów, tworów i składników chronionej przyrody, walorów krajobrazowych oraz przebiegu procesów przyrodniczych, wynikające z przyczyn naturalnych lub z działalności człowieka w granicach obszarów lub obiektów podlegających ochronie prawnej;
- 38) zagrożeniach zewnętrznych – rozumie się przez to czynniki mogące wywołać niekorzystne zmiany cech fizycznych, chemicznych lub biologicznych zasobów, tworów i składni-

ków chronionej przyrody, walorów krajobrazowych oraz przebiegu procesów przyrodniczych, wynikające z przyczyn naturalnych lub z działalności człowieka, mających swoje źródło poza granicami obszarów lub obiektów podlegających ochronie prawnej.

Art. 4. Cele ochrony przyrody są realizowane przez:

- 1) uwzględnianie wymagań ochrony przyrody w polityce ekologicznej państwa, programach ochrony środowiska przyjmowanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego, strategiach rozwoju województw, wojewódzkich i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w działalności gospodarczej lub inwestycyjnej;
- 2) obejmowanie zasobów przyrody, jej tworów i składników formami ochrony przyrody;
- 3) opracowanie i realizacja ustaleń planów ochrony dla obszarów podlegających ochronie prawnej, programów ochrony gatunków, siedlisk i szlaków migracji gatunków chronionych;
- 4) realizację Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z programem działań;
- 5) prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej lub promocyjnej na rzecz ochrony przyrody.

Art. 5. 1. Obowiązkiem organów administracji publicznej, jednostek organizacyjnych, osób prawnych, osób fizycznych jest dbałość o ochronę przyrody będącej dziedzictwem i bogactwem narodowym.

2. Organy administracji publicznej są obowiązane do zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony przyrody.

3. Obowiązkiem organów administracji publicznej, instytucji naukowych i oświatowych, a także publicznych środków masowego przekazu jest popularyzowanie, informowanie i promocja ochrony przyrody.

Rozdział 2

Formy ochrony przyrody

Art. 6. 1. Formami ochrony przyrody są:

- 1) parki narodowe;
- 2) rezerваты przyrody;
- 3) parki krajobrazowe;
- 4) obszary chronionego krajobrazu;
- 5) obszary Natura 2000;
- 6) pomniki przyrody;
- 7) stanowiska dokumentacyjne;
- 8) użytki ekologiczne;
- 9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;

10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

2. Obszary wymienione w ust. 1 w pkt 1-4 tworzą krajowy system obszarów chronionych, który stanowi układ przestrzenny wzajemnie uzupełniających się form ochrony przyrody.

3. W drodze porozumienia z sąsiednimi państwami mogą być wyznaczane przygraniczne obszary cenne pod względem przyrodniczym, w celu ich wspólnej ochrony.

4. Poddanie pod ochronę w formie parku narodowego lub rezerwatu przyrody obszarów, które stanowią nieruchomości nie będące własnością Skarbu Państwa, następuje za zgodą właściciela, a przy braku tej zgody – w trybie wywłaszczenia.

Art. 7. 1. Park narodowy obejmuje obszar, wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1 000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

2. Park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej ekosystemów, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

3. Park narodowy jest państwową jednostką budżetową w rozumieniu art. 18 ustawy z dnia 28 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148, Nr 45, poz. 391, Nr 65, poz. 594 i Nr 96, poz. 874).

4. Statut parku narodowego określający strukturę organizacyjną parku narodowego nadaje minister właściwy do spraw środowiska, w drodze zarządzenia.

Art. 8. 1. Nadzór nad parkami narodowymi sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.

2. Nadzór, o którym mowa w ust. 1, obejmuje:

- 1) zatwierdzanie planów finansowych oraz sporządzanie sprawozdań zbiorczych z działalności parków narodowych;
- 2) zatwierdzanie rocznych zadań rzeczowych, wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych;
- 3) koordynowanie działalności naukowej i edukacyjnej;
- 4) koordynowanie działalności Straży Parku Narodowego;
- 5) kontrolę parków narodowych w zakresie ich funkcjonowania;
- 6) kontrolę w zakresie organizacji i funkcjonowania Służby Parków Narodowych.

Art. 9. 1. Utworzenie parku narodowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, które określa jego nazwę, obszar, przebieg granicy, otulinę i nieruchomości Skarbu Państwa nie przechodzące w trwałą zarząd parku narodowego; likwidacja lub zmniejszenie obszaru parku narodowego następuje wyłącznie w razie bezpowrotnej utraty wartości przyrodniczych.

2. Utworzenie, powiększenie, zmniejszenie lub likwidacja parku narodowego może nastąpić tylko po uzgodnieniu z właściwymi miejscowo organami zainteresowanych jednostek samorządu terytorialnego, na obszarze działania których planuje się powyższe zmiany, oraz po zaopiniowaniu, w terminie jednego miesiąca od dnia przedłożenia tych zmian, przez

zainteresowane organizacje pozarządowe. Niezłożenie opinii w przewidzianym terminie uznaje się za brak uwag.

3. Nieruchomości Skarbu Państwa położone w granicach parku narodowego i służące realizacji jego celów zostają oddane w trwały zarząd parku narodowego, na zasadach określonych w rozdziale 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543, z 2001 r. Nr 129, poz. 1447, Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 126, poz. 1070, Nr 130, poz. 1112 Nr 157, poz. 1271, Nr 200, poz. 1682 i Nr 240, poz. 2058 oraz z 2003 r. Nr 1, poz. 15, Nr 80, poz. 717, 720 i 721, Nr 96, poz. 874 i Nr 124, poz. 1152).

4. Administrowanie obszarami morskimi, położonymi w granicach parku narodowego, odbywa się na podstawie działu III ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. Nr 32, poz. 131, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, z 1995 r. Nr 7, poz. 31 i Nr 47, poz. 243, z 1996 r. Nr 34, poz. 145, z 1997 r. Nr 111, poz. 726, z 1999 r. Nr 70, poz. 778, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1321, z 2001 r. Nr 129, poz. 1441 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 166, poz. 1361 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717).

5. Dyrektorowi parku narodowego przysługuje prawo pierwokupu nieruchomości, położonej w granicach parku narodowego, na rzecz Skarbu Państwa.

6. Projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w części dotyczącej parku narodowego wymagają uzgodnienia z dyrektorem parku narodowego w zakresie ustaleń tych planów, mogących mieć negatywny wpływ na ochronę przyrody parku narodowego.

Art. 10. 1. Na obszarach graniczących bezpośrednio z parkiem narodowym wyznacza się otulinę parku narodowego.

2. W otulinie może być utworzona strefa ochronna zwierząt łownych, ze względu na potrzebę ochrony zwierząt w parku narodowym.

3. Strefa ochronna zwierząt łownych nie podlega włączeniu w granice obwodów łowieckich.

4. Minister właściwy do spraw środowiska ustanawia, w drodze rozporządzenia, strefę ochronną zwierząt łownych, określając obszary wchodzące w jej skład oraz kryteria i sposoby utrzymania właściwej liczebności i struktury populacji poszczególnych gatunków zwierząt łownych.

5. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 4, będzie się kierował:

- 1) ochroną gatunków zwierząt łownych w parkach narodowych;
- 2) tworzeniem strefy bezpieczeństwa dla gatunków zwierząt łownych wychodzących na żerowiska poza obszar parku narodowego;
- 3) utrzymaniem właściwej liczebności i struktury populacji poszczególnych gatunków zwierząt łownych na obszarze parku narodowego w celu zachowania równowagi przyrodniczej.

6. Ochrona zwierząt łownych w strefie ochronnej zwierząt łownych należy do zadań dyrektora parku narodowego.

Art. 11. 1. Obszar parku narodowego jest udostępniany w celach turystycznych, naukowych, edukacyjnych w sposób, który nie wpłynie negatywnie na przyrodę w parku narodowym.

2. Miejsca, które mogą być udostępniane oraz określenie maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w parku

narodowym lub jego części, ustala się w planie ochrony parku narodowego, a do czasu jego sporządzenia – w zadaniach ochronnych.

3. Za wstęp do parku narodowego lub na niektóre jego obszary, za udostępnianie parku narodowego lub niektórych jego obszarów mogą być pobierane opłaty.

4. Wysokość opłat, o których mowa w ust. 3, ustala dyrektor parku narodowego.

5. Opłata za wstęp do parku nie może przekroczyć 0,75% kwoty 800 zł waloryzowanej o prognozowany średnioroczny wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem przyjęty w ustawie budżetowej.

6. Opłaty, o których mowa w ust. 3, pobiera się w formie wykupu biletu wstępu jednorazowego lub wstępu wielokrotnego, w miejscach pobierania opłat, lub wnosi się na rachunek bankowy parku narodowego.

7. Opłat za wstęp do parku narodowego lub na niektóre jego obszary nie pobiera się od:

- 1) dzieci w wieku do 7 lat;
- 2) osób, które posiadają zezwolenie dyrektora parku narodowego na prowadzenie badań naukowych w zakresie ochrony przyrody;
- 3) uczniów szkół, studentów odbywających zajęcia dydaktyczne w parku narodowym w zakresie uzgodnionym z dyrektorem parku narodowego;
- 4) mieszkańców gmin położonych w granicach parku narodowego i gmin graniczących z parkiem narodowym;

5) osób udających się do wyznaczonych w parku narodowym plaż;

6) osób udających się do miejsc kultu religijnego.

8. Opłatę za wstęp do parku narodowego lub na niektóre jego obszary, w wysokości 50% stawki opłaty ustalonej przez dyrektora parku narodowego, pobiera się od:

1) uczniów szkół, studentów;

2) emerytów, rencistów;

3) osób niepełnosprawnych;

4) żołnierzy służby czynnej.

9. Dowód uiszczenia opłat, o których mowa w ust. 3, należy zachować do kontroli do czasu opuszczenia granic parku narodowego.

10. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, parki narodowe lub niektóre ich obszary, za wstęp do których pobiera się opłaty.

11. Minister właściwy do spraw środowiska, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 10, będzie kierował się zróżnicowaniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych parku narodowego, nasileniem ruchu turystycznego i jego oddziaływaniem na przyrodę parku narodowego.

Art. 12. 1. Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt, siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych lub krajobrazowych.

2. Wokół rezerwatu przyrody może być wyznaczona otulina.

3. Wojewoda, w drodze rozporządzenia, uznaje za rezerwat przyrody obszar, o którym mowa w ust. 1, określając jego nazwę, położenie, cele ochrony, podając rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także określa sprawującego nadzór nad rezerwatem, oraz może wyznaczyć otulinę; wojewoda, za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska i po zasięgnięciu opinii wojewódzkiej rady ochrony przyrody, może zmniejszyć lub zwiększyć obszar rezerwatu przyrody, a w razie bezpowrotnej utraty wartości przyrodniczych – znieść tę formę.

4. Wojewoda, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić opłaty za wstęp na obszar rezerwatu przyrody, kierując się potrzebą utrzymania w nim infrastruktury turystycznej i edukacyjnej.

5. Wojewoda ustala stawki opłat, o których mowa w ust. 4, przy czym opłaty za jednorazowy wstęp do rezerwatu nie mogą przekraczać 0,75% kwoty 800 zł podlegającej waloryzacji o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen, towarów i usług konsumpcyjnych ogółem przyjęty w ustawie budżetowej.

6. Opłaty, o których mowa w ust. 4, są przychodami gospodarstw pomocniczych przy urzędzie wojewódzkim, w rozumieniu art. 20 ustawy z dnia 28 listopada 1998 r. o finansach publicznych, i są przeznaczane na ochronę przyrody.

7. Jeżeli obowiązek uznania za rezerwat przyrody danego obszaru wynika z zobowiązań międzynarodowych, a wojewoda odmówił uznania takiego rezerwatu, minister właściwy do spraw środowiska może uznać, w drodze rozporządzenia, za rezerwat przyrody obszar, w granicach którego znajdują się siedliska przyrodnicze, siedliska roślin, siedliska zwierząt, siedliska grzybów uznanych za ginące lub zagrożone wyginięciem, jak również twory i składniki przyrody nieożywionej, mające wartość naukową, przyrodniczą, kulturową lub krajobrazową, określając nazwę, położenie, cele ochrony, podając

rodzaj, typ i podtyp, a także określa sprawującego nadzór nad rezerwatem, oraz może wyznaczyć otulinę.

Art. 13. 1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje, typy i podtypy rezerwatów przyrody.

2. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, będzie kierował się potrzebą zapewnienia obszarom cennym przyrodniczo, zróżnicowanym pod względem wartości przyrodniczych, ochrony rezerwatowej oraz wytypowania reprezentatywnej liczby rezerwatów przyrody, ze względu na dominujący przedmiot ochrony i główny typ ekosystemu.

Art. 14. 1. W parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody zabrania się:

- 1) budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;
- 2) rybactwa, z wyjątkiem obszarów ustalonych w planie ochrony albo w zadaniach ochronnych;
- 3) budowy obiektów budowlanych stwarzających zagrożenie wewnętrzne;
- 4) polowania, chwytania dziko występujących zwierząt, płoszenia ich i umyślnego zabijania, zbierania poroży zwierzyny płowej, niszczenia nor i legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry;
- 5) pozyskiwania lub niszczenia roślin oraz grzybów;
- 6) dokonywania zmian zasobów przyrody, jej tworów i składników oraz obszarów objętych ochroną;

- 7) użytkowania, uszkodzenia oraz zanieczyszczania obiektów oraz obszarów podlegających ochronie prawnej;
- 8) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- 9) pozyskiwania skał, w tym torfu oraz skamieniałości, zwłaszcza kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
- 10) niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- 11) palenia ognisk, wyrobów tytoniowych, używania źródeł światła o otwartym płomieniu, poza miejscami wyznaczonymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 12) prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej, poza miejscami wyznaczonymi w planie ochrony, a także rolniczej;
- 13) stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- 14) zbioru dziko występujących roślin, grzybów oraz ich części, poza miejscami wyznaczonymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 15) amatorskiego połowu ryb, poza miejscami wyznaczonymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwa-

cie przyrody – przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;

- 16) ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, poza szlakami wyznaczonymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 17) wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną;
- 18) wspinaczki, eksploatacji jaskiń lub zbiorników wodnych, poza miejscami wyznaczonymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 19) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach będących w trwałym zarządzie parku narodowego, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 20) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa powszechnego, na obiektach lub obszarach podlegających ochronie prawnej;

- 21) sprzedaży i spożywania napojów alkoholowych na obszarach objętych ochroną ścisłą i czynną;
- 22) zakłócania ciszy;
- 23) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, poza akwenami lub szlakami wyznaczonymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 24) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- 25) biwakowania, poza miejscami wyznaczonymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 26) prowadzenia badań naukowych w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody – bez zgody organu uznającego obszar za rezerwat przyrody;
- 27) wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów poza ich naturalne miejsca występowania, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- 28) wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- 29) organizacji imprez i przedsięwzięć rekreacyjno-sportowych w parku narodowym bez zgody dyrektora parku

narodowego, a w rezerwacie przyrody – bez zgody organu uznającego obszar za rezerwat przyrody.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą:

- 1) wykonywania zadań wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych;
- 2) konieczności likwidacji nagłych zagrożeń oraz wykonywania czynności nie ujętych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych za zgodą organu ustanawiającego plan ochrony lub zadania ochronne;
- 3) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
- 4) wykonywania zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- 5) obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystywania przez jednostki organizacyjne, osoby prawne lub fizyczne oraz wykonywania prawa własności, zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego.

3. Minister właściwy do spraw środowiska może zezwolić wyjątkowo na odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione potrzebą ochrony przyrody, wykonywaniem badań naukowych lub realizacją inwestycji liniowych celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, pod warunkiem przeprowadzenia przez inwestora działań kompensujących utratę wartości przyrodniczych danego obszaru.

Art. 15. 1. Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, krajobrazowe, historyczne i kulturowe w celu zacho-

wania, popularyzacji i upowszechniania tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

2. Wokół parku krajobrazowego może być wyznaczona otulina.

3. Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze rozporządzenia wojewody, które określa jego nazwę, obszar, przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, szczególne cele ochrony oraz zakazy właściwe dla danego parku krajobrazowego lub jego części, wybrane spośród zakazów, o których mowa w art. 16 ust. 1, wynikające z potrzeb jego ochrony; likwidacja lub zmniejszenie obszaru parku krajobrazowego następuje w drodze rozporządzenia wojewody, po zaopiniowaniu przez wojewódzką radę ochrony przyrody oraz właściwe miejscowo rady gmin, z powodu bezpowrotnej utraty wartości przyrodniczych, historycznych, kulturowych i walorów krajobrazowych na obszarach projektowanych do wyłączenia spod ochrony.

4. Projekt rozporządzenia w sprawie utworzenia, zmiany granic lub likwidacji parku krajobrazowego wymaga opinii właściwej miejscowo rady gminy; niezłożenie opinii w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu uznaje się za akceptację projektu.

5. Statut parku krajobrazowego lub zespołu parków krajobrazowych, określający strukturę organizacyjną parku lub zespołu parków, nadaje wojewoda, w drodze zarządzenia.

6. Grunty rolne, leśne i inne nieruchomości znajdujące się w granicach parku krajobrazowego pozostawia się w gospodarczym wykorzystaniu.

7. Projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w części dotyczącej parku krajobrazowego i jego otuliny wymagają uzgodnienia z właściwym wojewodą.

8. Minister właściwy do spraw środowiska koordynuje działalność parków krajobrazowych w zakresie ochrony przyrody, walorów krajobrazowych, wartości historycznych i kulturowych.

Art. 16. 1. W parku krajobrazowym mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 i Nr 115, poz. 1229, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984 i Nr 233, poz. 1957 oraz z 2003 r. Nr 46, poz. 392 i Nr 80, poz. 717 i 721);
- 2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarłisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb, połowań prowadzonych w ramach gospodarki łowieckiej oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego oraz budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

- 4) wypalania roślinności i jej szczątków, jeżeli nie jest ono związane z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej, rolnej lub robót związanych z ochroną przeciwpowodziową;
- 5) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, zwłaszcza kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 6) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym, albo utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 7) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody oraz racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej i rybackiej;
- 8) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej i gospodarce rybackiej;
- 9) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego;
- 10) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 11) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;

- 12) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- 13) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- 14) organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- 15) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą zadań realizowanych na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa, akcji ratowniczej oraz inwestycji realizujących cele publiczne, w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

3. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obligatoryjne i przeprowadzone postępowanie o oddziaływaniu na środowisko nie wykazało niekorzystnego wpływu na przyrodę parku krajobrazowego.

4. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 15, nie dotyczy statków jednostek ratowniczych, jednostek organizacyjnych właściciela wód lub urządzeń wodnych zlokalizowanych na wodach, inspektorów żeglugi śródlądowej, Państwowej i Społecznej Straży Rybackiej, promów leżących w ciągu dróg publicznych, prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej oraz wykonywania zadań z zakresu ochrony przyrody przez Służbę Parków Krajobrazowych.

Art. 17. 1. Dla obszarów objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3, sporządza się i realizuje plan ochrony.

2. Plan ochrony, o którym mowa w ust. 1, ustanawia się w ciągu 5 lat od dnia utworzenia parku narodowego, uznania obszaru za rezerwat przyrody albo utworzenia parku krajobrazowego.

Art. 18. 1. Projekt planu ochrony sporządza dla:

- 1) parku narodowego – dyrektor parku narodowego;
- 2) rezerwatu przyrody – organ, który uznał dany obszar za rezerwat przyrody lub po uzgodnieniu z tym organem – zarządzający albo nadzorujący rezerwat;
- 3) parku krajobrazowego – dyrektor parku krajobrazowego lub dyrektor zespołu parków krajobrazowych.

2. Projekt planu ochrony podlega zaopiniowaniu przez właściwą terytorialnie radę gminy; niezłożenie opinii w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu planu ochrony uznaje się za akceptację tego projektu.

3. Projekt planu ochrony dla rezerwatu przyrody, o którym mowa w art. 12 ust. 3, wymaga akceptacji ministra właściwego do spraw środowiska.

4. Ustalenia zawarte w planie ochrony, w zakresie infrastruktury technicznej, ochrony środowiska, obszarów wyłączonych z zabudowy, zagospodarowania turystycznego i sposobów użytkowania gruntów oraz zakazy dla form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6-9, są wiążące dla miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

5. Minister właściwy do spraw środowiska ustanawia, w drodze rozporządzenia, plan ochrony dla obszarów objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 12 ust. 7, w terminie 6

miesiący od dnia otrzymania projektu od dyrektora parku sporządzającego projekt planu lub odmawia jego ustanowienia, jeżeli plan nie będzie realizował celów ochrony przyrody; plan ochrony może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony przyrody.

6. Wojewoda ustanawia, w drodze rozporządzenia, plan ochrony dla obszarów objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2 i 3, w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania projektu planu przedstawionego przez sporządzającego projekt planu lub odmawia jego ustanowienia, jeżeli plan nie będzie realizował celów ochrony przyrody; plan ochrony może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony przyrody.

7. Plan ochrony dla rezerwatu przyrody, o którym mowa w art. 12 ust. 3, położonego na terenie kilku województw, ustanawia wojewoda, na terenie którego znajduje się największa powierzchnia tego rezerwatu, w porozumieniu z właściwymi wojewodami.

8. Plan ochrony dla parku krajobrazowego, położonego na terenie kilku województw, ustanawia wojewoda, na terenie którego znajduje się siedziba tego parku, w porozumieniu z właściwymi wojewodami.

Art. 19. 1. Plany ochrony dla parków narodowych, rezerwatów przyrody oraz parków krajobrazowych sporządza się na okres 20 lat, z uwzględnieniem:

- 1) charakterystyki i diagnozy (oceny) stanu przyrody;
- 2) identyfikacji i oceny istniejących oraz potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych;
- 3) charakterystyki i oceny uwarunkowań społecznych i gospodarczych;

- 4) analizy skuteczności dotychczasowych sposobów ochrony;
- 5) charakterystyki i oceny stanu zagospodarowania przestrzennego.

2. Prace przy sporządzaniu planów ochrony, o których mowa w ust. 1, polegają na:

- 1) diagnozie stanu zasobów przyrody, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych, wartości kulturowych oraz istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych, która może być wykonana w formie szczegółowych opisów;
- 2) opracowaniu koncepcji ochrony zasobów przyrody, tworów i składników przyrody, wartości kulturowych, a także eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych;
- 3) wskazaniu zadań ochronnych, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji.

3. Plan ochrony dla parku narodowego oraz rezerwatu przyrody uwzględnia:

- 1) cele ochrony przyrody oraz przyrodnicze i społeczne uwarunkowania ich realizacji;
- 2) identyfikację oraz sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków;
- 3) wskazania obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej;

- 4) działania ochronne na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań;
 - 5) wskazanie obszarów i sposoby ich udostępniania do celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych;
 - 6) wskazanie miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza lub handlowa;
 - 7) ustalenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych.
4. Plan ochrony dla parku krajobrazowego uwzględnia:
- 1) cele ochrony przyrody oraz przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania ich realizacji;
 - 2) identyfikację oraz sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków;
 - 3) wskazanie obszarów realizacji działań ochronnych;
 - 4) zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu;
 - 5) wskazanie obszarów udostępnianych do celów naukowych, dydaktycznych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i dla innych form gospodarowania oraz sposobów korzystania z tych obszarów;

- 6) ustalenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych.

Art. 20. 1. Minister właściwy do spraw środowiska określi dla parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb sporządzania projektu planu ochrony;
- 2) zakres prac na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony;
- 3) zakres i sposoby ochrony zasobów przyrody, tworów i jej składników.

2. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, będzie kierował się potrzebą ochrony zasobów przyrody, tworów i składników przyrody żywej i nieożywionej w parkach narodowych, rezerwach przyrody oraz parkach krajobrazowych, z uwzględnieniem możliwości technicznych, organizacyjnych, finansowych, poziomu wiedzy i nauki w zakresie ochrony przyrody.

Art. 21. 1. Dla parku narodowego lub rezerwatu przyrody, do czasu sporządzenia planu ochrony, sprawujący nadzór sporządza wykaz i opis zadań ochronnych, ustanowionych, w drodze zarządzenia, przez organ upoważniony do ustanawiania planu ochrony; projekt zarządzenia wojewody wymaga zgody ministra właściwego do spraw środowiska.

2. Zadania ochronne, o których mowa w ust. 1:

- 1) identyfikują i oceniają istniejące i potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków;

- 2) opisują sposoby ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań;
- 3) opisują sposoby czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt lub grzybów;
- 4) wskazują obszary objęte ochroną ścisłą, czynną oraz krajobrazową.

3. Zadania ochronne, o których mowa w ust. 1, mogą być ustanawiane na rok lub równocześnie na kolejne lata, nie dłużej jednak niż na okres do 5 lat.

Art. 22. 1. Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką, wypoczynkiem, pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

2. Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze rozporządzenia wojewody, które określa jego nazwę, położenie, obszar, ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów, zakazy właściwe dla danego obszaru chronionego krajobrazu lub jego części, wybrane spośród zakazów wymienionych w art. 23 ust. 1, wynikające z potrzeb jego ochrony, a także sprawującego nadzór; likwidacja lub zmniejszenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze rozporządzenia wojewody, po zaopiniowaniu przez wojewódzką radę ochrony przyrody oraz właściwe miejscowo rady gmin, z powodu bezpowrotnej utraty wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach i możliwości zaspokajania potrzeb związanych z turystyką, wypoczynkiem.

3. Projekt rozporządzenia w sprawie wyznaczenia lub powiększenia obszaru chronionego krajobrazu wymaga opinii właściwej miejscowo rady gminy; niezłożenie opinii w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu uznaje się za akceptację projektu.

4. Jeżeli wojewoda nie wprowadził ochrony, o której mowa w ust. 1, obszar chronionego krajobrazu może być wyznaczony przez radę gminy.

5. Uchwała rady gminy w sprawie wyznaczenia obszaru chronionego krajobrazu zawiera dane, o których mowa w ust. 2.

6. Projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w części dotyczącej obszaru chronionego krajobrazu, wymagają uzgodnienia z właściwym wojewodą.

Art. 23. 1. Na obszarze chronionego krajobrazu mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb, polowań prowadzonych w ramach gospodarki łowieckiej oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką;
- 2) likwidowania, niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego, wodnego oraz budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

- 3) wypalania roślinności i jej szczątków, jeżeli nie jest ono związane z racjonalną gospodarką leśną, rolną wodną, rybacką;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, zwłaszcza kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym albo utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna i rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej;
- 9) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą wykonywania zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia

bezpieczeństwa państwa, akcji ratowniczej oraz inwestycji realizujących cele publiczne w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

Art. 24. 1. Obszar Natura 2000 obejmuje obszary specjalnej ochrony, wyznaczone do ochrony ostoi dziko występujących gatunków ptaków lub specjalne obszary ochrony, wyznaczone do ochrony siedlisk przyrodniczych lub do siedlisk dziko występujących roślin lub siedlisk zwierząt.

2. Obszar, o którym mowa w ust. 1, może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust 1 pkt 1-4 i 6-9.

Art. 25. 1. Minister właściwy do spraw środowiska opracowuje projekt listy obszarów Natura 2000 i przekazuje ją do Komisji Europejskiej.

2. Projekt listy obszarów Natura 2000 opracowuje się zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

3. Minister właściwy do spraw środowiska przedstawia Radzie Ministrów projekt listy obszarów Natura 2000 w celu wyrażenia zgody na jej przesłanie do Komisji Europejskiej.

Art. 26. 1. Jeżeli Komisja Europejska zatwierdzi obszar z listy obszarów Natura 2000, obszar Natura 2000 wyznacza minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, ministrem właściwym do spraw rozwoju wsi i ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej, w drodze rozporządzenia, podając jego nazwę, położenie, obszar, przebieg granicy, cel i przedmiot ochrony oraz sprawującego nadzór nad tym obszarem.

2. Projekt rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1, wymaga uzyskania opinii właściwych terytorialnie rad gmin; niezłożenie opinii w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu uznaje się za akceptację projektu.

Art. 27. 1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje siedlisk przyrodniczych oraz gatunki roślin i zwierząt, ze wskazaniem siedlisk i gatunków o znaczeniu priorytetowym, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszaru Natura 2000, sposoby wyboru ich reprezentatywnej liczby i powierzchni, a także sposoby ochrony tych siedlisk oraz kryteria ich typowania dla obszarów Natura 2000.

2. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, będzie kierował się potrzebą ochrony obszarów:

- 1) na których występują siedliska zagrożone zanikiem w granicach ich naturalnego zasięgu lub mające niewielki zasięg;
- 2) które stanowią wybitne przykłady typowych cech regionu biogeograficznego na obszarze kraju;
- 3) w obrębie których występują zagrożone populacje dziko występujących gatunków roślin i zwierząt.

Art. 28. 1. Dla obszaru Natura 2000 minister właściwy do spraw środowiska ustanawia, w drodze rozporządzenia, plan ochrony na okres 20 lat, uwzględniający ekologiczne właściwości siedlisk przyrodniczych i siedlisk roślin lub siedlisk zwierząt, do ochrony których obszar ten został wyznaczony; plan ochrony może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin lub siedlisk zwierząt.

2. Jeżeli obszar Natura 2000 obejmuje tereny użytkowane rolniczo lub wody oddane do rybackiego korzystania, minister właściwy do spraw środowiska ustanawia plan ochrony, o którym mowa w ust. 1, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, ministrem właściwym do spraw rozwoju wsi i ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej.

3. Projekt planu ochrony, o którym mowa w ust. 1, sporządza nadzorujący obszar Natura 2000 w ciągu 5 lat od dnia wyznaczenia tego obszaru.

4. Plan ochrony zawiera:

- 1) opis zidentyfikowanych i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków;
- 2) opis warunków zachowania lub przywrócenia właściwego stanu siedlisk i gatunków, o których mowa w ust. 2;
- 3) wykaz zadań ochronnych, z określeniem sposobu ich wykonywania, rodzaju, zakresu i lokalizacji, na okres stosowny do potrzeb;
- 4) zakres monitoringu przyrodniczego.

Art. 29. 1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, tryb i zakres opracowania projektu planu ochrony, o którym mowa w art. 28 ust. 1.

2. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, będzie kierował się potrzebą ochrony siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin i zwierząt, dla ochrony których wyznacza się obszary Natura 2000.

3. Plan ochrony ustanowiony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego powinien być zintegrowany z planem ochrony ustanowionym dla obszaru Natura 2000, jeżeli obszar ten został wyznaczony na terenie parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego.

4. Nadzorujący obszar Natura 2000 sporządza, co 6 lat, ocenę realizacji ustaleń planu ochrony zawierającą informacje dotyczące podejmowanych działań ochronnych oraz wpływ tych działań na stan ochrony typów siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których został wyznaczony obszar Natura 2000, a także wyniki monitorowania i nadzoru tych działań.

Art. 30. 1. Minister właściwy do spraw środowiska koordynuje funkcjonowanie obszarów Natura 2000, prowadząc ewidencję danych niezbędnych do podejmowania działań w zakresie ich ochrony.

2. Koordynacja, o której mowa w ust. 1, polega na:

- 1) wydawaniu zaleceń i wytycznych w zakresie ochrony i funkcjonowania obszarów Natura 2000;
- 2) określaniu zakresu i żądaniu informacji dotyczących ochrony i funkcjonowania obszarów Natura 2000;
- 3) kontroli realizacji ustaleń planów ochrony dla obszarów Natura 2000.

3. Minister właściwy do spraw środowiska jest odpowiedzialny za składanie do Komisji Europejskiej raportów i notyfikacji dotyczących obszarów Natura 2000.

Art. 31. 1. W stosunku do siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin i siedlisk zwierząt, dla ochrony których wyznaczono obszar Natura 2000, jest zabronione podejmowanie działań, które mogą pogorszyć ich stan.

2. Każdy plan lub projekt przedsięwzięcia nie związanego bezpośrednio lub nie wynikającego z ochrony obszaru Natura 2000, o potencjalnym bezpośrednim lub pośrednim wpływie na stan tego obszaru, podlega ocenie dokonanej na podstawie tytułu I działu VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001

r. – Prawo ochrony środowiska, pod względem ewentualnych skutków przedsięwzięcia w odniesieniu do chronionych siedlisk lub gatunków.

3. Koszt wykonania oceny, o której mowa w ust. 2, ponosi podmiot zamierzający zrealizować plan lub projekt przedsięwzięcia.

4. Na podstawie oceny, o której mowa w ust. 2, właściwy terytorialnie wojewoda może zezwolić na realizację planu lub projektu przedsięwzięcia w razie niestwierdzenia negatywnego wpływu tego przedsięwzięcia na siedliska i gatunki, dla ochrony których wyznaczono obszar Natura 2000, oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii właściwej terytorialnie rady gminy.

Art. 32. 1. Jeżeli realizację planu lub projektu przedsięwzięcia uzasadniają potrzeby bezpieczeństwa powszechnego, przyczyny natury społecznej lub ekonomicznej, niezależnie od wyników oceny, o której mowa w art. 31 ust. 2, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, podejmuje się działania kompensacji przyrodniczej, niezbędne do zapewnienia spójności funkcjonowania obszarów Natura 2000, polegające na wyznaczeniu innego obszaru o równorzędnych lub zbliżonych wartościach przyrodniczych albo na odtworzeniu podobnych siedlisk na innych obszarach.

2. Wojewoda, w drodze decyzji administracyjnej, ustala zakres kompensacji przyrodniczej, miejsce, termin, sposób wykonania tej kompensacji.

3. Decyzję, o której mowa w ust. 2, wojewoda przekazuje do wiadomości ministrowi właściwemu do spraw środowiska, a także informuje ministra o wykonaniu decyzji.

4. Koszty kompensacji przyrodniczej ponosi wykonawca planu lub przedsięwzięcia, o których mowa w ust. 1.

5. Minister właściwy do spraw środowiska informuje Komisję Europejską o realizacji przedsięwzięcia na obszarze Natura 2000, o którym mowa w ust. 1, oraz o zastosowanej kompensacji przyrodniczej.

Art. 33. 1. Jeżeli obszar Natura 2000 został wyznaczony ze względu na siedlisko o znaczeniu priorytetowym albo gatunek o znaczeniu priorytetowym, dopuszcza się podjęcie działań na tym obszarze wyłącznie ze względu na ochronę zdrowia i życia ludzkiego, bezpieczeństwo powszechne, a także ze względu na korzystne następstwa tych działań dla środowiska przyrodniczego; podjęcie działań z innych przyczyn może nastąpić po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.

2. Co 2 lata sprawujący nadzór na obszarem Natura 2000 sporządza raport dotyczący następstw działań, o których mowa w ust. 1, ze wskazaniem siedlisk i gatunków, których dotyczy, terminów wykonanych działań i opisanie następstw działań dla siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt.

Art. 34. 1. Na obszarach Natura 2000 nie podlega ograniczeniu działalność rolna oraz rybacka, amatorski połów ryb i polowanie, jeżeli nie zagrażają one zachowaniu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin i siedlisk zwierząt, dla ochrony których wyznaczono obszar Natura 2000.

2. Jeżeli gospodarka rolna, leśna lub rybacka wymaga dostosowania do wymogów ochrony obszaru Natura 2000, na których nie mają zastosowania programy wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, wojewoda zawiera umowę o dzieło z właścicielem lub posiadaczem obszaru, z wyjątkiem zarządców nieruchomości Skarbu Państwa, która zawiera wykaz niezbędnych działań, sposób i termin ich wykonania oraz warunki i terminy rozliczenia należności za wykonane czynności.

3. Jeżeli obszar Natura 2000 jest objęty programem rolno-środowiskowym, to sprawujący nadzór nad danym obszarem sprawdza

zgodność planów rolnośrodowiskowych z ustaleniami planu ochrony dla danego obszaru.

Art. 35. 1. Jeżeli działania na obszarze Natura 2000 zostały podjęte bez zezwolenia, o którym mowa w art. 31 ust. 4, lub bez przeprowadzenia oceny, o której mowa w art. 31 ust. 2, wojewoda nakazuje ich natychmiastowe wstrzymanie i podjęcie niezbędnych czynności w celu przywrócenia poprzedniego stanu danego obszaru lub jego części w wyznaczonym terminie.

2. Jeżeli w wyznaczonym terminie nie zostaną wykonane czynności nakazane przez wojewodę, o których mowa w ust. 1, wojewoda wszczyna postępowanie egzekucyjne w sprawie przywrócenia obszaru Natura 2000 do stanu poprzedniego na koszt strony, która podjęła niedozwolone działania.

Art. 36. 1. Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

2. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, kryteria uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody.

3. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 2, będzie kierował się potrzebą ochrony drzew, krzewów ze względu na ich wielkość, wiek, pokrój i znaczenie historyczne, a odnośnie tworów przyrody nieożywionej – ze względu na ich znaczenie naukowe, estetyczne i krajobrazowe.

4. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Art. 37. 1. Stanowiskami dokumentacyjnymi przyrody nieożywionej są nie wyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do udostępniania, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

2. Stanowiskami dokumentacyjnymi mogą być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin i zwierząt.

Art. 38. Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Art. 39. Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego, zasługujące na ochronę ze względu na wyróżniające walory widokowe.

Art. 40. 1. Uznanie za pomnik przyrody, stanowisko dokumentacyjne, użytek ekologiczny lub zespół przyrodniczo-krajobrazowy następuje w drodze rozporządzenia wojewody albo uchwały rady gminy, jeżeli wojewoda nie wprowadził tych form ochrony.

2. Rozporządzenie wojewody lub uchwała rady gminy, o których mowa w ust. 1, określają nazwę danego obiektu, jego położenie, szczególne cele ochrony, w razie potrzeby ustalenia dotyczące jego czynnej ochrony, zakazy właściwe dla tego obiektu lub jego części, wybrane spośród zakazów wymienionych w art. 41 ust. 1, a także sprawującego nadzór.

3. Zniesienie formy ochrony, o której mowa w ust. 1, dokonuje organ, który ustanowił daną formę ochrony przyrody; wojewoda – w drodze rozporządzenia, rada gminy – w drodze uchwały.

4. Zniesienie formy ochrony, o której mowa w ust. 1, następuje w razie utraty wartości przyrodniczych, dla których wprowadzono formę ochrony przyrody, lub w razie konieczności realizacji zadań celu publicznego lub bezpieczeństwa powszechnego.

Art. 41. 1. W stosunku do form ochrony przyrody, o których mowa w art. 36-39, mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo utrzymywaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;

- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, zwłaszcza kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb, polowań prowadzonych w ramach gospodarki łowieckiej oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką;
- 10) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych do ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- 11) umieszczania tablic reklamowych.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą wykonywania:

- 1) prac wynikających z potrzeb ochrony przyrody;
- 2) inwestycji realizujących cele publiczne w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami;

- 3) zadań z zakresu obronności kraju, w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa i akcji ratowniczej.

Art. 42. 1. Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania dziko występujących roślin, zwierząt, grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

2. Do ochrony ostoi i stanowisk roślin, grzybów gatunków chronionych lub wokół ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt gatunków chronionych mogą być ustalone strefy ochrony.

Art. 43. 1. Rośliny, zwierzęta i grzyby gatunków zagrożonych wyginięciem w stanie naturalnym podlegają ochronie ex situ w ogrodach zoologicznych, botanicznych lub bankach genów.

2. Ochrona ex situ gatunków, o których mowa w ust. 1, powinna zmierzać do przywrócenia osobników tych gatunków do środowiska naturalnego.

Art. 44. 1. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzeń:

- 1) gatunki roślin dziko występujących:
 - a) objętych ochroną ścisłą, z wyszczególnieniem gatunków wymagających ochrony czynnej,
 - b) objętych ochroną częściową, w tym gatunków, które mogą być pozyskiwane do celów gospodarczych,
 - c) wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi lub stanowisk;

- 2) gatunki zwierząt dziko występujących:
 - a) objętych ochroną ścisłą, z wyszczególnieniem gatunków wymagających ochrony czynnej,
 - b) objętych ochroną częściową, w tym gatunków, które mogą być pozyskiwane do celów gospodarczych,
 - c) ptaków, które mogą być sprzedawane, transportowane i przetrzymywane w celach handlowych, jeżeli zostały legalnie upolowane,
 - d) wymagających ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania;
- 3) gatunki grzybów dziko występujących:
 - a) objętych ochroną ścisłą,
 - b) objętych ochroną częściową, w tym gatunków, które mogą być pozyskiwane do celów gospodarczych,
 - c) wymagających ustalenia stref ochrony ostoi lub stanowisk;
- 4) zakazy właściwe dla poszczególnych gatunków lub grup gatunków roślin i grzybów, wybrane spośród zakazów, o których mowa w art. 45 ust. 1, i odstępstwa od zakazów, wybrane spośród odstępstw, o których mowa w art. 45 ust. 2, a także sposoby ochrony gatunków, w tym wielkość stref ochrony;
- 5) zakazy właściwe dla poszczególnych gatunków lub grup gatunków zwierząt, wybrane spośród zakazów, o których mowa w art. 46 ust. 1, i odstępstwa od

zakazów, wybrane spośród odstępstw, o których mowa w art. 46 ust. 2, a także sposoby ochrony gatunków, w tym wielkość stref ochrony;

- 6) sposoby pozyskiwania ze stanu dzikiego do celów gospodarczych chronionych gatunków roślin, zwierząt, grzybów lub ich części.

2. Minister, wydając rozporządzenia, o których mowa w ust. 1, będzie kierował się potrzebą ochrony dziko występujących roślin, zwierząt, grzybów, uwzględniając wymagania na poziomie odpowiadającym wymaganiom ekologicznym, naukowym i kulturowym oraz konieczność ochrony ich siedlisk, ostoi lub stanowisk, miejsc rozrodu i regularnego przebywania.

Art. 45. 1. W stosunku do dziko występujących roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową zabrania się:

- 1) zrywania, niszczenia i uszkodzania;
- 2) niszczenia ich siedlisk i ostoi;
- 3) dokonywania zmian stosunków wodnych na gruncie, stosowania środków chemicznych, niszczenia ściółki leśnej i gleby w ostojach;
- 4) pozyskiwania, zbioru, przetrzymywania, posiadania, preparowania, przetwarzania całych roślin oraz grzybów albo ich części;
- 5) zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, darowizny;
- 6) wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa żywych, martwych, przetworzonych, spreparo-

wanych w całości albo części oraz produktów pochodnych.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą:

- 1) wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie zakazów;
- 2) zbioru w celach konsumpcyjnych grzybów należących do gatunków objętych ochroną częściową oraz ich przewożenia przez granicę państwa;
- 3) usuwania roślin oraz grzybów niszczących materiały lub obiekty budowlane;
- 4) pozyskiwania do celów gospodarczych gatunków roślin, o których mowa w art. 44 ust. 1 pkt 1 lit. b, lub ich części przez podmioty, które uzyskały zezwolenie wojewody na ich pozyskanie;
- 5) przetrzymywania, zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny, a także wywożenia poza granicę państwa, żywych, martwych, przetworzonych, spreparowanych w całości albo ich części i produktów pochodnych roślin, o których mowa w pkt 4.

3. Wydając zezwolenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4, wojewoda w porozumieniu z właścicielem lub zarządcą terenu określa miejsce, termin, wielkość i sposób pozyskania roślin lub grzybów albo ich określonych części.

Art. 46. 1. W stosunku do dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową zabrania się:

- 1) zabijania, okaleczania, chwytania, transportu, pozyskiwania, przetrzymywania, a także posiadania tych zwierząt żywych, martwych lub ich części;
- 2) niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych;
- 3) niszczenia ich siedlisk i ostoi;
- 4) niszczenia ich gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tarlisk, zimowisk i innych schronień;
- 5) wybierania, posiadania i przechowywania ich jaj;
- 6) wyrabiania, posiadania i przechowywania wydmuszek;
- 7) preparowania martwych zwierząt lub ich części, w tym znalezionych;
- 8) przechowywania spreparowanych zwierząt lub ich części;
- 9) zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny;
- 10) wwożenia i wywożenia poza granicę państwa żywych, martwych, spreparowanych w całości albo ich części oraz produktów pochodnych;
- 11) umyślnego płoszenia i niepokojenia;
- 12) fotografowania, filmowania i obserwacji, mogących powodować ich zaniepokojenie;

- 13) przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;
 - 14) przemieszczania, urodzonych i hodowanych w niewoli, do stanowisk naturalnych.
2. Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą:
- 1) usuwania, od dnia 16 października do końca lutego, gniazd z budek dla ptaków i ssaków;
 - 2) usuwania, od dnia 16 października do końca lutego, gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne;
 - 3) chwytania, na terenach zabudowanych, przez uprawnione podmioty, zabłąkanych zwierząt i przemieszczania ich do miejsc regularnego przebywania;
 - 4) chwytania zwierząt rannych i osłabionych w celu udzielenia im pomocy weterynaryjnej i przemieszczania do ośrodka rehabilitacji zwierząt oraz przetrzymywania w tych ośrodkach na czas odzyskania zdolności samodzielnego życia i przywrócenia ich do przyrody;
 - 5) wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie zakazów;
 - 6) pozyskiwania do celów gospodarczych gatunków zwierząt, o których mowa w art. 44 ust. 1 pkt 2 lit. b, oraz ich części i produktów pochodnych, przez podmioty, które uzyskały zezwolenie wojewody na to pozyskanie;

- 7) przetrzymywania, zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny, a także wywożenia poza granicę państwa żywych, martwych, spreparowanych w całości albo ich części i produktów pochodnych zwierząt, pozyskanych do celów gospodarczych;
- 8) chwytania ptaków celem ich obrączkowania przez osoby posiadające zezwolenie ministra właściwego do spraw środowiska.

3. Wydając zezwolenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 6, wojewoda wskaże miejsce, termin, sposób i wielkość pozyskania zwierząt, a w razie potrzeby także cechy pozyskiwanych osobników.

Art. 47. Dozwolone chwytanie lub zabijanie dziko występujących zwierząt, o których mowa w art. 44 ust. 1 pkt 2 lit. b, nie może być wykonywane przy użyciu:

- 1) w stosunku do ssaków i ptaków:
 - a) oślepionych lub okaleczonych zwierząt jako wabików,
 - b) urządzeń odtwarzających nagrania głosów zwierząt,
 - c) urządzeń elektrycznych lub elektronicznych, mogących zabijać lub ogłuszać,
 - d) sztucznych źródeł światła,
 - e) luster i innych urządzeń oślepiających,
 - f) urządzeń wizjerowych ułatwiających strzelanie w nocy, w tym powiększających lub przetwarzających obraz oraz oświetlających cel,

- g) materiałów wybuchowych,
 - h) sieci działających niewybiórczo,
 - i) pułapek działających niewybiórczo,
 - j) kusz,
 - k) trucizn lub przynęt zatrutych albo zawierających środki usypiające,
 - l) gazów i dymów stosowanych do wypłaszania,
 - m) automatycznej lub półautomatycznej broni palnej z magazynkiem mieszczącym więcej niż dwa naboje,
 - n) statków powietrznych,
 - o) pojazdów silnikowych w ruchu,
 - p) sidła, lepów i haków,
 - r) łodzi prowadzonych z prędkością większą niż 5 kilometrów na godzinę;
- 2) w stosunku do ryb:
- a) trucizn,
 - b) materiałów wybuchowych.

Art. 48. 1. Minister właściwy do spraw środowiska wydaje oraz cofa zezwolenie na obrączkowanie ptaków na potrzeby badań naukowych i monitoringu przyrodniczego.

2. Zezwolenie, w drodze decyzji administracyjnej, wydaje się na wniosek, zawierający:

- 1) dane osobowe składającego wniosek;
- 2) cel zamierzonego obrączkowania;
- 3) nazwę gatunków ptaków w języku łacińskim i polskim;
- 4) miejsce i czas zamierzonego obrączkowania;
- 5) informacje o kwalifikacjach z zakresu ornitologii osób, które mają wykonywać obrączkowanie.

3. Zezwolenia nie wydaje się, jeżeli osoba, która miałaby wykonywać obrączkowanie, nie posiada kwalifikacji z zakresu ornitologii.

4. Zezwolenie zawiera:

- 1) dane osobowe otrzymującego zezwolenie;
- 2) nazwę gatunków ptaków w języku łacińskim i polskim;
- 3) miejsce i czas obrączkowania;
- 4) termin złożenia informacji o wykorzystaniu zezwolenia.

5. Zezwolenie może być cofnięte, jeżeli nie jest wykorzystywane zgodnie z celem, dla którego zostało wydane, lub gdy przy jego wykonywaniu naruszono przepisy art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002).

6. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, sposoby obrączkowania ptaków, wzory obrączek oraz materiały, z jakich mogą być wykonane obrączki.

7. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 6, będzie kierował się potrzebą ochrony ptaków przed niekontrolowanym i niewłaściwym obrączkowaniem.

Art. 49. 1. Minister właściwy do spraw środowiska może zezwolić na zbiór roślin i grzybów chronionych, chwytanie, odławianie lub zabijanie zwierząt chronionych oraz na inne czynności podlegające zakazom lub ograniczeniom w stosunku do gatunków:

- 1) objętych ochroną ścisłą;
- 2) objętych ochroną częściową, jeżeli zezwolenie obejmuje obszar wykraczający poza granice jednego województwa lub wynika z działań podejmowanych przez ministra właściwego do spraw środowiska na obszarze dwóch lub większej liczby województw, w tym wynikających z realizacji Krajowej strategii ochrony różnorodności biologicznej, krajowych programów ochrony poszczególnych gatunków albo realizacji konwencji i umów międzynarodowych.

2. Wojewoda może zezwolić na zbiór roślin i grzybów chronionych, chwytanie, odławianie lub zabijanie zwierząt chronionych oraz na inne czynności podlegające zakazom lub ograniczeniom w stosunku do gatunków objętych ochroną częściową, na obszarze jego działania.

3. Zezwolenie może być wydane na wniosek, który zawiera:
 - 1) dane osobowe wnioskodawcy;
 - 2) cel wykonania wnioskowanych czynności;
 - 3) opis czynności, na którą może być wydane zezwolenie;
 - 4) nazwę gatunku i liczbę lub ilość osobników, których dotyczy wniosek;
 - 5) sposób, miejsce, czas wykonania czynności.

4. Zezwolenia, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą być wydane jeżeli:

- 1) nie spowodują zagrożenia dla dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt, grzybów;
 - 2) wynikają z potrzeby ochrony innych dziko występujących gatunków roślin, zwierząt, grzybów;
 - 3) wynikają z konieczności ograniczenia poważnych szkód w gospodarce rolnej, leśnej lub rybackiej;
 - 4) leżą w interesie zdrowia i bezpieczeństwa powszechnego;
 - 5) są niezbędne w realizacji badań naukowych i programów edukacyjnych.
5. Zezwolenia, o których mowa w ust. 1 i 2, zawierają:
- 1) dane osobowe wnioskodawcy;
 - 2) nazwę gatunku lub gatunków zwierząt, roślin, grzybów i liczbę osobników;
 - 3) opis czynności, na które wydaje się zezwolenie;
 - 4) wskazanie dozwolonych środków, sposobów i metod chwytania, odławiania lub zabijania zwierząt albo sposoby zbioru roślin, grzybów, albo sposobów wykonania innych czynności, na które wydaje się zezwolenie;
 - 5) określenie czasu i miejsca, w których zezwolenie może być stosowane;

- 6) wskazanie podmiotu, który będzie uśmiercał zwierzęta;
- 7) określenie terminu złożenia informacji o wykorzystaniu zezwolenia.

6. Wojewoda składa ministrowi właściwemu do spraw środowiska raport, do dnia 31 stycznia każdego roku, o wydanych zezwoleniach w roku poprzednim.

7. Minister właściwy do spraw środowiska przesyła Komisji Europejskiej, w formie wymaganej przez Komisję, raporty dotyczące wydanych zezwoleń, o których mowa w art. 45 ust. 1 pkt 1-3 oraz w art. 46 ust. 1 pkt 1-7, w odniesieniu do:

- 1) ptaków objętych ochroną gatunkową – raporty roczne;
- 2) zwierząt, z wyjątkiem ptaków, objętych ochroną ścisłą – raporty dwuletnie;
- 3) roślin, objętych ochroną ścisłą – raporty dwuletnie.

8. W raportach, o których mowa w ust. 7, zamieszcza się informacje dotyczące:

- 1) gatunków, w stosunku do których wydano zezwolenia na czynności zabronione;
- 2) przyczyny wydania zezwolenia, w odniesieniu do poszczególnych gatunków;
- 3) sposobów chwytania, połowu lub zabijania zwierząt należących do gatunków, o których mowa w pkt 1;
- 4) daty wydania zezwoleń, o których mowa w ust. 1 i 2;

- 5) organu uprawnionego do kontroli wykonania zezwoleń, o których mowa w ust. 1;
- 6) metod monitorowania oraz uzyskanych wyników.

Art. 50. 1. Minister właściwy do spraw środowiska opracowuje programy ochrony zagrożonych wyginięciem gatunków roślin, zwierząt i grzybów.

2. Programy, o których mowa w ust. 1, zawierają:

- 1) opis sposobów i metod działań ochronnych zmierzających do odbudowy populacji zagrożonych gatunków;
- 2) określenie czasu i miejsca wykonania działań ochronnych;
- 3) wskazanie odpowiedzialnego za wykonanie działań ochronnych;
- 4) informacje o kosztach i źródłach finansowania.

3. Wojewoda przekazuje do dnia 31 marca każdego roku ministrowi właściwemu do spraw środowiska posiadaną informację za rok poprzedni w sprawie przypadkowego schwywania lub zabicia zwierząt gatunków objętych ochroną ścisłą.

4. Na podstawie informacji, o której mowa w ust. 3, minister może podjąć badania lub działania ochronne zapobiegające przypadkowemu chwytaniu lub zabijaniu zwierząt.

Art. 51. Organy ochrony przyrody są obowiązane do inicjowania i wspierania badań naukowych w zakresie:

- 1) ochrony siedlisk przyrodniczych;

- 2) ochrony siedlisk roślin i siedlisk zwierząt gatunków chronionych;
- 3) ochrony wędrownych gatunków zwierząt oraz ich siedlisk, położonych na trasach wędrówek tych gatunków zwierząt, a także miejsc ich zimowania lub gniazdowania;
- 4) ustalenia zmienności liczebności populacji gatunków roślin i zwierząt;
- 5) opracowania lub doskonalenia metod zapobiegania szkodom powodowanym przez ptaki i inne gatunki chronione;
- 6) określania niekorzystnych skutków zanieczyszczenia chemicznego na liczebność populacji gatunków chronionych roślin, zwierząt.

Art. 52. 1. Organy ochrony przyrody podejmują działania w celu ratowania roślin, zwierząt i grzybów gatunków chronionych, zagrożonych wyginięciem, polegające na przenoszeniu tych gatunków do innych miejsc, eliminowaniu przyczyn ich zagrożenia, podejmowaniu ochrony ex situ oraz tworzeniu warunków do ich rozmnażania.

2. Jeżeli stwierdzone lub przewidywane zmiany w środowisku zagrażają lub mogą zagrażać roślinom, zwierzętom lub grzybom gatunków chronionych, wojewoda jest obowiązany, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiej rady ochrony przyrody oraz zarządcy lub właściciela terenu, podjąć działania w celu zapewnienia trwałego zachowania gatunku, jego siedliska lub ostoi, eliminowania przyczyn powstawania zagrożeń oraz poprawy stanu jego siedliska lub ostoi.

3. Wojewoda może ustalać i likwidować, w drodze decyzji administracyjnej:

- 1) strefy ochrony ostoi oraz stanowisk roślin i stanowisk grzybów gatunków chronionych, o których mowa w art. 44 ust. 1 pkt 1 i 3;
- 2) strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt gatunków chronionych, o których mowa w art. 44 ust. 1 pkt 2.

4. Granice stref, o których mowa w ust. 3, oznacza się tablicami z napisem, odpowiednio: „ostoja roślin”, „ostoja grzybów” albo „ostoja zwierząt” i informacją „osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

5. Wojewoda prowadzi rejestr stref, o których mowa w ust. 3.

6. Wojewoda, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić na terenie województwa, na czas określony, ochronę gatunków roślin, zwierząt lub grzybów nie objętych ochroną, określoną na podstawie art. 44 ust. 1, a także właściwe dla nich zakazy wybrane spośród zakazów, o których mowa w art. 45 ust. 1 oraz w art. 46 ust. 1, a także odstępstwa od zakazów, o których mowa w art. 45 ust. 2 oraz w art. 46 ust. 2.

7. W stosunku do ostoi roślin, zwierząt, grzybów gatunków chronionych, dla których ustala się strefę ochrony, zabrania się:

- 1) przebywania ludzi, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochronną;
- 2) wycinania drzew lub krzewów, jeżeli nie wynika ono z potrzeb ochrony poszczególnych gatunków lub niezbędnych działań wynikających z ochrony drzewostanów lub bezpieczeństwa ruchu drogowego, bez zezwolenia wojewody;

- 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie wynika ono z potrzeb ochrony poszczególnych gatunków;
- 4) wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji.

Art. 53. 1. Przewożenie przez granicę państwa roślin i zwierząt należących do gatunków, podlegających ograniczeniom na podstawie umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, a także ich rozpoznawalnych części i produktów pochodnych, wymaga uzyskania zezwolenia ministra właściwego do spraw środowiska.

2. Do wniosku o wydanie zezwolenia na import żywych zwierząt lub jaj gatunków, o których mowa w ust. 1, dołącza się opinię lub orzeczenie lekarsko-weterynaryjne powiatowego lekarza weterynarii, stwierdzającą posiadanie przez importera warunków przetrzymywania tych gatunków, odpowiadających ich potrzebom biologicznym.

3. Do wniosku o wydanie zezwolenia na eksport gatunków, o których mowa w ust. 1, dołącza się następujące dokumenty, określające pochodzenie gatunków wymienionych we wniosku:

- 1) zezwolenie na pozyskanie ze środowiska gatunków wymienionych we wniosku;
- 2) wypis z dokumentacji hodowlanej lub orzeczenie lekarsko-weterynaryjne lekarza weterynarii potwierdzający urodzenie w hodowli okazów i ich rodziców – w przypadku zwierząt;
- 3) zaświadczenie o pochodzeniu roślin z hodowli.

4. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, jest wydawane na wniosek, po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody, w przy-

padkach określonych przepisami umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną.

5. Wymóg uzyskania zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy tranzytu, jeżeli przepisy umów międzynarodowych nie stanowią inaczej.

6. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, jest wydawane po spełnieniu warunków określonych przepisami umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną.

7. Minister właściwy do spraw środowiska może odmówić wydania zezwolenia mimo spełnienia warunków, o których mowa w ust. 6, jeżeli:

- 1) importer, eksporter lub reeksporter, podany we wniosku o wydanie zezwolenia, był skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo przeciwko postanowieniom umowy międzynarodowej, o której mowa w ust. 1 – w okresie trzech lat od dnia uprawomocnienia się wyroku;
- 2) właściwy organ, ustanowiony na mocy postanowień umowy międzynarodowej, o której mowa w ust. 1, wprowadził czasowe ograniczenia międzynarodowego obrotu określonymi roślinami lub zwierzętami, ich rozpoznawalnymi częściami lub produktami pochodnymi – w czasie obowiązywania tych ograniczeń.

8. Minister właściwy do spraw środowiska cofa zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, jeżeli:

- 1) po wydaniu zezwolenia zostaną ujawnione okoliczności, o których mowa w ust. 7, uzasadniające odmowę wydania zezwolenia;

- 2) właściwy organ ustanowiony umową międzynarodową, o której mowa w ust. 1, wystąpił o cofnięcie zezwolenia;
- 3) zezwolenie zostało użyte niezgodnie z warunkami w nim zawartymi.

Art. 54. 1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) gatunki roślin i zwierząt, o których mowa w art. 53 ust. 1, podlegające ochronie;
- 2) wzór wniosku o wydanie zezwolenia;
- 3) wzory zezwoleń;
- 4) sposób postępowania z wydanymi pozwoleńiami.

2. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, będzie się kierował potrzebą przeciwdziałania nielegalnemu przewożeniu przez granicę państwa roślin i zwierząt, ich rozpoznawalnych części oraz produktów pochodnych, uwzględniając ilość i kolory kopii wydawanych pozwoleń.

Art. 55. 1. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób postępowania z żywymi roślinami lub zwierzętami, przewożonymi przez granicę państwa bez zezwolenia, o którym mowa w art. 53 ust. 1, zatrzymanymi przez organy celne oraz rozliczania kosztów ponoszonych na transport oraz utrzymywanie tych zwierząt lub roślin.

2. Koszty, o których mowa w ust. 1, ponosi Skarb Państwa, a ich rozliczenia dokonuje wojewoda właściwy ze względu na lokalizację przejścia granicznego.

3. Zatrzymane żywe rośliny lub zwierzęta mogą być przekazywane jednostkom posiadającym zezwolenia wydane na podstawie art. 60 ust. 1 lub art. 69 ust. 1.

Art. 56. 1. Minister właściwy do spraw środowiska prowadzi rejestr instytucji naukowych uprawnionych do przewożenia w celach naukowych przez granicę państwa bez zezwolenia, o którym mowa w art. 53 ust. 1, okazów zielnikowych lub okazów muzealnych zakonserwowanych, zasuszonych lub umieszczonych w płynie albo żywego materiału roślinnego, w celu nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny.

2. Instytucje naukowe ubiegające się o wpis do rejestru powinny spełniać następujące warunki:

- 1) okazy, o których mowa w ust. 1, będą gromadzone w zbiory (kolekcje);
- 2) kolekcja będzie wykorzystywana jedynie w celach naukowych i dydaktycznych;
- 3) kolekcję będą stanowiły jedynie okazy, których pozyskanie nastąpiło zgodnie z przepisami ustawy;
- 4) kolekcja będzie przechowywana pod opieką osoby wyznaczonej przez kierownika instytucji naukowej, w warunkach uniemożliwiających jej zniszczenie;
- 5) okazy w kolekcji będą oznakowane w sposób umożliwiający ich identyfikację;
- 6) posiadają katalog przetrzymywanych w kolekcji okazów, z wyszczególnieniem okazów, które mogą być udostępniane w drodze nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny;

7) katalog, o którym mowa w pkt 6, będzie udostępniany zainteresowanym instytucjom naukowym.

3. Wpisanie do rejestru, o którym mowa w ust. 1, następuje na wniosek zainteresowanej instytucji naukowej; do wniosku dołącza się uwia-rygodnioną kopię katalogu okazów, o którym mowa w ust. 2 pkt 6, oraz oświadczenie o spełnieniu warunków, o których mowa w ust. 2.

4. Minister właściwy do spraw środowiska, po wpisaniu do rejestru, wydaje zaświadczenie instytucjom naukowym o wpisaniu do rejestru, o którym mowa w ust. 1.

5. Instytucje naukowe wpisane do rejestru, o którym mowa w ust. 1, są obowiązane do:

1) aktualizacji katalogu okazów, o których mowa w ust. 1:

a) stanowiących kolekcję,

b) przekazanych innym uprawnionym na podstawie umów międzynarodowych instytucjom naukowym;

2) składania do ministra właściwego do spraw środowiska, do dnia 31 stycznia każdego roku, raportu za rok ubiegły, z działalności w zakresie nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny okazów, o których mowa w ust. 1, oraz informacji o celu wykorzystania otrzymanych okazów.

6. Wykreślenie instytucji naukowej z rejestru może nastąpić, jeżeli instytucja naukowa przestała spełniać warunki, o których mowa w ust. 2, lub nie aktualizuje katalogu.

7. Przewożenie przez granicę państwa okazów, o których mowa w ust. 1, wymaga oznakowania opakowania, w którym okazy są

przewożone, etykietą, według wzoru wymaganego przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

8. Wojewoda właściwy ze względu na miejsce siedziby instytucji naukowej dokonuje kontroli spełnienia warunków, określonych w ust. 2, i aktualizacji katalogu.

9. O wynikach kontroli wojewoda powiadamia ministra właściwego do spraw środowiska w terminie 30 dni od dnia zakończenia kontroli.

Art. 57. 1. Posiadacz zwierząt, o których mowa w art. 53 ust. 1, zaliczonych do płazów, gadów, ptaków i ssaków, a także prowadzący ich hodowlę, jest obowiązany do pisemnego zgłoszenia ich do rejestru.

2. Obowiązek zgłoszenia do rejestru, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy:

- 1) ogrodów zoologicznych;
- 2) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie handlu zwierzętami, o których mowa w art. 53 ust. 1;
- 3) czasowego przetrzymywania zwierząt w celu leczenia.

3. Rejestr, o którym mowa w ust. 1, prowadzi starosta właściwy ze względu na miejsce przetrzymywania zwierząt lub prowadzenia ich hodowli.

4. Rejestr, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać następujące dane:

- 1) liczbę porządkową;
- 2) datę:

- a) dokonania wpisu,
 - b) dokonania zmiany danych wpisanych do rejestru,
 - c) wykreślenia z rejestru;
- 3) imię, nazwisko, adres albo nazwę i siedzibę posiadacza lub prowadzącego hodowlę;
 - 4) adres miejsca przetrzymywania zwierząt lub prowadzenia hodowli;
 - 5) liczbę zwierząt posiadanych lub hodowanych;
 - 6) nazwę gatunku w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje;
 - 7) datę, miejsce urodzenia lub wyklucia zwierzęcia;
 - 8) datę wejścia w posiadanie zwierzęcia oraz źródło jego pochodzenia;
 - 9) płeć zwierzęcia, jeżeli jest możliwa do ustalenia;
 - 10) opis trwałego oznakowania zwierzęcia, jeżeli jest oznakowane;
 - 11) cel przetrzymywania lub prowadzenia hodowli zwierzęcia;
 - 12) numer i datę wydania zezwolenia na import zwierzęcia do kraju lub zezwolenia na jego pozyskanie albo innego dokumentu stwierdzającego legalność jego pochodzenia;

13) numer i datę dokumentu wydanego przez urzędowego lekarza weterynarii, potwierdzającego urodzenie zwierzęcia w hodowli.

5. Obowiązek zgłoszenia do rejestru lub wykreślenia z rejestru powstaje z dniem nabycia lub wyzbycia się zwierzęcia, wwozu do kraju lub wywozu za granicę państwa. Wniosek o dokonanie wpisu lub wykreślenia z rejestru powinien być złożony właściwemu staroście w terminie 14 dni od dnia nabycia lub wyzbycia się zwierzęcia.

6. W razie zmiany danych, o których mowa w ust. 4 pkt 3 – 13 przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio.

7. Wpisanie do rejestru starosta potwierdza wydaniem zaświadczenia.

8. Minister właściwy do spraw środowiska może określić, w drodze rozporządzenia, gatunki zwierząt podlegające trwałemu znakowaniu oraz sposoby ich znakowania.

9. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 8, będzie się kierował potrzebą przeciwdziałania nielegalnemu obrotowi zwierząt.

10. Koszty związane ze znakowaniem, o którym mowa w ust. 8, pokrywa posiadacz zwierzęcia lub prowadzący hodowlę.

Rozdział 3

Ogrody botaniczne, ogrody zoologiczne oraz ośrodki rehabilitacji zwierząt

Art. 58. 1. Ogrody botaniczne, ogrody zoologiczne oraz tereny przewidziane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na

rozbudowę istniejących lub budowę nowych ogrodów, podlegają ochronie w celu zapewnienia ich prawidłowej działalności i rozwoju.

2. Ochrona, o której mowa w ust. 1, polega na zakazie:

- 1) wznoszenia na terenie ogrodu botanicznego lub zoologicznego obiektów budowlanych i urządzeń nie związanych z ich działalnością;
- 2) zmniejszenia obszaru ogrodu botanicznego lub zoologicznego na rzecz działalności nie związanej z ich rolą i przeznaczeniem;
- 3) zmiany na terenie ogrodu botanicznego lub zoologicznego albo w ich otoczeniu stosunków wodnych, zwłaszcza obniżenia poziomu wód gruntowych;
- 4) zanieczyszczania na terenie ogrodu botanicznego lub zoologicznego albo w ich otoczeniu powierzchni ziemi, wód, powietrza;
- 5) wznoszenia w sąsiedztwie ogrodu botanicznego lub zoologicznego obiektów budowlanych lub urządzeń przeznaczonych do prowadzenia działalności produkcyjnej lub usługowej, wpływających szkodliwie na warunki przyrodnicze niezbędne do prawidłowego funkcjonowania ogrodów.

3. Sposoby korzystania z ogrodu botanicznego lub zoologicznego ustala właściciel w regulaminie.

Art. 59. 1. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się potrzeby funkcjonowania i rozwoju istniejących lub projektowanych ogrodów botanicznych lub zoologicznych.

2. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta przed wydaniem decyzji w sprawie ustalenia warunków zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dotyczącej inwestycji przewidzianej do realizacji w bezpośrednim sąsiedztwie ogrodu botanicznego lub zoologicznego, informuje o planowanym przedsięwzięciu właściciela ogrodu, który w terminie jednego miesiąca może zgłosić zastrzeżenia i wnioski.

3. Przepis ust. 2 stosuje się przy rozpatrywaniu wniosku o wyrażenie zgody na zmianę sposobu użytkowania obiektu budowlanego, znajdującego się w pobliżu ogrodu botanicznego lub zoologicznego, jeżeli zmiana ta mogłaby mieć niekorzystny wpływ na funkcjonowanie ogrodu.

Art. 60. 1. Utworzenie i prowadzenie ogrodu botanicznego lub zoologicznego wymaga uzyskania, w drodze decyzji administracyjnej, zezwolenia ministra właściwego do spraw środowiska.

2. Minister właściwy do spraw środowiska może cofnąć lub zmienić wydane zezwolenie.

3. Zezwolenie wydaje się po zasięgnięciu opinii wojewody właściwego ze względu na miejsce położenia ogrodu botanicznego lub zoologicznego.

4. W zezwoleniu podaje się:

- 1) imię, nazwisko, adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) wskazanie lokalizacji i obszar ogrodu botanicznego lub zoologicznego;
- 3) opis zakresu działalności ogrodu botanicznego lub zoologicznego;

- 4) warunki prowadzenia działalności ogrodu botanicznego lub zoologicznego;
- 5) termin, w którym maja być spełnione warunki, o których mowa w pkt 4.

5. Zezwolenie wydaje się na czas nieokreślony; sprawdzenie warunków, o których mowa w ust. 4 w pkt 4, następuje po terminie, o którym mowa w ust. 4 pkt 5.

Art. 61. 1. Wniosek o wydanie zezwolenia na utworzenie i prowadzenie ogrodu botanicznego lub zoologicznego powinien zawierać:

- 1) imię, nazwisko, adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
 - 2) wskazanie osoby zarządzającej ogrodem botanicznym lub zoologicznym, odpowiedzialnej za jego funkcjonowanie;
 - 3) projekt zagospodarowania terenu ogrodu botanicznego lub zoologicznego;
 - 4) zobowiązanie do spełniania warunków w zakresie prowadzenia ogrodu botanicznego lub zoologicznego, określonych ustawą.
2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, należy dołączyć:
- 1) wyrys z mapy ewidencji gruntów, na których ma być utworzony ogród botaniczny lub zoologiczny;
 - 2) wypis z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub informację na temat warunków zabudowy

i zagospodarowania terenu projektowanej lokalizacji ogrodu botanicznego lub zoologicznego.

3. Zezwolenie, o którym mowa w art. 60 ust. 1, może być cofnięte lub zmienione, jeżeli właściciel:

- 1) nie spełnia warunków do prowadzenia ogrodu;
- 2) nie przestrzega zakresu działalności ogrodu botanicznego lub zoologicznego;
- 3) nie usunie w wyznaczonym terminie nieprawidłowości wykazanych w wyniku kontroli przeprowadzonej przez wojewodę i inne organy uprawnione na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 62. 1. Jeżeli zezwolenie, o którym mowa w art. 60 ust. 1 zostało cofnięte, ogród botaniczny lub zoologiczny podlega likwidacji.

2. W razie likwidacji ogrodu zoologicznego, zarządzający tym ogrodem jest obowiązany zapewnić utrzymywanym zwierzętom warunki bytowania, odpowiednie do potrzeb biologicznych zwierząt.

3. W decyzji o cofnięciu zezwolenia podaje się termin jej wykonania, organ nadzorujący likwidację ogrodu botanicznego lub zoologicznego.

Art. 63. 1. Do obowiązków właścicieli ogrodów botanicznych i zoologicznych należy:

- 1) uczestnictwo w badaniach naukowych, które mają na celu ochronę gatunków zagrożonych wyginięciem w stanie wolnym;

- 2) edukacja w zakresie ochrony gatunkowej roślin, zwierząt, grzybów, mając na uwadze ochronę różnorodności biologicznej;
- 3) prowadzenie upraw roślin, grzybów oraz hodowli zwierząt gatunków zagrożonych wyginięciem, w celu ich ochrony ex situ, a następnie wprowadzenie do środowiska w ramach programów ochrony tych gatunków;
- 4) przetrzymywanie roślin, zwierząt lub grzybów w warunkach, które są zgodne z ich potrzebami biologicznymi zapewniającymi ich ochronę.

2. W ogrodach zoologicznych prowadzi się rejestr zwierząt zawierający informacje, o których mowa w art. 57 ust. 4 pkt 3-13.

Art. 64. 1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, warunki hodowli i utrzymywania poszczególnych grup gatunków zwierząt w ogrodzie zoologicznym, w tym:

- 1) niezbędne pomieszczenia i wyposażenie w urządzenia techniczne miejsc przebywania przedstawicieli poszczególnych gatunków lub grup gatunków zwierząt;
- 2) minimalne warunki przestrzenne dla hodowli i utrzymywania zwierząt poszczególnych gatunków lub grup gatunków zwierząt;
- 3) niezbędne warunki do prowadzenia reprodukcji poszczególnych gatunków lub grup gatunków zwierząt.

2. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, będzie kierował się potrzebą zapewnienia właściwych warunków zwierzętom

hodowanym i utrzymywanym w ogrodach zoologicznych, zgodnych z biologicznymi potrzebami poszczególnych gatunków lub grup gatunków.

Art. 65. W ogrodach zoologicznych hoduje się i utrzymuje zwierzęta:

- 1) urodzone i wychowane w niewoli;
- 2) inne zwierzęta, które poza ogrodem nie mają szansy przeżycia;
- 3) jeżeli wymaga tego ochrona populacji lub gatunku albo realizacja celów naukowych.

Art. 66. 1. Do ogrodów zoologicznych sprowadza się tylko te zwierzęta, którym ogród może zapewnić warunki życia stosownie do potrzeb biologicznych danego gatunku.

2. Zwierzęta w ogrodach zoologicznych nie mogą być rozmnażane, jeżeli ich potomstwu nie zapewni się właściwych warunków hodowli i utrzymywania.

Art. 67. 1. Zabrania się hodowli i utrzymywania, poza ogrodami zoologicznymi i właściwymi placówkami naukowymi oraz cyrkami, zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia człowieka, w tym drapieżnych i jadowitych.

2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, gatunki zwierząt, o których mowa w ust. 1.

3. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 2, będzie kierował się potrzebą przeciwdziałania sprowadzaniu, oferowaniu, nabywaniu i przetrzymywaniu zwierząt gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia człowieka, w celu ochrony ludzi przed tymi zwierzętami, wskazując kategorie zwierząt według stopnia zagrożenia dla człowieka.

Art. 68. 1. Przeniesienie z ogrodu botanicznego, zoologicznego lub ośrodka rehabilitacji zwierząt do środowiska roślin lub zwierząt gatunków zagrożonych wyginięciem następuje po uzyskaniu zezwolenia, w drodze decyzji administracyjnej, ministra właściwego do spraw środowiska.

2. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się na wniosek, zawierający:

- 1) imię, nazwisko, adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) nazwę gatunku w języku łacińskim i polskim;
- 3) założenie planowanego przedsięwzięcia wraz z propozycją monitorowania;
- 4) liczbę osobników;
- 5) miejsce wprowadzenia osobników i czas wykonania wprowadzenia.

3. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) imię, nazwisko, adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) termin, miejsce i sposób wprowadzenia roślin lub zwierząt do środowiska;
- 3) termin złożenia informacji o wykorzystaniu zezwolenia.

Art. 69. 1. Utworzenie i prowadzenie ośrodka rehabilitacji zwierząt, zwanego dalej „ośrodkiem”, wymaga uzyskania zezwolenia, w drodze decyzji administracyjnej, ministra właściwego do spraw środowiska.

2. Wniosek o uzyskanie zezwolenia na utworzenie i prowadzenie ośrodka powinien zawierać:

- 1) imię, nazwisko, adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) opis pomieszczeń do leczenia i rehabilitacji zwierząt;
- 3) wykaz gatunków lub grup gatunków zwierząt, które mogą być leczone i rehabilitowane w ośrodku, zawierający nazwę gatunków lub wyższych jednostek systematycznych grup gatunków w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje;
- 4) wskazanie osoby odpowiedzialnej za prowadzenie ośrodka;
- 5) informację o możliwości zapewnienia opieki lekarsko-weterynaryjnej;
- 6) opinię właściwej miejscowo rady gminy.

3. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może być cofnięte przez ministra właściwego do spraw środowiska w przypadku niespełnienia warunków leczenia i rehabilitacji zwierząt stosownie do potrzeb biologicznych danego gatunku albo nieusunięcia, w wyznaczonym przez ministra właściwego do spraw środowiska terminie, nieprawidłowości stwierdzonych w wyniku kontroli przeprowadzonych przez wojewodę.

4. Minister właściwy do spraw środowiska odmawia wydania zezwolenia, jeżeli:

- 1) wnioskodawca nie posiada warunków do leczenia i rehabilitacji zwierząt;

2) podane we wniosku dane nie są zgodne ze stanem faktycznym.

5. Zwierzęta objęte leczeniem i rehabilitacją w ośrodku nie mogą być sprzedawane.

6. Warunki przebywania zwierząt w ośrodku powinny uwzględniać potrzeby biologiczne zwierząt w okresie ich leczenia i rehabilitacji.

7. Jeżeli zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, zostanie cofnięte, ośrodek podlega likwidacji.

8. W razie likwidacji ośrodka, prowadzący ośrodek jest obowiązany zapewnić leczonym i rehabilitowanym tam zwierzętom warunki bytowania odpowiednie do potrzeb biologicznych zwierząt.

9. Wojewoda może dofinansowywać z własnych środków budżetowych leczenie i rehabilitację zwierząt w ośrodkach.

Art. 70. 1. Prowadzenie ogrodu botanicznego, zoologicznego oraz ośrodka podlega kontroli przez wojewodę, na terenie którego znajduje się ogród botaniczny, ogród zoologiczny lub ośrodek.

2. Kontroli, o której mowa w ust. 1, nie mniej niż dwa razy w roku dokonuje wojewoda na wniosek ministra właściwego do spraw środowiska lub z własnej inicjatywy.

3. Wyniki kontroli, o której mowa w ust. 1, wraz z zaleceniami pokontrolnymi, wojewoda przekazuje kontrolowanemu oraz ministrowi właściwemu do spraw środowiska w terminie 14 dni od dnia zakończenia kontroli.

4. Kontrolowanemu przysługuje prawo do wniesienia umotywowanych zastrzeżeń co do ustaleń zawartych w wynikach kontroli oraz zaleceniach pokontrolnych do ministra właściwego do spraw środowiska.

5. Zastrzeżenia należy zgłosić na piśmie w terminie 14 dni od dnia otrzymania wyników kontroli i zaleceń pokontrolnych.

6. Minister właściwy do spraw środowiska, w terminie 14 dni od dnia otrzymania umotywowanych zastrzeżeń, uwzględnia albo odmawia ich uwzględnienia.

Rozdział 4

Ochrona walorów krajobrazowych, terenów zieleni i zadrzewień

Art. 71. 1. Walory krajobrazowe podlegają ochronie na obszarze całego kraju.

2. Walory krajobrazowe uwzględnia się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

3. Zabrania się wznoszenia w pobliżu morza, jezior i innych zbiorników wodnych, rzek i kanałów, obiektów budowlanych uniemożliwiających lub utrudniających ludziom i zwierzętom dziko występującym dostęp do wody, z wyjątkiem obiektów służących turystyce uprawianej na wodzie, gospodarce wodnej lub rybackiej oraz związanych z bezpieczeństwem powszechnym i obronnością kraju.

Art. 72. Gmina jest obowiązana tworzyć i utrzymywać w należyтым stanie tereny zieleni i zadrzewienia, szczególnie w miastach oraz wsiach o zwartej zabudowie.

Art. 73. Zadrzewienia mogą być tworzone poza obszarami o zwartej zabudowie, w zależności od potrzeb wynikających z polityki rozwoju i restrukturyzacji obszarów wiejskich oraz krajowego programu zwiększania lesistości, za zgodą właściciela gruntu.

Art. 74. 1. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczno-przyrodnicze zakładania zadrzewień, sposoby ich ochrony oraz dobór gatunków i odmian drzew i krzewów dla poszczególnych rodzajów gleb, a także określi wskaźniki powierzchniowe tych zadrzewień, z zastrzeżeniem art. 76 ust. 3.

2. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, będzie kierował się potrzebą zapewnienia właściwych warunków ochrony krajobrazu, różnorodności biologicznej, tworzenia korytarzy ekologicznych oraz potrzebą zapewnienia racjonalnej gospodarki rolnej.

Art. 75. 1. Teren położony poza obrębem miast i wsi o zwartej zabudowie, pokryty drzewostanem o charakterze parkowym i nie podlegający ustawie z dnia z 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz. U. z 1999 r. Nr 98, poz. 1150, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268, z 2002 r. Nr 25, poz. 253 i Nr 113, poz. 984 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717), rada gminy może uznać za park gminny, jeżeli stanowi własność gminy.

2. Teren, o którym mowa w ust. 1, stanowiący własność innego podmiotu, może być uznany za park gminny za zgodą właściciela, a w przypadku terenu należącego do Skarbu Państwa – za zgodą starosty.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do terenów zadrzewionych drzewami owocowymi, terenów służących celom kultu religijnego oraz cmentarzy.

Art. 76. 1. Prace ziemne oraz inne prace związane z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, prowadzone w obrębie bryły korzeniowej drzew lub krzewów na obszarach terenów zieleni lub zadrzewień, mogą być wykonywane w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom.

2. Na drogach publicznych, w tym ulicach i placach, środki chemiczne mogą być stosowane w sposób najmniej szkodzący terenom zieleni oraz zadrzewieniom.

3. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczno-przyrodnicze zakładania i utrzymywania zadrzewień w granicach pasa drogowego, sposoby ich ochrony oraz dobór gatunków drzew i krzewów.

4. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje środków, jakie mogą być używane w miejscach określonych w ust. 2, a także warunki ich stosowania.

5. Ministrowie, wydając rozporządzenia, o których mowa w ust. 3 i 4, będą kierowali się potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego, ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej oraz odpowiednich warunków utrzymania dróg i bezpieczeństwa korzystania z dróg.

Art. 77. 1. Posiadacz nieruchomości jest obowiązany do utrzymywania we właściwym stanie drzew oraz krzewów rosnących na terenie nieruchomości.

2. Usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia wydanego przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta na wniosek posiadacza nieruchomości; jeżeli posiadacz nieruchomości nie jest właścicielem – do wniosku dołącza się zgodę jej właściciela.

3. Wydanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 2, może być uzależnione od przeniesienia drzew lub krzewów albo zastąpienia ich innymi drzewami lub krzewami w miejsce wskazane przez wydającego zezwolenie, w liczbie nie mniejszej niż liczba usuwanych drzew lub krzewów.

4. Wniosek o wydanie zezwolenia powinien zawierać imię, nazwisko, adres albo nazwę i siedzibę posiadacza i właściciela nieruchomości, tytuł prawny władania nieruchomością, nazwę gatunku drzewa lub krzewu, obwód pnia drzewa mierzonego na wysokości 130 cm, przeznaczenia terenu, na którym rośnie drzewo lub krzew, przyczynę i termin zamierzonego usunięcia drzewa lub krzewu oraz wielkość powierzchni, z której zostaną usunięte krzewy.

5. Zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków, uwzględniające warunki, o których mowa w ust. 3, wydaje działający w imieniu wojewody wojewódzki konserwator zabytków.

6. Wniosek o wydanie zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów na obszarach objętych ochroną krajobrazową w granicach parku narodowego albo rezerwatu przyrody wymaga uzyskania zgody odpowiednio dyrektora parku narodowego albo zgody właściwego organu uznającego za rezerwat przyrody.

7. Przepisów ust. 2 nie stosuje się do drzew lub krzewów:

- 1) w lasach;
- 2) owocowych, z wyłączeniem rosnących na terenie nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków oraz w granicach parku narodowego lub rezerwatu przyrody – na obszarach nie objętych ochroną krajobrazową;
- 3) na plantacjach drzew i krzewów;
- 4) których wiek nie przekracza 5 lat;
- 5) usuwanych w związku z funkcjonowaniem ogrodów botanicznych lub zoologicznych;

- 6) usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu z obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz z wałów przeciwpowodziowych i terenów w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału;
- 7) usuwanych na podstawie decyzji starosty, które utrudniają widoczność sygnalizatorów i pociągów, a także utrudniają eksploatację urządzeń kolejowych albo powodują tworzenie na torowiskach zasp śnieżnych;
- 8) stanowiących przeszkody lotnicze;
- 9) niszczących nawierzchnię i infrastrukturę drogową, ograniczających widoczność na łukach i skrzyżowaniach oraz zagrażających bezpieczeństwu ruchu drogowego, z wyłączeniem rosnących na terenie nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków.

Art. 78. 1. Posiadacz nieruchomości ponosi opłaty za usunięcie drzew lub krzewów.

2. Opłaty nalicza, pobiera i przekazuje na rachunek bankowy właściwego urzędu gminy organ właściwy do wydawania zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów.

3. Opłaty za usunięcie drzew lub krzewów ustala się w wydanym zezwoleniu.

4. Organ właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów odracza, na okres 3 lat od dnia wydania zezwolenia, termin uiszczenia opłaty za ich usunięcie, jeżeli zezwolenie przewiduje przesadzenie ich w inne miejsce lub zastąpienie nowymi drzewami lub krzewami.

5. Jeżeli przesadzone albo posadzone w zamian drzewa lub krzewy zachowały żywotność po upływie 3 lat od dnia ich przesadzenia lub nie zachowały żywotności z przyczyn niezależnych od posiadacza nieruchomości, należność z tytułu ustalonej opłaty za usunięcie drzew lub krzewów podlega umorzeniu przez organ właściwy do naliczania i pobierania opłat.

6. Opłaty za usunięcie drzew lub krzewów, związane z budową dróg publicznych, pomniejsza się o koszty poniesione na tworzenie zadrzewień w miejsce usuniętych drzew lub krzewów, w granicach pasa drogowego.

Art. 79. 1. Opłatę za usunięcie drzew ustala się na podstawie stawki podstawowej.

2. Stawki podstawowe opłat za usuwanie drzew zależą od obwodu pnia, rodzaju i gatunku drzewa i nie mogą przekraczać za jeden centymetr obwodu pnia mierzonego na wysokości 130 cm:

- 1) 270 zł przy obwodzie do 25 cm;
- 2) 410 zł przy obwodzie od 26 do 50 cm;
- 3) 640 zł przy obwodzie od 51 do 100 cm;
- 4) 1000 zł przy obwodzie od 101 do 200 cm;
- 5) 850 zł dopłaty za każdy jeden centymetr obwodu powyżej 200 cm.

3. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) stawki podstawowe dla poszczególnych rodzajów i gatunków drzew;

2) współczynniki różnicujące stawki podstawowe w zależności od przyrostu obwodu pnia.

4. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 3, będzie kierował się zróżnicowanymi kosztami produkcji poszczególnych rodzajów i gatunków drzew oraz wielkościami przyrostu obwodu pni drzew.

5. Stawkę podstawową za usunięcie jednego metra kwadratowego powierzchni pokrytej krzewami ustala się w wysokości 200 zł.

6. Za usunięcie drzew lub krzewów z terenu ochrony uzdrowiskowej, terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków oraz terenów zieleni opłaty są o 100% wyższe od ustalonych na podstawie ust. 1 i 5.

7. Wysokość stawek podstawowych za jeden centymetr obwodu pnia, o których mowa w ust. 2, oraz stawki podstawowe, o których mowa w ust. 3 pkt 1 oraz w ust. 5, podlegają z dniem 1 stycznia każdego roku kalendarzowego waloryzacji o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem przyjęty w ustawie budżetowej.

8. Minister właściwy do spraw środowiska, nie później niż w terminie do dnia 31 października każdego roku, ogłasza, w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wysokość stawki za jeden centymetr obwodu pnia oraz wysokość stawek podstawowych na następny rok, uwzględniając dotychczasowe zmiany wysokości stawek, o których mowa w ust. 2 i 5 oraz w art. 83 ust. 6.

Art. 80. 1. Nie pobiera się opłat za usunięcie drzew:

- 1) na usunięcie których nie jest wymagane zezwolenie;
- 2) na usunięcie których uzyskała zezwolenie osoba fizyczna na cele nie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej;

- 3) jeżeli usunięcie jest związane z odnową i pielęgnacją drzew rosnących na terenach nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków;
- 4) które zagrażają bezpieczeństwu ludzi lub mienia w istniejących obiektach budowlanych;
- 5) które zagrażają bezpieczeństwu ruchu drogowego oraz kolejowego albo bezpieczeństwu żeglugi;
- 6) usuwanych w związku z przebudową dróg publicznych i linii kolejowych;
- 7) które posadzono lub wyrosły na nieruchomości po zakwalifikowaniu jej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na cele budowlane;
- 8) usuwanych z terenów zieleni komunalnej, z parków gminnych, z ogrodów działkowych i z zadrzewień, w związku z zabiegami pielęgnacyjnymi drzew i krzewów;
- 9) które obumarły lub nie roszą szansy na przeżycie, z przyczyn niezależnych od posiadacza nieruchomości;
- 10) topoli o obwodzie pnia powyżej 100 cm, mierzonego na wysokości 130 cm, nie należących do gatunków rodzimych, jeżeli zostaną zastąpione w najbliższym sezonie wegetacyjnym drzewami innych gatunków;
- 11) jeżeli usunięcie wynika z potrzeb ochrony roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową;
- 12) usuwanych z grobli stawów rybnych;

13) jeżeli usunięcie było związane z wykonywaniem i utrzymaniem urządzeń wodnych służących kształtowaniu stosunków wodnych oraz ochronie przeciwpodziowej w zakresie niezbędnym do wykonania i utrzymania tych urządzeń.

2. Przepisy ust. 1 pkt 1-9, 11-13 stosuje się do usuwania krzewów.

Art. 81. 1. Obowiązek uiszczenia opłat, o których mowa w art. 78 ust. 1, przedawnia się z upływem pięciu lat, licząc od końca roku, w którym upłynął termin do uiszczenia opłaty.

2. Nie można wydać decyzji w sprawie ustalenia wysokości opłaty, jeżeli od końca roku kalendarzowego, w którym usunięto drzewa lub krzewy, upłynęło pięć lat.

3. Uiszczenie opłaty następuje w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja ustalająca wysokość opłaty stała się ostateczna.

4. W razie nieterminowego uiszczenia opłaty pobiera się odsetki za zwłokę w wysokości odsetek pobieranych za nieterminowe regulowanie zobowiązań podatkowych.

5. Opłaty nie uiszczone w terminie, o którym mowa w ust. 3, podlegają wraz z odsetkami za zwłokę przymusowemu ściągnięciu w trybie określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

6. Na wniosek, złożony w ciągu 14 dni od dnia, w którym decyzja, o której mowa w ust. 2, stała się ostateczna, opłatę można rozłożyć na raty lub przesunąć termin jej płatności, na okres nie dłuższy niż trzy lata, jeżeli przemawia za tym sytuacja materialna wnioskującego.

7. Decyzje w sprawach rozłożenia opłaty na raty lub przesunięcia terminu płatności podejmuje organ wydający zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów.

8. Jeżeli zaległości płatności rat wyniosą równowartość trzech kolejnych rat, uiszczenie opłaty staje się wymagane w całości.

Art. 82. 1. Za zniszczenie terenów zieleni albo drzew lub krzewów, spowodowane niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych lub wykorzystaniem sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności oraz za usuwanie drzew lub krzewów, albo ich przesadzenie bez wymaganego zezwolenia, a także za zniszczenie spowodowane niewłaściwą pielęgnacją terenów zieleni, zadrzewień, drzew lub krzewów, wójt, burmistrz albo prezydent miasta wymierza administracyjną karę pieniężną.

2. Uiszczenie kary następuje w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja ustalająca wysokość kary stała się ostateczna.

3. Termin płatności kar wymierzonych na podstawie ust.1 odracza się na okres trzech lat, jeżeli stopień uszkodzenia drzew lub krzewów nie wyklucza zachowania ich żywotności oraz możliwości odtworzenia korony drzewa i jeżeli posiadacz nieruchomości podjął działania w kierunku zachowania żywotności tych drzew lub krzewów.

4. Kara jest umarzana po upływie trzech lat od dnia wydania decyzji o odroczeniu kary i po stwierdzeniu zachowania żywotności drzewa lub krzewu albo odtworzeniu korony drzewa.

5. W razie stwierdzenia braku żywotności drzewa lub krzewu albo nieodtworzenia korony drzewa, karę uiszcza się w pełnej wysokości, chyba, że drzewa lub krzewy nie zachowały żywotności z przyczyn niezależnych od posiadacza nieruchomości.

6. Karę nałożoną za zniszczenie terenów zieleni umarza się w całości, jeżeli posiadacz nieruchomości odtworzył w najbliższym sezonie wegetacyjnym zniszczony teren zieleni.

7. Na wniosek, złożony w ciągu 14 dni od dnia, w którym decyzja o wymierzeniu kary, o której mowa w ust. 1, stała się ostateczna, karę można rozłożyć na raty na okres nie dłuższy niż pięć lat.

8. Decyzje w sprawach, o których mowa w ust. 3-7, podejmuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta.

Art. 83. 1. Administracyjną karę pieniężną, o której mowa w art. 82 ust. 1, za zniszczenie drzew lub krzewów ustala się w wysokości trzykrotnej opłaty, o której mowa w art. 79 ust. 2.

2. Jeżeli ustalenie obwodu zniszczonego lub usuniętego bez zezwolenia drzewa jest niemożliwe, z powodu wykarczowania pnia i braku ściętej kłody, dane do wyliczenia kary ustala się na podstawie posiadanych informacji, stosując współczynnik 1,5.

3. Jeżeli ustalenie wielkości powierzchni zniszczonych lub usuniętych bez zezwolenia krzewów nie jest możliwe, z powodu usunięcia gałęzi i korzeni, wielkość tę przyjmuje się na podstawie posiadanych informacji.

4. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, tryb nakładania kar pieniężnych, o których mowa w art. 82 ust. 1, i współczynniki różnicujące wysokość kar nakładanych na osoby fizyczne.

5. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 4, będzie kierował się potrzebą ujednoczenia sposobu nakładania kar pieniężnych za zniszczenie terenu zieleni albo drzew i krzewów oraz za usuwanie drzew i krzewów bez wymaganego zezwolenia.

6. Stawki kar za zniszczenie jednego metra kwadratowego terenu zieleni wynoszą:

- 1) dla trawników – 46 zł;
- 2) dla kwietników – 395 zł.

7. Kary ustalone, nie uiszczone w wyznaczonym terminie, podlegają wraz z odsetkami za zwłokę przymusowemu ściągnięciu w trybie określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

8. Kary nie uiszcza się po upływie pięciu lat od końca roku, w którym upłynął termin jej wniesienia.

9. Wysokość stawek kar, o których mowa w ust. 6, podlega z dniem 1 stycznia każdego roku kalendarzowego waloryzacji o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem przyjęty w ustawie budżetowej.

Rozdział 5

Organy ochrony przyrody

Art. 84. Organami w zakresie ochrony przyrody są:

- 1) minister właściwy do spraw środowiska;
- 2) wojewoda;
- 3) starosta;
- 4) wójt, burmistrz albo prezydent miasta.

Art. 85. 1. Minister właściwy do spraw środowiska wykonuje zadania organu administracji rządowej w zakresie ochrony przyrody przy pomocy Głównego Konserwatora Przyrody, będącego sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym tego ministra.

2. Głównego Konserwatora Przyrody powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw środowiska.

Art. 86. Wojewoda wykonuje zadania organu administracji rządowej w zakresie ochrony przyrody przy pomocy wojewódzkiego konserwatora przyrody.

Art. 87. Zadania i kompetencje wojewody w zakresie ochrony przyrody na terenie parku narodowego wykonuje dyrektor tego parku.

Art. 88. Starosta, wójt, burmistrz albo prezydent miasta wykonują zadania organu administracji samorządowej z dziedziny ochrony przyrody w zakresie określonym w odrębnych ustawach.

Art. 89. Organami opiniodawczo-doradczymi w zakresie ochrony przyrody są:

- 1) Państwowa Rada Ochrony Przyrody, działająca przy ministrze właściwym do spraw środowiska;
- 2) wojewódzka rada ochrony przyrody, działająca przy wojewodzie;
- 3) rada naukowa parku narodowego, działająca przy dyrektorze parku narodowego;
- 4) rada parku krajobrazowego lub rada zespołu parków krajobrazowych, działająca przy dyrektorze parku krajobrazowego lub działająca przy dyrektorze zespołu parków krajobrazowych.

Art. 90. 1. Członków Państwowej Rady Ochrony Przyrody na kadencję trwającą pięć lat w liczbie 40 powołuje, w drodze zarządzenia, minister właściwy do spraw środowiska spośród działających na rzecz ochrony przyrody przedstawicieli nauki, praktyki i organizacji ekologicznych.

2. Państwowa Rada Ochrony Przyrody wybiera ze swojego grona przewodniczącego i 2 zastępców oraz uchwała regulamin działania ustalający organizację i tryb pracy.

3. W posiedzeniach Państwowej Rady Ochrony Przyrody uczestniczy z urzędu Główny Konserwator Przyrody.

4. Do zadań Państwowej Rady Ochrony Przyrody należy:

- 1) ocena realizacji ustawy;
- 2) opiniowanie strategii, planów i programów dotyczących ochrony przyrody;
- 3) ocena realizacji Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej;
- 4) opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących ochrony przyrody;
- 5) przedstawianie wniosków i opinii w sprawach ochrony przyrody;
- 6) popularyzowanie ochrony przyrody.

5. Opinię, o której mowa w art. 53 ust. 4, Państwowa Rada Ochrony Przyrody wyraża w ciągu 14 dni od dnia wystąpienia o opinię.

6. Wydatki związane z działalnością Państwowej Rady Ochrony Przyrody są pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw środowiska.

Art. 91. 1. Członków wojewódzkiej rady ochrony przyrody na kadencję trwającą pięć lat w liczbie od 20 do 30 powołuje, w drodze zarządzenia, wojewoda spośród działających na rzecz ochrony przyrody przedstawicieli nauki, praktyki, organizacji ekologicznych i organizacji gospodarczych oraz sejmiku województwa.

2. Wojewódzka rada ochrony przyrody wybiera ze swojego grona przewodniczącego i zastępcę oraz uchwała regulamin działania, ustalający jej organizację i tryb pracy.

3. W posiedzeniach wojewódzkiej rady ochrony przyrody uczestniczy z urzędu wojewódzki konserwator przyrody.

4. Do zadań wojewódzkiej rady ochrony przyrody należy:

- 1) ocena realizacji zadań w zakresie ochrony przyrody;
- 2) opiniowanie projektów aktów prawnych w zakresie ochrony przyrody wydawanych przez wojewodę;
- 3) przedstawianie opinii i wniosków w sprawach ochrony przyrody.

5. Wydatki związane z działalnością wojewódzkiej komisji ochrony przyrody są pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest wojewoda.

Art. 92. 1. Członków rady naukowej parku narodowego na kadencję trwającą pięć lat w liczbie od 10 do 20 powołuje, w drodze zarządzenia, minister właściwy do spraw środowiska spośród działających na rzecz ochrony przyrody przedstawicieli nauki, praktyki i organizacji ekologicznych oraz właściwych terytorialnie samorządów wojewódzkich i samorządów gminnych.

2. Rada naukowa parku narodowego wybiera ze swojego grona przewodniczącego i zastępcę oraz uchwała regulamin działania, ustalający jej organizację i tryb pracy.

3. Do zadań rady naukowej parku narodowego należy:

- 1) ocena stanu zasobów i składników przyrody;
- 2) opiniowanie projektu planu ochrony i zadań ochronnych;
- 3) ocena realizacji ustaleń planu ochrony, rocznych zadań ochronnych i skuteczności zabiegów ochronnych;
- 4) opiniowanie programów badawczych i naukowych w zakresie ochrony przyrody;
- 5) przedstawianie wniosków i opinii w sprawach ochrony przyrody i funkcjonowania parku narodowego.

4. Wydatki związane z działalnością rady naukowej parku narodowego są pokrywane z budżetu państwa, z części przeznaczanej na działalność parków narodowych.

Art. 93. 1. Członków rady parku krajobrazowego lub rady zespołu parków krajobrazowych na kadencję trwającą pięć lat w liczbie od 10 do 20 powołuje, w drodze zarządzenia, wojewoda spośród działających na rzecz ochrony przyrody przedstawicieli nauki, praktyki i organizacji ekologicznych oraz przedstawicieli właściwych terytorialnie samorządów wojewódzkich, gminnych i organizacji gospodarczych.

2. Członków rady parku krajobrazowego lub rady zespołu parków krajobrazowych położonych na terenie kilku województw powołuje wojewoda tego województwa, na obszarze którego znajduje się największa część parku lub zespołu parków, w porozumieniu z pozostałymi wojewodami.

3. Rada parku krajobrazowego lub rada zespołu parków krajobrazowych wybiera ze swojego grona przewodniczącego i zastępcę oraz uchwała regulamin działania, ustalający jej organizację i tryb pracy.

4. Do zadań rady parku krajobrazowego lub rady zespołu parków krajobrazowych, w odniesieniu do danego parku krajobrazowego lub danego zespołu parków krajobrazowych, należy:

- 1) ocena stanu zasobów przyrody, jej tworów i składników, wartości kulturowych oraz ustaleń programów ochrony przyrody;
- 2) opiniowanie projektu planu ochrony;
- 3) ocena realizacji ustaleń planu ochrony i innych zadań z zakresu ochrony przyrody;
- 4) opiniowanie projektów i programów działalności parku krajobrazowego lub zespołu parków krajobrazowych w zakresie ochrony przyrody, edukacji, turystyki i rekreacji;
- 5) ocena realizacji projektów i programów działalności parku krajobrazowego lub zespołu parków krajobrazowych w zakresie ochrony przyrody, edukacji, turystyki i rekreacji.

5. Wydatki związane z działalnością rady parku krajobrazowego lub rady zespołu parków krajobrazowych są pokrywane z budżetu państwa, z części której dysponentem jest właściwy wojewoda.

Art. 94. Członkom organów opiniodawczo-doradczych, o których mowa w art. 89, zamieszkałym poza miejscowością, w której odbywa się posiedzenie, przysługuje zwrot kosztów podróży i noclegów na zasadach

określonych dla pracowników zatrudnionych w państwowej sferze budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Rozdział 6

Służby ochrony przyrody

Art. 95. 1. Parkiem narodowym zarządza dyrektor parku narodowego.

2. Minister właściwy do spraw środowiska nawiązuje z dyrektorem parku narodowego, wyłonionym w drodze konkursu na kadencję trwającą pięć lat, stosunek pracy na podstawie powołania.

3. Konkurs, o którym mowa w ust. 2, przeprowadza minister właściwy do spraw środowiska.

4. Do konkursu mogą być dopuszczone osoby, które:

1) posiadają wykształcenie wyższe;

2) posiadają co najmniej dziesięć lat stażu pracy, w tym pięć lat na stanowiskach związanych z kierowaniem zespołem;

5. Minister właściwy do spraw środowiska, w celu przeprowadzenia konkursu, powołuje zespół liczący pięć osób, w skład którego wchodzi czterech pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska oraz jeden przedstawiciel Państwowej Rady Ochrony Przyrody.

6. W toku konkursu sprawdzeniu podlega wiedza niezbędna do wykonywania zadań dyrektora parku narodowego, predyspozycje i zdolności ogólne oraz umiejętności kierownicze.

7. Konkurs na dyrektora parku narodowego ogłasza się w prasie ogólnokrajowej i lokalnej oraz w siedzibie urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska i w budynku siedziby dyrekcji parku narodowego.

8. Przewodniczący zespołu przeprowadzającego konkurs powiadamia o wyniku konkursu osoby uczestniczące w konkursie w terminie 7 dni od dnia zakończenia konkursu.

9. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, sposób organizowania i przeprowadzania konkursów na stanowisko dyrektora parku narodowego, ustalając przebieg konkursu, zadania i tryb postępowania zespołu konkursowego, kierując się potrzebą wyłonienia kandydata na dyrektora parku narodowego, który zapewni właściwe funkcjonowanie parku narodowego zgodnie z celami ochrony przyrody w parku narodowym.

Art. 96. 1. Dyrektor parku narodowego reprezentuje Skarb Państwa w stosunkach cywilnoprawnych w zakresie zarządzanego mienia parku narodowego.

2. Dyrektor parku narodowego wydaje decyzje administracyjne w sprawach ochrony przyrody na terenie parku narodowego.

3. Dyrektor parku narodowego realizuje ustalenia planu ochrony, wydaje zarządzenia określające sposoby korzystania z obszarów parku narodowego w celach turystycznych, naukowych, edukacyjnych, rekreacyjnych i sportowych.

4. Dyrektor parku narodowego ma prawo prowadzenia postępowania w sprawach o wykroczenia oraz udziału w rozprawach przed sądami powszechnymi w charakterze oskarżyciela publicznego i wnoszenia odwołań od postanowień i orzeczeń tych sądów w sprawach o wykroczenia z zakresu ochrony przyrody.

5. Dyrektor parku narodowego informuje o stawkach opłat, o których mowa w art. 11 ust. 3.

6. Do wykonywania czynności, o których mowa w ust. 4, dyrektor parku narodowego może upoważnić funkcjonariusza Straży Parku.

7. Do dyrektora parku narodowego należą odpowiednio zadania i kompetencje określone w art. 5 ust. 2-4, art. 9 ust. 1 i 2, art. 10, art. 13 ust. 1 pkt 1-3, art. 13a, art. 14a ust. 1 i 2, art. 26 ust. 3 i 4, art. 30 ust. 1 pkt 10 i ust. 3 pkt 1 oraz art. 35 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach.

8. Dyrektor parku narodowego współpracuje z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnej w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych.

Art. 97. Opłaty, o których mowa w art. 11 ust. 3, są przychodami gospodarstw pomocniczych przy parkach narodowych, w rozumieniu art. 20 ustawy z dnia 28 listopada 1998 r. o finansach publicznych, i są przeznaczone na tworzenie i utrzymanie infrastruktury turystycznej i edukacyjnej parku narodowego oraz na realizację zadań z zakresu ochrony przyrody.

Art. 98. 1. Zadania związane z ochroną przyrody, badaniami naukowymi i działalnością edukacyjną, a także ochroną mienia parku narodowego oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody na terenie parku narodowego wykonuje Służba Parku Narodowego.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1, polegają na:

- 1) identyfikacji zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych;
- 2) ochronie siedlisk przyrodniczych;
- 3) ochronie siedlisk roślin, siedlisk zwierząt, siedlisk grzybów;
- 4) ochronie procesów przyrodniczych;
- 5) ochronie gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- 6) realizacji ustaleń planów ochrony i zadań ochronnych;
- 7) informacji i promocji w zakresie ochrony przyrody, w tym prowadzeniu muzeum przyrodniczego, ośrodków informacji i edukacji, publikowaniu materiałów informacyjnych i promocyjnych;
- 8) prowadzeniu badań naukowych do potrzeby określenia metod i sposobów ochrony przyrody, skuteczności działań ochronnych oraz rozpoznawania różnorodności biologicznej;
- 9) utrzymywaniu w należyтым stanie infrastruktury technicznej, zarządzanej przez park narodowy;
- 10) udostępnianiu parku narodowego na potrzeby naukowe, edukacyjne, turystyczne i rekreacyjne.

3. Minister właściwy do spraw środowiska może powierzyć, w drodze decyzji administracyjnej, dyrektorowi parku narodowego wykonywanie zadań poza granicami parku narodowego w zakresie związanym z funkcjonowaniem i ochroną obszarów Natura 2000, w szczególności w zakresie ochrony siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin i siedlisk zwierząt, oraz realizacją ustaleń planu ochrony.

4. Minister właściwy do spraw środowiska określi dla Służby Parków Narodowych, w drodze rozporządzenia, stanowiska oraz wymagania kwalifikacyjne, jakie powinni spełniać pracownicy zatrudnieni na poszczególnych stanowiskach, z uwzględnieniem wykształcenia i stażu pracy.

5. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 4, będzie kierował się potrzebą doboru w Służbie Parków Narodowych osób o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych.

6. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, dla pracowników Służby Parków Narodowych wzór legitymacji służbowej, wzory umundurowania oraz oznak służbowych dla poszczególnych stanowisk, w tym odpowiedni wzór umundurowania wyjściowego i polowego na pory roku, kolor i wzór przedmiotów uzupełniających mundury, wzór orła umieszczanego na czapkach, a także okresy użytkowania części umundurowania.

7. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 6, będzie kierował się potrzebą zapewnienia pracownikom Służby Parków Narodowych odpowiednich warunków do wykonywania zadań wymagających przebywania w terenie w różnych porach roku oraz potrzebą rozróżnienia cech szczególnych umundurowania pracowników zatrudnionych na poszczególnych stanowiskach.

Art. 99. 1. Pracownikom Służby Parków Narodowych przysługuje:

- 1) bezpłatne umundurowanie, które obowiązkowo noszą przy wykonywaniu czynności służbowych;
- 2) bezpłatne mieszkanie, jeżeli stanowisko oraz charakter pracy są związane z koniecznością zamieszkania w miejscu jej wykonywania.

2. Bezpłatne mieszkanie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, przysługuje pracownikowi zatrudnionemu na stanowisku:

- 1) dyrektora parku;
- 2) zastępcy dyrektora parku;
- 3) głównego księgowego;
- 4) głównego specjalisty do spraw ochrony przyrody;
- 5) kierownika pracowni naukowo-edukacyjnej;
- 6) głównego specjalisty do spraw udostępniania parku;
- 7) nadleśniczego;
- 8) konserwatora obrębu ochronnego;
- 9) leśniczego;
- 10) konserwatora obwodu ochronnego;
- 11) podleśniczego;
- 12) starszego strażnika;
- 13) strażnika;
- 14) kierownika ośrodka hodowli zwierząt;
- 15) kierownika szkółki leśnej;
- 16) komendanta Straży Parku;
- 17) zastępcy komendanta Straży Parku;
- 18) dowódcy grupy terenowej Straży Parku;

19) starszego strażnika Straży Parku;

20) strażnika Straży Parku.

3. Przez bezpłatne mieszkanie należy rozumieć przydzielony pracownikowi lokal mieszkalny w budynku wielorodzinnym lub jednorodzinny, za który pracownik nie wnosi opłat za jego używanie.

4. Bezpłatne mieszkanie przydziela się pracownikowi Służby Parków Narodowych na jego wniosek, zawierający:

1) dane osobowe;

2) datę i miejsce zatrudnienia;

3) liczbę osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 71, poz. 734 oraz z 2002 r. Nr 216, poz. 1826);

4) stopień pokrewieństwa osób, o których mowa w pkt 3.

5. Bezpłatne mieszkanie przydziela się z zasobów mieszkaniowych parku narodowego; lokalizacja bezpłatnego mieszkania powinna umożliwiać spełnianie zadań służbowych przez pracownika Służby Parków Narodowych.

6. Bezpłatne mieszkanie przydziela się na czas zatrudnienia na stanowisku służbowym uprawniającym do bezpłatnego mieszkania.

7. Bezpłatne mieszkanie przydziela się na podstawie umowy zawieranej:

1) z dyrektorem parku narodowego – przez ministra właściwego do spraw środowiska;

2) z pracownikiem Służby Parków Narodowych – przez dyrektora parku narodowego.

8. W umowie, o której mowa w ust. 7, ustala się:

1) termin zwolnienia bezpłatnego mieszkania, nie dłuższy niż sześć miesięcy od dnia ustania zatrudnienia na stanowisku uprawniającym do bezpłatnego mieszkania;

2) sposób zwalniania bezpłatnego mieszkania przez pracownika Służby Parków Narodowych przechodzącego na emeryturę lub rentę oraz możliwość przydzielenia lokalu zamiennego;

3) szczegółowe warunki korzystania z bezpłatnego mieszkania i ponoszenia opłat niezależnych od parku narodowego.

9. Pracownik Służby Parków Narodowych zwalnia bezpłatne mieszkanie wraz ze wszystkimi osobami pozostającymi z nim we wspólnym gospodarstwie domowym.

10. W razie braku możliwości przydziału bezpłatnego mieszkania lub zamieszkiwania, za zgodą dyrektora parku narodowego albo ministra właściwego do spraw środowiska, przez pracownika Służby Parków Narodowych w mieszkaniu stanowiącym własność tego pracownika, wypłaca się ekwiwalent za niewykorzystywanie bezpłatnego mieszkania.

11. Ekwiwalent za niewykorzystywanie bezpłatnego mieszkania przyznaje się uprawnionemu pracownikowi Służby Parków Narodowych na jego wniosek, do którego załącza oświadczenie o liczbie i stopniu pokrewieństwa osób pozostającym we wspólnym gospodarstwie domowym.

12. Ekwiwalent, o którym mowa w ust. 10, pracownikowi Służby Parków Narodowych oblicza dyrektor parku narodowego, a dyrektorowi parku narodowego – minister właściwy do spraw środowiska, przyjmując iloczyn średniej stawki czynszu w stosunkach najmu w danej miejscowości i powierzchni normatywnej przysługującej pracownikowi.

13. Ekwiwalent, o którym mowa w ust. 10, jest wypłacany każdego miesiąca łącznie z wynagrodzeniem.

14. Na potrzeby obliczenia i wypłaty ekwiwalentu za niewykorzystywanie bezpłatnego mieszkania ustala się następujące wielkości normatywnej powierzchni użytkowej w przeliczeniu na liczbę osób pozostających z pracownikiem Służby Parków Narodowych we wspólnym gospodarstwie domowym:

- 1) 35 m² – dla 1 osoby;
- 2) 40 m² – dla 2 osób;
- 3) 45 m² – dla 3 osób;
- 4) 55 m² – dla 4 osób;
- 5) 65 m² – dla 5 osób;
- 6) 70 m² – dla 6 lub więcej osób.

15. Normy powierzchni użytkowej podwyższa się o 10 m², jeżeli w lokalu mieszka osoba niepełnosprawna, wymagająca do poruszania się wózka inwalidzkiego.

16. W przypadku uprawnień do bezpłatnego mieszkania dwu i więcej osób prowadzących wspólne gospodarstwo domowe, zapewnia się jeden lokal, o którym mowa w ust. 3, albo wypłaca się jeden ekwiwalent, o którym mowa w ust. 10.

17. Pracownicy Służby Parków Narodowych noszący mundur przy wykonywaniu czynności służbowych korzystają z ochrony prawnej przewidzianej w przepisach prawa karnego dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 100. 1. Parkiem krajobrazowym kieruje dyrektor parku krajobrazowego.

2. Wojewoda nawiązuje stosunek pracy z dyrektorem parku krajobrazowego na podstawie powołania.

3. Z dyrektorem parku krajobrazowego położonego na terenie kilku województw stosunek pracy na podstawie powołania nawiązuje wojewoda, na terenie którego znajduje się siedziba tego parku, w porozumieniu z właściwymi wojewodami.

4. Do zadań dyrektora parku krajobrazowego należy:

- 1) ochrona przyrody, walorów krajobrazowych, wartości historycznych i kulturowych;
- 2) organizacja działalności edukacyjnej, turystycznej oraz rekreacyjnej;
- 3) wydawanie, z upoważnienia wojewody, decyzji administracyjnych w zakresie ochrony przyrody;
- 4) współdziałanie w zakresie ochrony przyrody z jednostkami organizacyjnymi, osobami prawnymi i fizycznymi;
- 5) składanie wniosków do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz opiniowanie planów i decyzji dotyczących zagospodarowania przestrzennego obszarów wchodzących w skład parku krajobrazowego.

5. Na terenie zarządzanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, znajdującym się w granicach parku krajobrazowego, zadania w zakresie ochrony przyrody wykonuje samodzielnie miejscowy nadleśniczy, zgodnie z ustaleniami planu ochrony parku krajobrazowego, uwzględnionym w planie urządzenia lasu.

Art. 101. 1. W celu kierowania parkami krajobrazowymi mogą być tworzone zespoły parków krajobrazowych, jako jednostki budżetowe w rozumieniu art. 18 ustawy z dnia 28 listopada 1998 r. o finansach publicznych.

2. Do dyrektora zespołu parków krajobrazowych stosuje się przepisy dotyczące dyrektora parku krajobrazowego.

Art. 102. 1. Realizację zadań z zakresu ochrony wartości przyrodniczych, walorów krajobrazowych, wartości historycznych i kulturowych oraz działalności edukacyjnej na terenie parku krajobrazowego wykonuje Służba Parku Krajobrazowego.

2. Minister właściwy do spraw środowiska określi dla Służby Parków Krajobrazowych, w drodze rozporządzenia, stanowiska oraz wymagania kwalifikacyjne, jakie powinni spełniać pracownicy zatrudnieni na poszczególnych stanowiskach, z uwzględnieniem wykształcenia i stażu pracy.

3. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 2, będzie się kierował potrzebą doboru w Służbie Parków Krajobrazowych pracowników o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych.

4. Do zadań Służby Parków Krajobrazowych należy:

- 1) inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych, stanowisk podlegających ochronie, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, a także zasługujących na ochronę tworów i składników przyrody nieożywionej;

- 2) identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych parku krajobrazowego oraz wnioskowanie o podejmowanie działań mających na celu eliminowanie lub ograniczanie tych zagrożeń i ich skutków, a także innych działań w celu poprawy funkcjonowania i ochrony parku krajobrazowego;
- 3) gromadzenie dokumentacji dotyczącej przyrody, wartości historycznych, kulturowych i etnograficznych;
- 4) realizacja zadań związanych z ochroną obszarów i obiektów objętych ochroną przyrody w granicach parku krajobrazowego;
- 5) prowadzenie edukacji przyrodniczej, w szkołach i wśród miejscowego społeczeństwa, a także promowanie walorów przyrodniczych i turystycznych oraz wartości historycznych, kulturowych i turystycznych parku krajobrazowego;
- 6) współpraca z samorządami, zarządcami obszarów parku krajobrazowego, organizacjami ekologicznymi i z jednostkami organizacyjnymi, mającymi związek z ochroną parku krajobrazowego.

5. Wojewoda może powierzyć, w drodze decyzji administracyjnej, dyrektorowi parku krajobrazowego wykonywanie czynności poza granicami parku krajobrazowego w zakresie związanym z funkcjonowaniem i ochroną obszarów Natura 2000, w zakresie ochrony siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin i siedlisk zwierząt oraz realizacją ustaleń planu ochrony.

6. Pracownik Służby Parków Krajobrazowych ma prawo do:

- 1) informowania o przepisach o ochronie przyrody osób przebywających na obszarach podlegających ochronie oraz w miejscach, w których znajdują się twory i składniki przyrody podlegające ochronie;
- 2) legitymowania osób naruszających przepisy o ochronie przyrody, a w razie odmowy okazania dokumentu pozwalającego na ustalenie tożsamości zwrócenie się do policji lub innych właściwych organów o ustalenie tożsamości.

7. Pracownicy Służby Parków Krajobrazowych otrzymują bezpłatne umundurowanie, które obowiązkowo noszą przy wykonywaniu czynności służbowych.

8. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, dla pracowników Służby Parków Krajobrazowych, wzór legitymacji służbowej, wzory umundurowania oraz oznak służbowych dla poszczególnych stanowisk, odpowiedni wzór umundurowania wyjściowego i polowego na pory roku, kolor i wzór przedmiotów uzupełniających mundury, wzór orła umieszczanego na czapce, a także okresy użytkowania części umundurowania.

9. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 8, będzie się kierował potrzebą zapewnienia pracownikom Służby Parków Krajobrazowych warunków do wykonywania zadań, wymagających przebywania w terenie w różnych porach roku, oraz potrzebą rozróżnienia według cech szczególnych umundurowania pracowników zatrudnionych na poszczególnych stanowiskach.

Rozdział 7

Zwalczanie przestępstw i wykroczeń na obszarach chronionych

Art. 103. 1. W parkach narodowych ochronę mienia oraz zwalczanie przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody wykonują funkcjonariusze Straży Parku zaliczani do Służby Parków Narodowych.

2. Funkcjonariuszem Straży Parku może być osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie;
- 2) ukończyła 21 lat;
- 3) posiada pełną zdolność do czynności prawnych i nie została pozbawiona praw publicznych;
- 4) posiada co najmniej wykształcenie średnie;
- 5) posiada nienaganną opinię właściwego miejscowo organu policji;
- 6) posiada odpowiedni stan zdrowia potwierdzony orzeczeniem lekarskim i orzeczeniem psychologicznym;
- 7) nie była karana za przestępstwa.

3. Funkcjonariusz Straży Parku podlega co pięć lat okresowym badaniom lekarskim i psychologicznym, potwierdzonych orzeczeniem.

4. Koszty orzeczenia:

- 1) o którym mowa w ust. 2 pkt 6, ponosi osoba przyjmowana na funkcjonariusza Straży Parku;

2) o którym mowa w ust. 3, ponosi park narodowy.

5. Funkcjonariusz Straży Parku przy wykonywaniu zadań, o których mowa w ust. 1, ma prawo do:

- 1) legitymowania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia, jak również świadków przestępstwa lub wykroczenia w celu ustalenia ich tożsamości;
- 2) kontroli dowodów wniesienia opłat, o których mowa w art. 11 ust. 3;
- 3) zatrzymywania i przekazywania właściwym służbom osób w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia;
- 4) zatrzymywania i dokonywania kontroli środków transportu w celu sprawdzenia ich ładunku oraz przeglądania zawartości bagaży w razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia;
- 5) przeszukiwania pomieszczeń i innych miejsc w przypadkach uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia;
- 6) zabezpieczenia jako dowodów rzeczowych, za pokwitowaniem, przedmiotów pochodzących z przestępstwa lub wykroczenia, a także narzędzi i środków służących do ich popełnienia;
- 7) kontroli i zatrzymania, za pokwitowaniem, dokumentów w zakresie legalności posiadania utworów lub

składników przyrody i obrotu nimi, pochodzących z obszaru parku narodowego;

- 8) kontroli podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na obszarze parku narodowego w zakresie przestrzegania przepisów ustawy.

6. Wymienione w ust. 5 pkt 1 i 3-8 czynności, funkcjonariusz Straży Parku ma prawo wykonywać w granicach parku lub poza jego granicami w razie uzasadnionego podejrzenia, że przestępstwo lub wykroczenie zostało popełnione na szkodę parku narodowego.

7. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 5 pkt 4 - 6, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego lub przepisy Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb wykonywania następujących czynności:

- 1) dla Straży Parku Narodowego:
 - a) legitymowania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia, jak również świadków przestępstwa lub wykroczenia w celu ustalenia ich tożsamości,
 - b) zatrzymywania osób w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia,
 - c) kontroli i zatrzymania, za pokwitowaniem, dokumentów w zakresie legalności posiadania tworów lub składników przyrody i obrotu nimi, pochodzących z obszaru parku narodowego,

- d) kontroli podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie parku narodowego w zakresie przestrzegania przepisów ustawy;
- 2) dla Służby Parku Krajobrazowego – legitymowania osób naruszających przepisy o ochronie przyrody, a w razie odmowy okazania dokumentu pozwalającego na ustalenie tożsamości zwrócenia się do policji lub innych właściwych organów o ustalenie ich tożsamości;
- 3) dla Straży Ochrony Przyrody – legitymowania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia przeciwko przyrodzie lub środowisku, jak również świadków tego przestępstwa lub wykroczenia, w celu ustalenia ich tożsamości, a w razie odmowy okazania dokumentów tożsamości zwrócenia się do policji lub Straży Parku w danym parku narodowym.

9. Rada Ministrów, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 8, będzie kierowała się potrzebą ustalenia jednolitych sposobów legitymowania i kontroli osób popełniających wykroczenia i przestępstwa przeciwko ochronie przyrody.

10. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres i tryb współpracy Straży Parku z policją, zakres sprawowania kontroli policji nad Strażą Parku oraz zakres działań Straży Parku podlegających kontroli policji i sposób sprawowania tej kontroli.

11. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust.10, będzie kierował się potrzebą współpracy policji i Straży Parku,

podejmowania wspólnych działań Straży Parku z policją na obszarze parku narodowego w zakresie zwalczania przestępstw i wykroczeń.

Art. 104. 1. W stosunku do osób uniemożliwiających wykonywanie przez funkcjonariusza Straży Parku zadań określonych w ustawie, funkcjonariusz ma prawo do użycia środków przymusu bezpośredniego.

2. Środkami przymusu bezpośredniego, o których mowa w ust. 1, są:

- 1) siła fizyczna w postaci chwytów obezwładniających oraz podobnych technik obrony lub ataku;
- 2) kajdanki;
- 3) pałka służbowa;
- 4) ręczny miotacz gazu;
- 5) paralizator elektryczny, na posiadanie którego, zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. Nr 53, poz. 549, z 2001 r. Nr 27, poz. 298 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 117, poz. 1007 oraz z 2003 r. Nr 52, poz. 451 i Nr 80, poz. 718) jest wymagane pozwolenie.

3. Zastosowanie przez funkcjonariusza Straży Parku środka przymusu bezpośredniego powinno wynikać z konieczności w zaistniałej sytuacji i zmierzać do podporządkowania się poleceniom wydanym przez funkcjonariusza.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposoby użycia środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w ust. 2, oraz przydziału, przechowywania i ewidencji środków, o których mowa w ust. 2 pkt 2-5.

5. Rada Ministrów, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 4, będzie kierowała się potrzebą określenia warunków użycia środków przymusu bezpośredniego przez funkcjonariuszy Straży Parku podczas realizacji zadań związanych z ochroną przyrody i mienia parku narodowego.

Art. 105. 1. Funkcjonariusz Straży Parku może być wyposażony w broń palną bojową oraz broń palną myśliwską.

2. Funkcjonariusz Straży Parku może być dopuszczony do pracy z bronią, jeżeli:

- 1) ukończył szkolenie podstawowe dla funkcjonariuszy Straży Parku;
- 2) zdał egzamin ze znajomości posiadania, przechowywania i posługiwania się bronią, przed komisją, o której mowa w art. 16 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji;
- 3) posiada orzeczenie lekarskie i psychologiczne stwierdzające brak przeciwwskazań do pracy z bronią.

3. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, zakres szkolenia podstawowego, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, oraz tryb powoływania komisji egzaminacyjnej.

4. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 3, będzie się kierował potrzebą posiadania niezbędnej wiedzy do wykonywania zadań przez funkcjonariusza Straży Parku.

5. Broń palną bojową i broń palną myśliwską dyrektor parku narodowego nabywa na podstawie decyzji administracyjnej wydanej przez właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego policji, na wniosek

dyrektora parku narodowego, zgodnie z ustawą z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji.

6. Dyrektor parku narodowego może przydzielić broń palną bojową lub broń palną myśliwską wraz z amunicją funkcjonariuszowi Straży Parku.

7. Broń, o której mowa w ust. 5, przydziela się wraz ze świadectwem broni.

8. Broń palną bojową, o której mowa w ust. 5, funkcjonariusz Straży Parku ma prawo użyć w następujących przypadkach:

- 1) w celu odparcia bezpośredniego zamachu na życie własne lub innej osoby;
- 2) przeciwko osobie, która, wezwana do natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, nie zastosuje się do tego wezwania, a jej zachowanie wskazuje na bezpośredni zamiar użycia przeciwko funkcjonariuszowi Straży Parku lub innej osobie;
- 3) przeciwko osobie, która usiłuje przemocą odebrać broń palną funkcjonariuszowi Straży Parku.

9. Broń palną myśliwską, o której mowa w ust. 5, funkcjonariusz Straży Parku ma prawo użyć w następujących przypadkach:

- 1) w celu eliminacji lub odstraszenia zwierząt w granicach parku narodowego, stwarzających rzeczywiste i bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego;

2) w razie konieczności odstrzału, za zgodą dyrektora parku narodowego, w stosunku do zwierzęcia, które nie ma szans na przeżycie.

10. Użycie broni palnej bojowej powinno następować w sposób wyrządzający najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której użyto broni, i nie może zmierzać do pozbawienia jej życia, a także narażać na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia innych osób.

11. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposoby i tryb postępowania przy użyciu broni palnej bojowej przez funkcjonariusza Straży Parku.

12. Rada Ministrów, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 11, będzie kierowała się potrzebą wykonywania zadań w zakresie ochrony przyrody i mienia parku narodowego przez Straż Parku.

13. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób ewidencjonowania i przechowywania broni palnej bojowej oraz broni palnej myśliwskiej wraz z amunicją.

14. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 13, będzie kierował się potrzebą zabezpieczenia broni palnej bojowej oraz broni palnej myśliwskiej wraz z amunicją, będącej w dyspozycji Straży Parku.

15. Decyzję o wyposażeniu funkcjonariusza Straży Parku w rodzaj broni palnej na czas pełnienia służby podejmuje każdorazowo Komendant Straży Parku.

Art. 106. Uprawnienia i obowiązki funkcjonariusza Straży Parku, o których mowa w art. 103 ust. 5, przysługują dyrektorowi parku narodowego, jego zastępcy, nadleśniczemu, konserwatorowi obrębu ochronnego, leśni-

czemu, konserwatorowi obwodu ochronnego, podleśniczemu, starszemu strażnikowi i strażnikowi, wchodzącym w skład Służby Parków Narodowych.

Rozdział 8

Wykonywanie ochrony przyrody

Art. 107. 1. Minister właściwy do spraw środowiska sporządza projekt Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz wynikającego z niej projektu programu działań.

2. Krajową strategię ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, wraz z programem działań, zatwierdza, w drodze uchwały, Rada Ministrów.

3. Właściwi ministrowie wdrażają zasady ochrony różnorodności biologicznej w zakresie ustalonym Krajową strategią ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz wynikającym z niej programem działań w stosunku do działów gospodarki będących w zakresie działania tych ministrów.

Art. 108. 1. W ramach państwowego monitoringu środowiska prowadzi się monitoring przyrodniczy, obejmujący składniki różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

2. Monitoring przyrodniczy polega na obserwacji i ocenie stanu składników różnorodności biologicznej i krajobrazowej na wybranych obszarach, a także na ocenie skuteczności stosowanych metod ochrony przyrody, w tym na obserwacji siedlisk i gatunków roślin, zwierząt, dla ochrony których wyznaczono obszary Natura 2000.

Art. 109. 1. Wydanie decyzji o warunkach zabudowy dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego na obszarze parku krajozobrazowego wymaga zgody właściwego wojewody.

2. Uzgodnienie, o którym mowa w ust. 1, następuje na podstawie przedstawionego raportu o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia na środowisko lub projektu decyzji o warunkach zabudowy albo projektu decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

3. Wojewoda wyraża zgodę, o której mowa w ust. 1, jeżeli:

- 1) inwestycja nie wpłynie niekorzystnie na ochronę danego obszaru;
- 2) inwestycja nie naruszy spójności krajowego systemu obszarów chronionych.

4. Jeżeli inwestycja, o której mowa w ust. 1, wpłynie niekorzystnie na ochronę danego obszaru lub naruszy spójność krajowego systemu obszarów chronionych, ale jednocześnie nie ma rozwiązań alternatywnych, wojewoda wyraża zgodę, o której mowa w ust. 1, pod warunkiem przeprowadzenia działań kompensujących utratę wartości przyrodniczych danego obszaru, staraniem i na koszt inwestora.

5. Jeżeli decyzja, o której mowa w ust. 1, dotyczy celu publicznego związanego z ochroną życia lub zdrowia ludzkiego, bezpieczeństwem powszechnym lub ochroną przyrody, przepisu ust. 4 nie stosuje się.

Art. 110. 1. Zezwolenie, o którym mowa w art. 31 ust. 4, art. 45 ust. 2 pkt 4, art. 46 ust 2 pkt 6, art. 49 ust. 2 i art. 52 ust. 7 pkt 2, wydaje wojewoda właściwy ze względu na miejsce wykonywania czynności, których dotyczy

decyzja, na wniosek zainteresowanego podmiotu, w drodze decyzji administracyjnej.

2. Zezwolenie, o którym mowa w art. 14 ust. 3, art. 49 ust. 1, wydaje się na czas określony na wniosek zainteresowanego podmiotu, w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 111. Wojewoda może, w drodze rozporządzenia, wprowadzić na okres do 6 miesięcy zakazy, o których mowa w art. 14 ust. 1, art. 16 ust. 1, art. 23 ust. 1 i art. 41 ust. 1, albo nakazać wykonanie określonych prac lub urządzeń w stosunku do obiektu lub obszaru przewidzianego do objęcia ochroną, którym zagraża zmiana lub zniszczenie.

Art. 112. 1. Minister właściwy do spraw środowiska prowadzi centralny rejestr form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9.

2. Rejestry, o których mowa w ust. 1 i w art. 113 ust. 2, zawierają:

- 1) liczbę porządkową;
- 2) datę objęcia danego obszaru lub obiektu formą ochrony przyrody;
- 3) nazwę, jeżeli istnieje i formę ochrony przyrody, rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody oraz rodzaj użytku ekologicznego;
- 4) określenie położenia geograficznego i administracyjnego chronionego obszaru lub obiektu (obręb ewidencyjny, gmina, powiat, województwo);
- 5) wskazanie powierzchni, jeżeli można ją określić, z wyszczególnieniem formy własności i rodzajów gruntów;

- 6) powołanie oznaczenia mapy obrazującej przebieg granicy obszaru chronionego i jego otuliny;
- 7) opis obszaru lub obiektu poddanego pod ochronę;
- 8) wskazanie miejsce i daty ogłoszenia aktu o utworzeniu lub uznaniu formy ochrony przyrody;
- 9) informację, czy dany obszar lub obiekt albo ich część podlega ochronie zgodnie z międzynarodowym prawem ochrony przyrody;
- 10) informację o planie ochrony oraz miejsce i datę ogłoszenia aktu ustanawiającego plan.

3. Organ, który utworzył lub ustanowił formę ochrony przyrody wymienioną w art. 6 ust. 1 pkt 2-4 i 6-9, przesyła, w terminie jednego miesiąca od dnia jej utworzenia lub ustanowienia, do organu prowadzącego rejestr, o którym mowa w ust. 1, akt tworzący lub ustanawiający formę ochrony przyrody oraz informacje, o których mowa w ust. 2.

4. Wyszczególnienie form własności i rodzaju gruntów nie dotyczy parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

Art. 113. 1. Wojewoda gromadzi dokumentację stanu przyrody, w szczególności cennych ze względów naukowych lub rzadkość występowania tworów przyrody, stanowisk rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, a także ich siedlisk, siedlisk przyrodniczych oraz innych składników przyrody.

2. Wojewoda prowadzi rejestr rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, pomników przyrody,

stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

3. Obszary, o których mowa w ust. 2, położone na terenie kilku województw ujmuje się w rejestrze każdego z województw, wnosząc stosowny zapis informujący o częściowym ich położeniu na terenie innych województw.

4. Organ, który ustanowił formę ochrony przyrody, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6-9, przesyła w terminie jednego miesiąca od dnia jej ustanowienia do organu prowadzącego rejestr, o którym mowa w ust. 2, akt prawny ustanawiający daną formę ochrony przyrody oraz dane, o których mowa w art. 112 ust. 2 pkt 2-10.

Art. 114. 1. Na obrzeżach obszarów oraz w pobliżu chronionych obiektów i tworów przyrody, objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 oraz 7 i 8, umieszcza się tablice informujące o nazwie form ochrony przyrody oraz o zakazach, wynikających z przepisów rozdziału 2, a na obrzeżach obszarów objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4-6 i pkt 9, umieszcza się tablice informujące o nazwie formy ochrony przyrody.

2. Na obrzeżu parku narodowego tablice, o których mowa w ust. 1, umieszcza dyrektor parku narodowego, a na obrzeżach lub w pobliżu form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2-9 – organ sprawujący nadzór nad daną formą ochrony przyrody.

3. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wzory tablic, o których mowa w ust. 1.

4. Minister, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 3, będzie kierował się potrzebą ujednoczenia tablic na terenie kraju,

określając ich kształt i rozmiary, materiał, z jakiego zostaną wykonane, tło tablic, wielkość i kolor liter w napisach.

5. W przypadku przebiegu drogi publicznej przez park narodowy, rezerwat przyrody, wyznaczenie miejsc parkingowych następuje po uzyskaniu zgody – odpowiednio - dyrektora parku narodowego lub organu ochrony przyrody ustanawiającego rezerwat przyrody.

Rozdział 9

Gospodarowanie zasobami i składnikami przyrody

Art. 115. 1. Gospodarka zasobami dziko występujących roślin, zwierząt, grzybów oraz zasobami genetycznymi roślin, zwierząt, grzybów użytkowanymi przez człowieka powinna zapewniać ich trwałość, optymalną liczebność i ochronę różnorodności genetycznej.

2. Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, następuje przez:

- 1) ochronę, utrzymanie lub racjonalne zagospodarowanie naturalnych ekosystemów, lasów, torfowisk, bagien, muraw, solnisk, klifów nadmorskich i wydm, linii brzegów wód, dolin rzecznych, źródeł i źródlisk, a także rzek, jezior i obszarów morskich oraz siedlisk i ostoi roślin, zwierząt lub grzybów;
- 2) stworzenie warunków do rozmnażania, rozprzestrzeniania ginących gatunków roślin, zwierząt, grzybów,

ochronę i odtwarzanie siedlisk, ostoi zagrożonych gatunków oraz ochronę tras migracyjnych zwierząt.

3. Na gruntach użytkowanych gospodarczo w parkach narodowych lub rezerwach przyrody stosuje się ochronę krajobrazową.

Art. 116. 1. Regulacja rzek oraz budowa wałów przeciwpowodziowych, melioracje wodne, odwodnienia budowlane, prace ziemne zmieniające stosunki wodne na obszarach objętych formami ochrony przyrody wymagają decyzji wojewody, ustalającej warunki prowadzenia tych prac ze względu na ochronę przyrody.

2. Wydanie decyzji, o której mowa w ust. 1, następuje przed uzyskaniem pozwolenia na budowę na podstawie rozdziału 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1126, Nr 109, poz. 1157 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 5, poz. 42, Nr 100, poz. 1085, Nr 110, poz. 1190, Nr 115, poz. 1229, Nr 129, poz. 1439 i Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 718).

Art. 117. 1. Zabrania się wprowadzania do środowiska przyrodniczego oraz przemieszczania w tym środowisku roślin, zwierząt lub grzybów, a także ich form rozwojowych, gatunków obcego pochodzenia.

2. Zabrania się sprowadzania do kraju roślin, zwierząt lub grzybów gatunków obcego pochodzenia, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym.

3. Wprowadzanie do środowiska przyrodniczego, przemieszczanie w tym środowisku roślin, zwierząt lub grzybów, a także ich form rozwojowych oraz sprowadzanie do kraju roślin, zwierząt lub grzybów gatunków obcego pochodzenia, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym, wymaga uzyskania zgody

ministra właściwego do spraw środowiska, wydanej w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa.

4. Zakazy, o których mowa w ust. 1 i 2, nie mają zastosowania w odniesieniu do gatunków ryb, na wprowadzanie i przemieszczanie których jest wymagane zezwolenie ministra właściwego do spraw rolnictwa, wydawane na podstawie art. 3 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 750, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268, oraz z 2001 r. Nr 81, poz. 875, Nr 110, poz. 1189 i Nr 115, poz. 1229).

5. Zakazów, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się do wprowadzania i przemieszczania:

- 1) roślin przy urządzeniu i utrzymywaniu terenów zieleni oraz zakładaniu i utrzymywaniu zadrzewień poza obszarami leśnymi i obszarami objętymi ochroną przyrody;
- 2) drzew i krzewów na obszarach znajdujących się w granicach pasa drogowego drogi krajowej.

6. Zakazu przemieszczania, o którym mowa w ust. 1, nie stosuje się do występujących roślin na obszarze objętym racjonalną gospodarką leśną i rolną.

Art. 118. 1. Gospodarka zasobami przyrody nieożywionej powinna być prowadzona w sposób zapewniający ochronę innych zasobów przyrody, jej tworów i składników, oszczędne użytkowanie przestrzeni oraz zachowanie szczególnie cennych tworów i składników przyrody nieożywionej, jak profile geologiczne i glebowe, jaskinie, turnie, skałki, głazy narzutowe, naturalne zbiorniki i cieki wodne, źródła i wodospady, elementy dna morza, glebowe powierzchnie wzorcowe, a także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin i zwierząt.

2. Wywóz za granicę meteorytów i kopalnych szczątków roślin i zwierząt może nastąpić po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw środowiska.

Art. 119. 1. Kto dokona odkrycia kopalnych szczątków roślin lub zwierząt, jest obowiązany powiadomić o tym niezwłocznie organ właściwej gminy, powiatu lub wojewodę.

2. Jeżeli wojewoda ustali, że odkryte kopalne szczątki roślin lub zwierząt są cenne dla nauki, przekazuje je do muzeum lub placówki naukowej.

Art. 120. 1. Wojewoda sprawuje kontrolę nad przestrzeganiem przepisów o ochronie przyrody w trakcie gospodarczego wykorzystywania zasobów i składników przyrody przez jednostki organizacyjne oraz osoby prawne i fizyczne.

2. Wojewoda wykonując kontrolę, o której mowa w ust. 1, ma prawo wstępu na nieruchomość, przeprowadzania badań i obserwacji, żądania wyjaśnień.

3. Uprawnienia, o których mowa w ust. 2, przysługują dyrektorowi parku narodowego na obszarze parku.

4. Wstęp, o którym mowa w ust. 2, następuje w obecności właściciela albo posiadacza nieruchomości.

Art. 121. 1. Zabrania się przeznaczania terenu, na którym znajduje się starodrzew, na realizację celów wymagających jego usunięcia.

2. Zmiana przeznaczenia terenu, na którym znajduje się starodrzew, może być dokonana jedynie w drodze uchwały rady gminy, po uzyskaniu zgody starosty wykonującego zadania z zakresu administracji rządowej.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do lasów w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach.

Art. 122. Zabrania się wypalania łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych lub stref trzcin i oczeretów.

Art. 123. Rośliny, zwierzęta lub grzyby, a także ich siedliska, nie objęte formami ochrony, o których mowa w art. 6 ust. 1, mogą być niszczone lub zabijane jedynie w związku z realizacją zadań uzasadnionych potrzebami ochrony przyrody, badań naukowych, edukacji, racjonalnej gospodarki, amatorskiego połowu ryb oraz działań związanych z prowadzeniem akcji ratowniczej, bezpieczeństwem powszechnym, bezpieczeństwem sanitarnym i weterynaryjnym, ochroną zdrowia i życia człowieka, a także zapobieganiem lub likwidacją skutków naturalnego żywiołu.

Rozdział 10

Uprawnienia Straży Ochrony Przyrody i społecznych opiekunów przyrody

Art. 124. 1. Straż Ochrony Przyrody, zwana dalej „Strażą”, jest społeczną organizacją ochrony przyrody.

2. Nadzór nad Strażą sprawuje właściwy wojewoda.

3. Nadzór, o którym mowa w ust. 2, obejmuje:

- 1) żądanie okresowych sprawozdań z działalności Straży, w celu dokonania oceny jej funkcjonowania;
- 2) wydawanie wytycznych i instrukcji dotyczących działalności Straży.

4. Strażnikiem ochrony przyrody może być osoba posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych, mająca co najmniej średnie wykształcenie, nie karana, która złożyła egzamin ze znajomości zagadnień przyrodniczych oraz z przepisów prawnych w zakresie ochrony przyrody.

5. Egzamin kandydatów na strażników ochrony przyrody organizuje wojewoda właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata.

6. Strażnik ochrony przyrody jest uprawniony do noszenia odznaki i posiadania legitymacji, które wydaje wojewoda.

7. Koszty związane z przeprowadzeniem egzaminu, o którym mowa w ust. 5, oraz z wydaniem odznaki i legitymacji ponoszą – odpowiednio – kandydat albo strażnik ochrony przyrody.

8. Działalność strażników ochrony przyrody na terenie parku narodowego wymaga uzgodnienia z dyrektorem parku, na terenie nadleśnictwa z nadleśniczym, a na pozostałym obszarze z wojewódzkim konserwatorem przyrody.

9. Działalność Straży polega na:

- 1) informowaniu o przepisach o ochronie przyrody osób przebywających na terenach podlegających ochronie oraz w miejscach, w których znajdują się chronione składniki i twory przyrody żywej i nieożywionej;
- 2) pouczeniu osób naruszających przepisy o ochronie przyrody.

10. Strażnik ochrony przyrody zawiadamia właściwe organy o stwierdzonych naruszeniach przepisów o ochronie przyrody.

11. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wzór odznaki i legitymacji strażnika ochrony przyrody, skład i tryb powoływania komisji egzaminacyjnej oraz sposób przeprowadzania egzaminów dla kandydatów na strażników ochrony przyrody, kierując się celami ochrony przyrody.

Art. 125. 1. Osoby fizyczne zainteresowane ochroną przyrody mogą uzyskać uprawnienia społecznych opiekunów przyrody.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, nadaje starosta, w formie zaświadczenia.

3. Społecznym opiekunem przyrody może być osoba, która wyraziła zgodę na pełnienie tej funkcji, posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych oraz znajomość przepisów z zakresu ochrony przyrody.

4. Oceny znajomości przepisów, o których mowa w ust. 3, dokonuje starosta.

5. Społeczni opiekunowie przyrody mogą działać indywidualnie lub w zespole, zwanym „Koło opiekunów przyrody”.

6. Społeczni opiekunowie przyrody oraz koła opiekunów przyrody sprawują opiekę nad obszarami lub obiektami charakteryzującymi się cennymi walorami przyrodniczymi.

7. Do działalności społecznych opiekunów przyrody na obszarach objętych formami ochrony przyrody stosuje się przepis art. 124 ust. 8.

Rozdział 11

Skutki prawne poddania pod ochronę

Art. 126. 1. Jeżeli poddano pod ochronę nieruchomość, dla której prowadzona jest księga wieczysta, fakt ten wpisuje się do księgi na wniosek organu ustanawiającego daną formę ochrony przyrody, z tym, że w odniesieniu do parku narodowego – na wniosek dyrektora tego parku.

2. Jeżeli nieruchomość zostanie wyłączona z ochrony przyrody, następuje wykreślenie tego faktu z księgi wieczystej, odpowiednio na wniosek organów, o których mowa w ust. 1.

3. Koszty wpisu, o którym mowa w ust. 1, oraz wykreślenia, o którym mowa w ust. 2, ponosi wnioskodawca.

Art. 127. 1. Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez:

- 1) żubry – w uprawach lub płodach rolnych;
- 2) wilki – w pogłowie zwierząt gospodarskich;
- 3) niedźwiedzie – w pasiekach lub pogłowie zwierząt gospodarskich;
- 4) bobry - w gospodarstwie rolnym, leśnym, rybackim.

2. Odpowiedzialność, o której mowa w ust. 1, nie obejmuje utraconych korzyści.

3. Oględzin i szacowania szkód, o których mowa w ust. 1, a także ustalania wysokości odszkodowania i ich wypłaty, dokonuje wojewoda, a na obszarze parku narodowego dyrektor tego parku.

4. Właściciele lub użytkownicy gospodarstw rolnych i lasów mogą współdziałać z wojewodą, a na obszarze parku narodowego – z dyrektorem tego parku, w zakresie sposobów zabezpieczania upraw i płodów rolnych, lasów oraz zwierząt gospodarskich przed szkodami powodowanymi przez zwierzęta, o których mowa w ust. 1.

5. Współdziałanie, o którym mowa w ust. 3, może obejmować budowę urządzeń lub wykonanie zabiegów zapobiegających szkodom, finansowane z budżetu właściwego terytorialnie dyrektora parku narodowego lub wojewody, w ramach zawartych umów cywilnoprawnych.

6. Odszkodowanie nie przysługuje:

- 1) osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa;
- 2) jeżeli poszkodowany:
 - a) nie dokonał sprzętu upraw lub płodów rolnych w terminie odbiegającym ponad 14 dni od zakończenia zbiorów tego gatunku roślin w danym regionie,
 - b) nie wyraził zgody na budowę przez wojewodę lub dyrektora parku narodowego urządzeń lub wykonanie zabiegów zapobiegających szkodom;
- 3) za szkody:
 - a) powstałe w mieniu Skarbu Państwa, z wyłączeniem mienia oddanego do gospodarczego korzystania na podstawie Kodeksu cywilnego,

- b) nie przekraczające w ciągu roku wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na jeden hektar uprawy,
- c) w uprawach rolnych założonych z naruszeniem powszechnie stosowanych wymogów agrotechnicznych,
- d) powodowane przez wilki lub niedźwiedzie w pogłowiu zwierząt gospodarskich pozostawionych, w okresie od zachodu do wschodu słońca, bez bezpośredniej opieki.

7. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, sposób postępowania przy szacowaniu szkód oraz sposób wypłaty odszkodowań za szkody, o których mowa w ust. 1, a także terminy zgłoszenia i szacowania szkody.

8. Minister wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 6, będzie kierował się potrzebą wskazania terminów zgłaszania i szacowania szkód, dokonaniem oceny rzeczywistej szkody oraz przyjęciem wysokości wyceny szkody według cen rynkowych.

9. Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, inne niż wymienione w ust. 1 gatunki zwierząt chronionych wyrządzających szkody, za które odpowiada Skarb Państwa.

10. Rada Ministrów, wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 8, będzie kierować się potrzebą utrzymania ochrony gatunkowej zwierząt zagrożonych wyginięciem i równocześnie wyrządzających szkody w gospodarce człowieka.

11. Szkody powodowane przez zwierzęta zaliczone do gatunków łownych, występujące w parkach narodowych, strefach ochrony

zwierząt oraz w rezerwach przyrody szacuje się oraz dokonuje wypłaty odszkodowań według zasad określonych w rozdziale 9 ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie.

12. Szacowanie szkód w strefie ochronnej zwierząt łownych, wyrządzanych przez zwierzęta łowne, należy do zadań Służby Parku Narodowego, a w rezerwach przyrody – do sprawującego nadzór nad rezerwatem.

13. Odszkodowania za szkody spowodowane przez zwierzęta łowne w strefie ochronnej zwierząt łownych są pokrywane ze środków parku narodowego, a za szkody spowodowane w rezerwach przyrody – ze środków budżetowych wojewody.

14. W sprawach spornych dotyczących wysokości odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta, o których mowa w ust. 1, orzekają sądy powszechne.

Rozdział 12

Przepisy karne

Art. 128. 1. Kto umyślnie:

- 1) narusza zakazy obowiązujące w:
 - a) parkach narodowych,
 - b) rezerwach przyrody,
 - c) parkach krajobrazowych,
 - d) obszarach chronionego krajobrazu,
 - e) obszarach Natura 2000,
 - f) użytkach ekologicznych,

- g) zespołach przyrodniczo–krajobrazowych;
 - 2) narusza zakazy obowiązujące w stosunku do:
 - a) pomników przyrody,
 - b) stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej,
 - c) chronionych gatunków zwierząt, roślin, grzybów;
 - 3) bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom przewozi przez granicę państwa rośliny lub zwierzęta, o których mowa w art. 53 ust. 1, a także ich rozpoznawalne części i produkty pochodne;
 - 4) nie zgłasza do rejestru, o którym mowa w art. 57 ust. 1, posiadanych lub hodowanych zwierząt
- podlega karze grzywny albo aresztu.
2. W razie popełnienia wykroczenia, o którym mowa w ust. 1, orzeka się ponadto:
- 1) przepadek narzędzi i przedmiotów służących do popełnienia wykroczenia oraz przedmiotów uzyskanych w drodze wykroczenia;
 - 2) obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego, a jeśli obowiązek taki nie byłby wykonalny, nawiązkę do wysokości pięciokrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na

podstawie art. 5 pkt 23 ustawy z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz.U. Nr 45, poz. 391, Nr 73, poz. 660, Nr 96, poz. 874, Nr 122, poz. 1143 i Nr 128 poz. 1176) za kwartał poprzedzający kwartał w którym nastąpiło wykroczenie na rzecz organizacji społecznej działającej w zakresie ochrony przyrody lub właściwego, ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej;

- 3) przepadek albo odesłanie rośliny lub zwierzęcia na koszt właściciela do państwa, z którego dokonano ich eksportu.

3. Rośliny, zwierzęta lub grzyby gatunków rodzimych, ich części oraz produkty pochodne, wobec których orzeczono przepadek, podlegają przekazaniu podmiotowi uprawnionemu do ich utrzymywania, wskazanemu przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia.

4. Jeżeli wobec żywych roślin, zwierząt lub grzybów, a także ich rozpoznawalnych części i produktów pochodnych, obcych rodzimej florze i faunie albo objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, orzeczono przepadek, podmiot uprawniony do ich utrzymywania wskazuje minister właściwy do spraw środowiska.

Art. 129. Kto:

- 1) na obszarach objętych formami ochrony przyrody, bez decyzji wojewody lub wbrew ustalonym w niej warunkom, prowadzi roboty polegające na regulacji rzek oraz budowie wałów przeciwpowodziowych, a także melioracji

wodnych, odwodnieniach budowlanych lub innych pracach ziemnych zmieniających stosunki wodne;

- 2) bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom wprowadza do środowiska przyrodniczego lub przemieszcza w tym środowisku należące do gatunków obcego pochodzenia rośliny, zwierzęta lub grzyby, a także ich formy rozwojowe;
- 3) bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom sprowadza do kraju rośliny, zwierzęta lub grzyby gatunków obcego pochodzenia, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym;
- 4) wypala roślinność na łąkach, pastwiskach, nieużytkach, rowach, pasach przydrożnych, szlakach kolejowych lub w strefie oczeretów lub trzcin;
- 5) wbrew postanowieniom określonym w art. 123 zabija zwierzęta lub niszczy rośliny lub grzyby, a także ich siedliska;
- 6) bez zezwolenia utworzy i prowadzi ogród botaniczny lub ogród zoologiczny;
- 7) bez zezwolenia utworzy i prowadzi ośrodek;
- 8) przeprowadzając likwidację ogrodu zoologicznego lub ośrodka nie zapewni przebywającym tam zwierzętom bytowania w warunkach określonych ustawą;
- 9) poza ogrodami zoologicznymi, właściwymi placówkami naukowymi lub cyrkami utrzymuje, bądź prowadzi chów

lub hodowlę zwierząt niebezpiecznych dla życia lub zdrowia człowieka, w tym drapieżnych i jadowitych;

- 10) bez zgody lub wbrew jej warunkom przenosi z ogrodu botanicznego, zoologicznego do stanu naturalnego rośliny lub zwierzęta gatunków zagrożonych wyginięciem;
- 11) wykonuje prace ziemne oraz inne prace związane z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych w obrębie bryły korzeniowej drzew lub krzewów albo na obszarach terenów zieleni lub zadrzewień w sposób znacząco szkodzący drzewom lub krzewom;
- 12) stosuje środki chemiczne na drogach publicznych, w tym ulicach i placach, w sposób znacząco szkodzący terenom zieleni lub zadrzewieniom

podlega karze grzywny lub aresztu.

Rozdział 13

Zmiany ustaw

Art. 130. W ustawie z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 750, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268,

z 2001 r. Nr 81, poz. 875, Nr 110, poz. 1189 oraz Nr 115, poz.1229) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 w ust. 1:

a) pkt 6 otrzymuje brzmienie :

„6) przez wytwarzanie w wodzie pola elektrycznego charakterystycznego dla prądu zmiennego,”,

b) w pkt 13 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) ryb łososiowatych i węgorzy,”;

2) w art. 10 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zabrania się:

1) przechowywania, przewożenia, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu ikry i ryb złowionych lub pozyskanych z naruszeniem przepisów art. 8 i 9;

2) wprowadzania do obrotu ryb pochodzących z amatorskiego połowu ryb.”;

3) w art. 12 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Publiczne śródlądowe wody powierzchniowe płynące dzieli się na obwody rybackie, z wyjątkiem wód znajdujących się w granicach parków narodowych i w granicach rezerwatów przyrody, w których zabronione jest rybactwo.”;

4) w art. 20 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Rybackie narzędzia i urządzenia połowowe może posiadać wyłącznie uprawniony do rybactwa oraz dyrektor parku narodowego i uprawnione przez niego osoby, w celu wykonywania ochrony ryb na wodach parku narodowego, z wyjątkiem osób prowadzących działalność gospodarczą w zakresie produkcji i obrotu tymi narzędziami i urządzeniami.”;

5) w art. 23a w ust. 6 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) Straży Parku Narodowego – w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie przyrody,”;

Art. 131. W ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 84 i Nr 200, poz. 1683 oraz z 2003 r. Nr 96, poz. 874) w art. 7 w ust. 1 pkt 8 otrzymuje brzmienie:

„8) grunty położone na obszarach objętych ochroną ścisłą, czynną lub krajobrazową, a także budynki i budowle trwale związane z gruntem, służące bezpośrednio osiągnięciu celów z zakresu ochrony przyrody – w parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody,”.

Art. 132. W ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679, Nr 12, poz. 136, Nr 120, poz. 1268, Nr 86, poz. 958 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 110, poz. 1189 i Nr 145, poz. 1623, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 113, poz. 984 i Nr 200, poz. 1682 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 721) w art. 45 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie szkodnictwa leśnego i ochrony przyrody oraz wykonywaniem innych zadań w zakresie ochrony mienia,”.

Art. 133. W ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 57, poz. 603, Nr 115, poz. 1229, Nr 122, poz. 1323, Nr 154, poz. 1793 i 1800, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 155, poz. 1287 oraz z 2003 r. Nr 6, poz. 64, Nr 49, poz. 408, Nr 64, poz. 592, Nr 80, poz. 721 i Nr 122, poz. 1143) w art. 35 wprowadza się następujące zmiany:

1) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Nie pobiera się opłat z tytułu zarządu nieruchomości znajdującymi się pod drogami publicznymi i między wałami przeciwpowodziowymi a korytem rzeki.”;

2) dodaje się ust. 6a w brzmieniu:

„6a. Nie pobiera się opłat z tytułu zarządu nieruchomości o objętych formami ochrony przyrody na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia... o ochronie przyrody (Dz. U. Nr..., poz....).”.

Art. 134. W ustawie z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 372 i Nr 113, poz. 984) w art. 50:

a) uchyla się ust. 1a,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za szkody, o których mowa w ust. 1, wyrządzane na obszarach:

1) obwodów łowieckich leśnych, odszkodowania wypłaca Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe ze środków budżetu państwa;

- 2) obwodów łowieckich polnych i obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich – ze środków budżetu państwa z części, której dysponentem jest wojewoda.”.

Art. 135. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002):

- 1) w art. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) „doświadczeniu na zwierzęciu” – rozumie się przez to każdą formę wykorzystania zwierzęcia do badań naukowych, testów i celów dydaktycznych, mogącą wywołać u niego ból, cierpienie, strach, trwałe uszkodzenia ciała, z wyłączeniem najmniej bolesnych metod uśmiercania bądź znakowania zwierząt, stosowanych współcześnie w praktyce, oraz metod usunięcia odczuwania bólu, cierpienia, stresu i trwałych uszkodzeń przez skuteczne użycie środków znieczulających; początkiem doświadczenia jest moment przygotowania zwierzęcia po raz pierwszy do uczestnictwa w nim, a końcem moment po którym nie będą prowadzone dalsze obserwacje;”;

- 2) uchyla się rozdział 5;

- 3) w art. 33:

- a) w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) wykonywaniem zadań związanych z ochroną przyrody.”,

- b) po ust. 1a dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

„1b. Jeżeli ze względu na potrzeby, o których mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw środowiska wydał zezwolenie na zabicie zwierząt objętych ochroną gatunkową, mogą one być uśmiercone przy użyciu broni myśliwskiej przez osoby uprawnione do posiadania tej broni.”.

Art. 136. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543, z 2001 r. Nr 129, poz. 1447, Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 126, poz. 1070, Nr 130, poz. 1112, Nr 153, poz. 1271 Nr 200, poz. 1682, Nr 240, poz. 2058 oraz z 2003 r. Nr 1, poz. 15, Nr 80, poz. 717, 720 i 721, Nr 96, poz. 874 i Nr 124, poz. 1152) w art. 83 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Nie pobiera się opłat rocznych za nieruchomości oddane w trwałe zarząd pod drogi publiczne, parki, zieleńce, ogrody botaniczne, ogrody zoologiczne, parki narodowe oraz rezerваты przyrody.”.

Art. 137. W ustawie z dnia 9 września 2000 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 86, poz. 960, z 2001 r. Nr 5, poz. 43, Nr 60, poz. 610, Nr 76, poz. 811, Nr 87, poz. 954, Nr 100, poz. 1085 i Nr 129, poz. 1441, z 2002 r. Nr 71, poz. 655, Nr 135, poz. 1143, Nr 141, poz. 1178 i 1180, Nr 216, poz. 1824 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 78, Nr 96, poz. 874, Nr 124, poz. 1154 i Nr 128, poz. 1176) w załączniku Szczegółowy wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawki oraz zwolnienia:

1) w części II Czynności urzędowe po ust. 14 dodaje się ust. 14a w brzmieniu:

„14a. Od dokonania wpisu do rejestru zwierząt – 20 zł.”;

2) w części IV zezwolenia:

a) w ust. 41 w kolumnie 4 dodaje się pkt 1 w brzmieniu:

„1) zezwolenia na przewożenie przez granicę Rzeczypospolitej Polskiej roślin lub zwierząt, wydawane ogrodom botanicznym lub zoologicznym.”,

b) po ust. 41 dodaje się ust. 41a i 41b w brzmieniu:

„41a. Od zezwoleń na utworzenie ogrodu botanicznego, zoologicznego lub ośrodka rehabilitacji zwierząt – 70 zł.

41b. Od zezwoleń wydanych na usunięcie drzew lub krzewów osobom fizycznym na cele nie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej – 20 zł.”,

c) w ust. 44 w kolumnie 4 po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:

„6a) zezwolenia na działania związane z ochroną przyrody, wydawane organizacjom ekologicznym i jednostkom naukowym działającym na rzecz ochrony przyrody,”.

Art. 138. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 i Nr 115, poz. 1229 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984 i Nr 233, poz. 1957) w art. 19 w ust. 2 pkt 24 otrzymuje brzmienie:

„24) z zakresu ustawy z dnia..... o ochronie przyrody (Dz. U. Nr , poz.):

- a) wnioski o wydanie zezwolenia oraz zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów,
- b) wnioski o wydanie zezwolenia oraz zezwolenia na zamierzone uwolnienie organizmów genetycznie zmodyfikowanych do środowiska w celach eksperymentalnych lub wprowadzenie do obrotu produktu zawierającego organizmy genetycznie zmodyfikowane lub składającego się z takich organizmów albo ich części,
- c) decyzje o wymiarze administracyjnych kar pieniężnych za:
 - zniszczenie terenów zieleni, drzew lub krzewów spowodowane niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych, wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych lub zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności,
 - usuwanie drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia,
 - niszczenie spowodowane niewłaściwą pielęgnacją terenów zieleni, zadrzewień, drzew lub krzewów,
- d) zezwoleń na prowadzenie ogrodu zoologicznego, ogrodu botanicznego,
- e) zezwoleń na przewożenie przez granicę państwa roślin i zwierząt należących do gatunków podlegających ograniczeniom na podstawie umów

międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, a także ich rozpoznawalnych części i produktów pochodnych,

- f) wnioski o wydanie zezwolenia oraz zezwolenia na pozyskanie do celów gospodarczych roślin i zwierząt gatunków objętych ochroną częściową,
- g) wnioski o wydanie zezwolenia oraz zezwolenia na obrączkowanie ptaków do potrzeby badań naukowych lub monitoringu,
- h) wnioski o wydanie zezwolenia oraz zezwolenia na zbiór roślin i grzybów chronionych, chwytanie odławianie lub zabijanie zwierząt chronionych oraz wnioski o wydanie zezwolenia i zezwolenia na inne czynności podlegające zakazom lub ograniczeniom w stosunku do gatunków objętych ochroną.”.

Art. 139. W ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229 i Nr 154, poz. 1803, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 130, poz. 1112, Nr 233, poz. 1957 i Nr 238, poz. 2022 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 39 w pkt 2 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) jeżeli byłoby to sprzeczne z warunkami wynikającymi z utworzenia form ochrony przyrody, stref ochronnych zwierząt łownych, ostoi na podstawie ustawy z dnia o ochronie przyrody (Dz. U. Nr ..., poz.),”;

- 2) po art. 85 dodaje się art. 85a w brzmieniu:

„Art. 85a. Decyzje, o których mowa w art. 83 ust. 2 pkt 3 i art. 85 ust. 4, wymagają uzgodnienia z wojewodą.”;

- 3) w art. 132 w ust. 2 w pkt 6 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 7 w brzmieniu:

„7) informację o obszarach i obiektach chronionych, ustanowionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody, występujących w zasięgu oddziaływania zamierzonego korzystania z wód lub planowanych do wykonania urządzeń wodnych.”.

Rozdział 14

Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe

Art. 140. Obrączki użyte do obrączkowania ptaków, przed dniem wejścia w życie ustawy, nie podlegają wymianie na obrączki sporządzone zgodnie ze wzorem określonym na podstawie art. 48 ust. 6.

Art. 141. Dyrektorzy parków narodowych powołani przed dniem wejścia w życie ustawy pozostają na stanowisku do czasu powołania dyrektora parku na podstawie art. 95 ust. 2, nie dłużej jednak niż okres roku od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 142. Przepis art. 103 ust. 2 pkt 4 nie ma zastosowania do funkcjonariuszy Straży Parku zatrudnionych w parku narodowym przed dniem wejścia w życie ustawy, przez okres nie krótszy niż 10 lat.

Art. 143. Umundurowania oraz przedmioty uzupełniające mundury pracowników Służby Parków Narodowych i Służby Parków Krajobrazowych mogą być używane według dotychczasowo obowiązujących wzorów, do czasu wyczerpania zapasów.

Art. 144. 1. Ogrody botaniczne, ogrody zoologiczne oraz ośrodki istniejące przed dniem wejścia w życie ustawy mogą prowadzić dotychczasową działalność bez zezwolenia, o którym mowa w art. 60 ust. 1 lub art. 69 ust. 1, nie dłużej jednak niż do dnia 30 kwietnia 2004 r.

2. Ogrody botaniczne, ogrody zoologiczne oraz ośrodki, które do dnia 30 kwietnia 2004 r. nie uzyskają zezwolenia na prowadzenie działalności, podlegają likwidacji.

Art. 145. Zwierzęta, o których mowa w art. 53 ust. 1, na które nie ma dokumentu stwierdzającego legalność pochodzenia lub zezwolenia ministra właściwego do spraw środowiska, podlegają rejestracji, zgodnie z art. 57 ust. 1, w okresie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 146. Posiadacze spreparowanych zwierząt lub ich części są obowiązani do uzyskania zezwolenia, o którym mowa w art. 49 ust. 1 oraz ust. 2, w terminie jednego roku od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 147. Straż Parku Narodowego, Służba Parku Narodowego i Służba Parku Krajobrazowego działająca przed dniem wejścia w życie ustawy staje się odpowiednio Strażą Parku Narodowego, Służbą Parku Narodowego i Służbą Parku Krajobrazowego w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 148. Formy ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-4 i 6-10, utworzone przed dniem wejścia w życie ustawy stają się formami ochrony przyrody w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 149. 1. Plany ochrony, o których mowa w art. 17 ust. 1, sporządzone po dniu 2 lutego 2001 r. istniejące przed dniem wejścia w życie ustawy stają się planami ochrony w rozumieniu niniejszej ustawy.

2. Dla parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, nie posiadających planu ochrony, sporządza się plan ochrony w terminie do 4 lat od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 150. Parki gminne utworzone przed dniem wejścia w życie ustawy stają się parkami gminnymi w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 151. Strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt gatunków chronionych, ustalone przed dniem wejścia w życie ustawy, stają się strefami ochrony ostoi, miejscami rozrodu i regularnego przebywania zwierząt gatunków chronionych w rozumieniu ustawy.

Art. 152. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 99, poz. 1079, Nr 100, poz. 1085, Nr 110, poz. 1189, Nr 145, poz. 1623, z 2002 r. Nr 130, poz. 1112 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717) zachowują moc do czasu wejścia w życie aktów wykonawczych wydanych na podstawie niniejszej ustawy.

Art. 153. 1. Z dniem wejścia w życie ustawy Krajowy Zarząd Parków Narodowych przechodzi w stan likwidacji, aktywa i pasywa Krajowego Zarządu Parków Narodowych przejmuje minister właściwy do spraw środowiska.

2. Likwidację Krajowego Zarządu Parków Narodowych prowadzi się pod jego dotychczasową nazwą z dodatkiem „w likwidacji”.

3. Pracownicy Krajowego Zarządu Parków Narodowych z dniem wejścia w życie ustawy stają się pracownikami Ministerstwa Środowiska, z zastrzeżeniem art. 154 .

Art. 154. 1. Stosunki pracy z pracownikami, o których mowa w art. 153 ust. 3, wygasają po upływie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy:

- 1) jeżeli przed upływem 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy nie zostaną im zaproponowane nowe warunki pracy i płacy na dalszy okres zatrudnienia albo
- 2) w razie odmowy przyjęcia nowych warunków pracy i płacy, o których mowa w pkt 1, w terminie nie późniejszym niż 2 tygodnie przed upływem 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Pracodawca jest obowiązany powiadomić, w formie pisemnej, pracownika o terminie wygaśnięcia stosunku pracy i o skutkach nieprzyjęcia nowych warunków pracy i płacy.

3. Wcześniejsze rozwiązanie stosunku pracy przez pracodawcę może nastąpić za wypowiedzeniem.

4. Pracownicy, o których mowa w art. 153 ust. 3, zachowują uprawnienia pracownicze wynikające z aktów, na podstawie których powstał ich stosunek pracy przed dniem wejścia w życie ustawy, do dnia:

- 1) wymienionego w ust 1 pkt 2 – jeżeli przyjęli proponowane warunki pracy i płacy na dalszy okres zatrudnienia albo
- 2) wygaśnięcia stosunku pracy, o którym mowa w ust. 1, albo

3) wypowiedzenia, o którym mowa w ust. 3.

5. W przypadku wygaśnięcia stosunku pracy, o którym mowa w ust. 1, lub wypowiedzenia, o którym mowa w ust. 3, pracownikom przysługuje odprawa, o której mowa w art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980, Nr 135, poz. 1146 i Nr 200, poz. 1679 oraz z 2003 r. Nr 90, poz. 844).

Art. 155. Do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy, a niezakończonych decyzją ostateczną, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 156. Traci moc ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 99, poz. 1079, Nr 100, poz. 1085, Nr 110, poz. 1189 i Nr 145, poz. 1623, z 2002 r. Nr 130, poz. 1112 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717).

Art. 157. Przepisy art. 53 ust. 5, 6 i ust. 7 pkt 2, art. 54 tracą moc z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej.

Art. 158. Przepisy art. 3 pkt 3, 4, 7, 21, 24, 29, art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 24-35, art. 56 ust. 7, art. 98 ust. 3, art. 108 ust. 2, art. 128 ust. 1 pkt 1 lit. e stosuje się od dnia uzyskania członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.

Art. 159. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 2.

W stosunku do dotychczasowych przepisów ustawy, do składników przyrody, których dotyczy ochrona przyrody dodano (w ust. 1 pkt 6) „kopalne szczątki roślin i zwierząt”. Chodzi tu w szczególności o szczątki prehistoryczne. Ponadto wymieniono dodatkowo zadrzewienia. W całej ustawie wyodrębniono grzyby. Dotychczasowa ustawa do pojęcia „rośliny” włączyła też „grzyby”, co jest niezgodne z systematyką. Do celów ochrony dodano „zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego” (kopalnych szczątków roślin i zwierząt).

Art. 3.

Znacząco rozszerzono słowniczek pojęć użytych w projekcie ustawy (z 10 do 37). Przyczyni się to do lepszego zrozumienia przepisów ustawy, m. in. pojęć odnoszących się do regulacji związanych z wdrożeniem niektórych Dyrektyw Rady. Niektóre zapisy przereformowano lub uzupełniono, np. dotyczące terenu zieleni. Wyodrębniono pojęcie „zadrzewienie”. Wyodrębniono pojęcie „ochrony czynnej” (stosowane do obszarów chronionych), a dotychczasowe pojęcie „ochrony częściowej” zastosowano jedynie w odniesieniu do poszczególnych gatunków roślin, zwierząt oraz grzybów.

Art. 4.

Do osiągnięcia celów ochrony przyrody dodano działania wymienione w pkt 4 i 5. Oznacza to, że ochrona przyrody ma być realizowana także przez

poszczególne działy administracji państwowej przez uwzględnienie ochrony przyrody w ich działalności statutowej.

Art. 5.

W artykule tym określono obowiązki administracji publicznej, osób prawnych, osób fizycznych oraz jednostek organizacyjnych, w zakresie dbałości o ochronę przyrody.

Rozdział 2

Formy ochrony przyrody

Art. 6.

Do dotychczasowych form ochrony przyrody dodano „obszary Natura 2000” (ust. 1 pkt 5). Jest to najważniejszy przepis w zakresie dostosowania polskiego prawa ochrony przyrody do prawa unijnego. Chodzi tu o Dyrektywę Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, zwaną dalej „Dyrektywą Ptasią”, oraz Dyrektywę Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory, zwanej dalej „Dyrektywą Siedliskową”

Art. 7.

Podobnie, jak w dotychczas obowiązującej ustawie o ochronie przyrody artykuł ten określa, jaki obszar może być objęty parkiem narodowym oraz określa cel jego utworzenia. W ust. 3 doprecyzowano, że park narodowy jest państwową jednostką budżetową „w rozumieniu ustawy o finansach publicznych”.

Art. 8.

Artykułowi temu nadano nowe brzmienie w związku z likwidacją KZPN. Dotychczasowe zadania KZPN będą wykonywane w urzędzie obsługującym Ministra Środowiska. Zmiana ta spowoduje przeniesienie w ustawie budżetowej środków finansowych i etatów KZPN do odpowiedniej pozycji w budżecie ministra właściwego do spraw środowiska. Chodzi tu w szczególności o zapewnienie kontroli nad istniejącymi obecnie 23 parkami narodowymi.

Art. 9.

Regulacje zawarte w tym przepisie powtarzają rozwiązania przyjęte w art. 14 ust. 7b ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 7 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 3, poz. 21).

Art. 10.

Dotyczy otuliny parku narodowego i strefy ochrony zwierzyny. Te przepisy są zgodne z dotychczasowymi.

Art. 11.

Przepis dotyczy udostępnienia parku narodowego. Jest to przepis podobny do dotychczasowego, z tym, że miejsce przebywania ludzi oraz maksymalną liczbę osób, mogących korzystać równocześnie z obszaru parku narodowego, ma określić plan ochrony parku narodowego lub zadania roczne parku narodowego.

Art. 12.

Przepisy uznawania obszaru za rezerwat przyrody. Od dotychczasowej regulacji prawnej różni się wskazaniem (w ust. 3) przesłanek dotyczących znoszenia ochrony rezerwatowej, zwłaszcza przyczyn uzasadniających likwidację rezerwatów przyrody.

Art. 13.

Przepisy mają na uwadze potrzebę precyzyjnej i zarazem zwięzłej charakterystyki istniejących rezerwatów wg przedmiotu ochrony i typu ekosystemów na ich obszarze.

Art. 14.

Określono w ustawie zakazy obowiązujące na terenie parków narodowych i rezerwatów przyrody. W projekcie zakazy dotyczące każdego parku narodowego i rezerwatu przyrody. Odnośnie do rybactwa (pkt. 2) zakaz nie dotyczy obszarów w parkach narodowych i w rezerwach przyrody, określonych w planach ochrony lub zadaniach ochronnych. Na pozostałych obszarach, w stosunku do ichtiofauny, działania parków narodowych wynikają jedynie z potrzeb ochrony, np. regulacji liczebności populacji poszczególnych gatunków ryb, lecz nie jest to gospodarka rybacka w rozumieniu ustawy o rybactwie śródlądowym. W ust. 3 wprowadzono przepis, że minister właściwy do spraw środowiska może zezwalać wyjątkowo na odstępstwa od zakazów określonych w ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione potrzebą ochrony przyrody wykonywaniem badań naukowych lub realizacją inwestycji liniowych celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, pod warunkiem przeprowadzenia przez inwestora działań kompensujących utratę wartości przyrodniczych danego obszaru.

Art. 15.

Przepisy dotyczące utworzenia parku krajobrazowego, w stosunku do dotychczasowych, różnią się tym, że w projekcie ustawy dodano wymóg nadawania przez wojewodę statutu parku krajobrazowego (ust. 5) oraz wymóg uzgadniania z wojewodą projektu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w części dotyczącej parku krajobrazowego (ust. 7).

Art. 16.

Do czynności zabronionych w parku krajobrazowym dodano wydobywanie w celach zarobkowych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu (ust. 1 pkt 5) oraz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie 200 m od krawędzi brzegów klifowych mórz lub jezior oraz w pasie technicznym brzegu morskiego.

Art. 17.

Określa obowiązek na wymóg sporządzenia planów ochrony dla parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych.

Art. 18.

Doprecyzowano, kto sporządza projekt planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego (ust. 1). Szczególnie istotną zmianą w stosunku do obecnego stanu prawnego jest rezygnacja z obowiązku sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów, dla których sporządzono plany ochrony. Natomiast ustalenia planu ochrony mają być uwzględnione w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Ust. 3 wprowadza wymóg uzyskania akceptacji ministra właściwego do spraw środowiska planu ochrony rezerwatu przyrody przed jego ustanowieniem przez wojewodę. Wynika to z wielu sprzecznych z celem ochrony rezerwatu przyrody zadań wpisywanych do planów i dlatego niezbędne jest sprawdzanie przez służby ministerstwa zasadności projektowanych zadań ochronnych. Lepiej dokonać tej akceptacji, niż doprowadzić do sytuacji zanegowania przez ministerstwo wydanego przez wojewodę rozporządzenia w sprawie ustanowienia planu ochrony.

Art. 19.

Generalnie przepisy tego artykułu są zbieżne z przepisami dotychczasowej ustawy, z tym, że wskazano (w ust. 3 w pkt 4) na zawarcie w planie ochrony parku narodowego i rezerwatu przyrody między innymi programu działań ochronnych z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji zadań ochronnych.

Art. 20.

W artykule tym, w stosunku do dotychczasowej ustawy, wpisano dodatkowo wymóg, aby minister właściwy do spraw środowiska określił między innymi zakres, zasady i sposoby ochrony przyrody. Obecnie żaden akt prawny nie określa tych spraw i dlatego są częste przypadki, że w parkach narodowych, rezerwach przyrody i parkach krajobrazowych, ochrona przyrody jest często rażąco sprzeczna z celami ochrony.

Art. 21.

Przepis tego artykułu, podobnie jak dotychczasowa ustawa, wskazują na konieczność ustanowienia zadań ochronnych, jeżeli nie sporządzono planów ochrony. Chodzi o to, aby do czasu sporządzenia 20-letniego planu ochrony można było wykonywać czynności ochronne, gdyż odstępstwa od zakazów w parkach narodowych i rezerwach przyrody są dopuszczalne między innymi w przypadku konieczności wykonania czynności ochronnych, które jednak muszą być wyraźnie określone w tych planach lub zadaniach.

Art. 22 i 23.

Te artykuły odnoszą się do obszarów chronionego krajobrazu. przepisy znacząco różnią się od zawartych w dotychczasowej ustawie o ochronie przyrody, ponieważ dotychczasowe były zbyt ogólnikowe. Ponadto, (w art. 23)

wyszczególniono czynności, które mogą być zakazane na obszarze chronionego krajobrazu oraz przypadki odstępstw od tych zakazów.

Art. 24-35.

Dotyczą nowej formy ochrony przyrody, jaką jest „obszar Natura 2000”. Tę formę wprowadzono ze względu na potrzebę wprowadzenia do polskiego prawa ochrony przyrody Dyrektywy Siedliskowej i Dyrektywy Ptasiej. Zgodnie z prawem Unii Europejskiej istnieje obowiązek uwzględnienia postanowień Dyrektyw w krajowym porządku prawnym. Istnieje więc konieczność dokonania odpowiednich zmian w tym zakresie. Obszary Natura 2000 wyznacza się dla ochrony siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, wymienionych w Dyrektywie Siedliskowej.

Rodzaje tych siedlisk minister właściwy do spraw środowiska określi w drodze rozporządzenia (art. 27). Na obszarze Natura 2000 mogą być dopuszczone działania naruszające ochronę, ale tylko w określonych sytuacjach i pod pewnymi warunkami, o których mowa w art. 31-33.

Art. 24.

Określa cele oraz metodę wyznaczania obszarów Natura 2000. Należy zauważyć, że obszary te różnią się na przykład od rezerwatów przyrody, ponieważ ich celem jest ochrona określonych siedlisk, a w rezerwacie przyrody ochronie podlegają wszystkie składniki przyrody. Oznacza to, że obszar Natura 2000 może być użytkowany gospodarczo, jeżeli nie spowoduje to pogorszenia stanu siedlisk.

Art. 25 i 26.

Wskazuje tryb wyznaczania obszarów Natura 2000 (w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska).

Art. 27.

Rozporządzenie, o którym mowa w tym artykule, będzie określało rodzaje siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt występujących w Polsce i wymienionych w załącznikach I i II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, tzw. „Siedliskowej”, dla których jest wymagane wyznaczenie obszarów ich ochrony pod nazwą obszarów Natura 2000 oraz kryteria ich wyboru.

Art. 28.

Wskazuje tryb ustanowienia (w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska), zakres oraz zawartość planów ochrony dla obszarów Natura 2000. Plany te mogą być opracowane specjalnie dla tych obszarów lub mogą być zintegrowane z innymi planami obowiązującymi na danym obszarze. Plany te będą różniły się od planów ochrony dla innych form ochrony przyrody tym, że określą zadania ochronne w stosunku do siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono dany obszar Natura 2000, a nie, jak w przypadku innych form ochrony przyrody, dla wszystkich składników przyrody na tym obszarze. Ponadto na obszarach Natura 2000 ochronę należy powiązać, w miarę możliwości, ze zrównoważonym gospodarowaniem.

Art. 29.

Wskazuje tryb określenia (w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska) zakresu i procedury opracowania projektu planu ochrony, o którym mowa w art. 28. Nakłada na ministra właściwego do spraw środowiska konieczność kierowania się celami i zadaniami określonymi w przepisach Unii Europejskiej. Nadaje obowiązek sporządzania co 6 lat oceny skuteczności realizacji planów ochrony, o czym traktuje art. 17 Dyrektywy Siedliskowej.

Art. 30.

Nakłada na ministra właściwego do spraw środowiska obowiązek koordynacji i kontroli nad funkcjonowaniem sieci Natura 2000 oraz ewidencjonowaniem danych, niezbędnych do podejmowania działań w zakresie ochrony obszarów Natura 2000. Wskazuje także ministra właściwego do spraw środowiska jako odpowiedzialnego za współpracę z Komisją Europejską w zakresie ustalania obszarów Natura 2000. Wprowadza się do ustawy przepis art. 11 Dyrektywy Siedliskowej, dotyczący konieczności monitorowania i nadzoru nad stanem ochrony siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których dany obszar Natura 2000 został wyznaczony.

Art. 31.

Dokonuje implementacji art. 6.3 i 6.4 Dyrektywy Siedliskowej. Dotyczy konieczności sporządzania oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 dla każdego planu lub projektu przedsięwzięcia, które nie jest bezpośrednio związane lub nie wynika z konieczności ochrony obszaru Natura 2000. Minister właściwy do spraw środowiska określa, w drodze rozporządzenia, etapy i zakres przedmiotowej oceny oraz wzory formularzy do jej sporządzania. Wojewoda może wyrazić zgodę na dane przedsięwzięcie w przypadku gdy ocena ta jest pozytywna.

Art. 32.

Dopuszcza możliwość działań, o których mowa w art. 31 ust. 1, nawet w przypadku oceny negatywnej, ale tylko wobec braku rozwiązań alternatywnych oraz ze względu na nadrzędność interesu publicznego. W tym przypadku należy zastosować wszelkie działania kompensujące, niezbędne do zapewnienia spójności sieci obszarów Natura 2000. O podjętych działaniach minister właściwy do spraw środowiska poinformuje Komisję Europejską.

Wyrażenie „kompensacja przyrodnicza” definiuje ustawa – Prawo ochrony środowiska.

Art. 33.

Jeżeli przedmiotem ochrony na obszarze Natura 2000 są siedliska przyrodnicze lub siedliska gatunków o znaczeniu priorytetowym, jedynymi powodami dopuszczającymi przedsięwzięcie sprzeczne z jego ochroną są względy zdrowia ludzi lub bezpieczeństwa powszechnego, lub inne powody wynikające z zasady nadrzędności interesu publicznego. Inne działania niż wymienione wyżej mogą być podjęte po wyrażeniu opinii przez Komisję Europejską. Jest to wymóg prawa unijnego.

Art. 34.

Określa ograniczenia na obszarach Natura 2000, wskazując, że jest tylko zabronione podejmowanie takich działań, które mogą wpływać na pogorszenie stanu siedlisk, będących przedmiotem ochrony. Wskazuje, że wojewoda zawiera umowy cywilnoprawne z właścicielem lub użytkownikiem gruntów na obszarze Natura 2000, jeżeli ochrona obszaru Natura 2000 spowoduje obniżenie dochodowości w gospodarce rolnej, leśnej lub rybackiej osób fizycznych, w celu dostosowania ich działań do wymogów ochrony obszaru Natura 2000. Ustala także konieczność uzgodnienia działań związanych z uczestnictwem w programach rolno-środowiskowych ze sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000, w celu dostosowania tych działań do potrzeb ochrony, określonych dla danego obszaru Natura 2000. Środki dotyczące ochrony obszarów Natura 2000 będą pochodzić z puli środków przeznaczonych na programy rolno-środowiskowe oraz ze środków budżetowych lub funduszy celowych.

Art. 35.

Zgodnie z zapisem Dyrektywy Siedliskowej, istnieje obowiązek nakazu zaniechania działań na obszarze Natura 2000, jeżeli pogarszają one stan siedlisk, a nie uzyskały wcześniej zgody wojewody.

Art. 36-41.

Dotyczy form ochrony przyrody:

- a) pomników przyrody,
- b) stanowisk dokumentacyjnych,
- c) użytków ekologicznych,
- d) zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

W stosunku do obecnych regulacji prawnych dotyczących tych form ochrony przyrody, projekt ustawy, oprócz zabronionych czynności, wymienia odstępstwa od nich, co nie zostało zawarte w dotychczasowej ustawie.

Art. 42 i 43.

Celem ochrony gatunków, o których mowa w tych przepisach jest zapewnienie przetrwania gatunków zagrożonych wyginięciem na terenie kraju, jak też w skali Europy, oraz zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Do objęcia ochroną zobowiązują nas porozumienia międzynarodowe, których Polska jest Stroną. W przypadku gatunków endemicznych i rzadko występujących, których zagrożenie wynika ze zmian odpowiednich dla ich siedlisk, dla zachowania tych gatunków niezbędne jest objęcie tych miejsc specjalną ochroną. Dla utrzymania warunków spełniających wymagania występujących tam gatunków zagrożonych, niezbędne jest wprowadzenie stosownych ograniczeń.

Art. 44.

Rozporządzenia o ochronie gatunkowej będą zawierały także listy gatunków krajowych, z wyszczególnieniem wymienionych w załącznikach do Dyrektywy Siedliskowej i Dyrektywy Ptasiej, oraz stosowne zakazy i odstępstwa od tych zakazów. Istotną częścią rozporządzenia w sprawie ochrony gatunkowej będą przepisy wskazujące sposoby ochrony gatunków, a nie jak dotychczas tylko listy gatunków i zakazów.

Art. 45 i 46.

Wymienia zabronione czynności w stosunku do gatunków chronionych. Są one dostosowane do wymogów Dyrektywy Siedliskowej i Dyrektywy Ptasiej.

Art. 47.

Określa metody i środki zabronione przy zabijaniu zwierząt. Jest to nowy przepis wynikający z Dyrektyw UE (Siedliskowej i Ptasiej).

Art. 48.

Jest to nowy przepis. W dotychczasowym przepisie sprawa obrączkowania ptaków nie była uregulowana w ustawie o ochronie przyrody.

Art. 49.

Ust. 1 - nowy przepis. Zgodnie z tym artykułem minister właściwy do spraw środowiska wydaje zezwolenia o których mowa, dla osób, którym szkody zostały wyrządzone przez gatunki chronione, bobra czy kormorana lub ze względu na bezpieczeństwo publiczne oraz potrzeby nauki i edukacji. Sporządzanie raportów i przesyłanie ich do Komisji Europejskiej odnosi się do gatunków wymienionych w niektórych załącznikach do Dyrektywy Siedliskowej (będą one wykazane w rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej).

Art. 50.

Nowy przepis. Treść tego artykułu zobowiązuje organy ochrony przyrody i służby ochrony przyrody do opracowania i realizacji programów ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów. Chodzi tu w szczególności o gatunki zagrożone. Bez programów ochrony samo ujęcie gatunku na liście gatunków chronionych nie spełnia wymogu zabezpieczenia jego trwałości.

Art. 51.

Nakazuje zgodnie z Dyrektywą Siedliskową inicjowanie i podejmowanie badań naukowych w celu ochrony siedlisk i gatunków chronionych.

Art. 52.

Przepis ust. 1 zobowiązuje organy ochrony przyrody do podjęcia działań zapewniających trwałe występowanie gatunków roślin, grzybów i zwierząt, a szczególnie gatunków zagrożonych wyginięciem.

Przepis ust. 2 tego artykułu wskazuje na obowiązek podjęcia przez wojewodę odpowiednich działań w celu zapewnienia trwałego zachowania gatunku, jego siedliska i ostoi. W tym celu wojewoda powinien tworzyć na terenie ostoi lub stanowiska zagrożonych gatunków strefy ochrony zapewniające trwałe występowanie tych gatunków.

Zgodnie z ustępami 6 i 7 wojewoda może, w drodze rozporządzenia, wprowadzić na czas określony ochronę gatunków, które z przyczyn losowych znalazły się w stanie zagrożenia.

Nowy przepis wskazuje obowiązek ustalenia przez wojewodę stref ochrony ostoi dla roślin i grzybów gatunków objętych ochroną. Dotychczas takie strefy wojewoda ustalał jedynie dla wybranych gatunków zwierząt.

Art. 53.

Przepisy tego artykułu wynikają z wymogów określonych przez Konwencję o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Konwencja Waszyngtońska - CITES) i rozporządzenie Rady Nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikich zwierząt i roślin przez regulację obrotu nimi. Regulują one zasady przewożenia przez granicę państwa roślin, zwierząt, ich rozpoznawalnych części i produktów pochodnych gatunków podlegających ochronie na podstawie postanowień umów międzynarodowych.

Przepis ten jest zbieżny z dotychczasową regulacją ustawy o ochronie przyrody (art. 27d).

Art. 54 i 55.

Zobowiązuje ministra właściwego do spraw środowiska do wydania rozporządzeń określających gatunki podlegające ochronie według prawa międzynarodowego oraz sposoby postępowania z gatunkami przewożonymi bez zezwolenia.

Art. 56.

Artykuł ten wynika z postanowień Konwencji Waszyngtońskiej zwalniających wpisane do rejestru instytucje naukowe z obowiązku posiadania zezwoleń na przewożenie przez granicę państwa okazów naukowych w celu nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny. Jest to nowa regulacja prawna.

Art. 57.

Artykuł ten zachowuje dotychczasowy wymóg zgłoszenia do rejestru, prowadzonego przez starostę, zwierząt objętych ochroną na podstawie przepisów Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (Konwencja Waszyngtońska - CITES),

z tym, że obecnie proponowany przepis nie dotyczy obowiązku rejestrowania roślin (przepis dotyczący rejestracji roślin uznano za zbędny), a rejestr zwierząt ogranicza się do ssaków, ptaków, gadów i płazów.

Z obowiązku, o którym mowa w art. 54 ust. 1 zwolniono ogrody zoologiczne, które prowadzą rejestr na podstawie art. 62 ust. 2, oraz podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie handlu zwierzętami, o których mowa w art. 50 ust. 1.

Ponadto, ust. 7 niniejszego artykułu daje możliwość ministrowi właściwemu do spraw środowiska, sporządzenia listy gatunków zwierząt podlegających znakowaniu oraz określenia sposobów ich znakowania i wskazania podmiotów uprawnionych do prowadzenia znakowania (w proponowanej regulacji zrezygnowano z dotychczasowego przepisu o znakowaniu roślin, ich rozpoznawalnych części oraz opakowań zawierających roślinne i zwierzęce produkty pochodne).

Art. 58.

W sprawie ochrony gatunków zagrożonych wyginięciem chodzi o wskazanie ważnej roli ogrodów zoologicznych, botanicznych i banków genów, jaką jest ochrona gatunków poza ich naturalnym środowiskiem.

Ust. 1 tego artykułu jest wprowadzeniem do prawa krajowego postanowień Dyrektywy Rady 1999/22/EC w sprawie wymogu przetrzymywania dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych.

Art. 59.

Wskazuje na wymogi uwzględniania potrzeb w zakresie funkcjonowania i rozwoju ogrodów botanicznych i zoologicznych przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Art. 60.

W stosunku do przepisu dotyczącego wydania zezwolenia na utworzenie ogrodu zoologicznego, jest to przeniesienie przepisu z ustawy o ochronie zwierząt.

Art. 61.

Ust. 1 określa treść wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie ogrodu zoologicznego. Jest to nowy przepis.

Przepisy ust. 3 stanowią dostosowanie do wymogów określonych Dyrektywą Rady 1999/22/WE dotyczącą trzymania dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych w kwestii cofnięcia zezwolenia na prowadzenie ogrodu zoologicznego i botanicznego lub zmiany postanowień zezwolenia. Jest to nowy przepis.

Art. 62.

Wskazuje na działania zarządzającego ogrodem zoologicznym w razie jego likwidacji.

Przepisy ust. 1 i 2 są zgodne z wymogami artykułu 4 ust. 5 oraz artykułu 6 Dyrektywy Rady 1999/22/WE dotyczącej trzymania dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych w zakresie likwidacji ogrodu lub jego części. Jest to nowy przepis.

Art. 63.

Artykuł ten jest zgodny z artykułem 3 Dyrektywy Rady 1999/22/WE dotyczącej trzymania dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych, w którym są określone zadania, jakie powinny być realizowane na terenie ogrodu. Jest to nowy przepis.

Art. 64.

Przepisy ust. 1 i 2 są przeniesione z ustawy o ochronie zwierząt. Szczegółowe określenie warunków przetrzymywania zwierząt wynika z wdrożenia przepisów artykułu 3 Dyrektywy Rady 1999/22/WE z 29 marca 1999 r. dotyczącej trzymywania dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych.

Art. 65.

Określa ogólnie jakie zwierzęta mogą być przetrzymywane w ogrodach i w jakim celu. Jest to nowy przepis.

Art. 66.

Jest zgodny z artykułem 3 Dyrektywy Rady 1999/22/WE dotyczącej trzymywania dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych, który mówi, że zwierzęta należy przetrzymywać w warunkach, które są zgodne z ich potrzebami życiowymi.

Art. 67.

Ust. 1 jest przeniesiony z ustawy o ochronie zwierząt.

Przepisy ust. 2 i 3 zobowiązują ministra właściwego do spraw środowiska do określenia, w drodze rozporządzenia, gatunków zwierząt niebezpiecznych dla człowieka i sposobów zabezpieczenia się przed zwierzętami niebezpiecznymi.

Art. 68.

Wskazuje na procedurę przenoszenia gatunków z ogrodów zoologicznych i ośrodków hodowli do środowiska (wolnej przyrody).

Art. 69.

W ust. 1 określono treść wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie ośrodka rehabilitacji zwierząt. Jest to nowy przepis.

W ust. 3 – 9 uregulowano cele stawiane ośrodkom rehabilitacji zwierząt oraz warunki prowadzenia i zamykania ośrodków. Jest to nowy przepis.

Art. 70.

Przepisy ust. 1-3 regulują kwestię kontroli funkcjonowania ogrodów botanicznych, zoologicznych i ośrodków rehabilitacji. Artykuł ten jest częściowo przeniesiony z ustawy o ochronie zwierząt. Przepis ust. 4 jest dostosowaniem do wymogów artykułu 4 Dyrektywy Rady 1999/22/EC dotyczącej przetrzymywania dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych.

Art. 71.

Wprowadza przepis, który zobowiązuje do ochrony walorów krajobrazowych na terenie całego kraju, nie tylko na terenie parków narodowych, parków krajobrazowych i na obszarach chronionego krajobrazu. Jest to uwzględnienie Europejskiej Konwencji Krajobrazowej, która ma być wkrótce ratyfikowana przez Polskę.

Art. 72.

Po raz pierwszy ustawowo zobowiązuje organy gminy do tworzenia zadrzewień i utrzymania ich w należyтым stanie. Zakres tych zadań określają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Art. 73.

Zadrzewienia mają być tworzone poza obszarami o zwartej zabudowie i w miarę potrzeb wynikających z polityki państwa w tym zakresie. Warunkiem ich tworzenia jest zgoda właściciela gruntu. (Drzewa i krzewy rosnące w miastach zalicza się do składników terenów zieleni).

Art. 74.

Zobowiązuje ministra właściwego do spraw środowiska do wydania rozporządzenia, które uporządkuje działania dotyczące zakładania zadrzewień.

Art. 75.

Reguluje zasady tworzenia parków gminnych poza obszarami o zwartej zabudowie z obiektów, które nie zostały zakwalifikowane do objęcia ochroną na podstawie ustawy o ochronie zabytków. Jest to spójne z dotychczasową regulacją.

Art. 76.

Określa zasady prowadzenia robót na terenie pokrytym drzewami lub krzewami w celu uniknięcia ich bezzasadnego uszkodzenia lub zniszczenia. Ministrowi właściwemu do spraw transportu powierza się określenie, w drodze rozporządzenia, wymogów dla zimowego utrzymywania dróg publicznych, w celu ograniczenia szkodliwego ich oddziaływania na drzewa i krzewy w miastach, oraz zadrzewienia dróg publicznych.

Art. 77.

Zobowiązuje posiadacza nieruchomości do utrzymywania drzew i krzewów we właściwym stanie oraz określa tryb postępowania dotyczący ich usuwania oraz zwolnienia od wymogu uzyskiwania zezwolenia.

Art. 78.

Reguluje ponoszenie opłat za usuwanie drzew lub krzewów oraz określa na jakich warunkach umarza się opłaty za drzewa przesadzone, które nie utraciły żywotności w okresie ich trzyletniej pielęgnacji.

Art. 79.

Dotyczy naliczania opłat za usuwanie drzew i krzewów.

Projekt ustawy ogranicza górną granicę stawek podstawowych, które za 1 cm obwodu pnia mierzonego na wysokość 130 cm nie mogą przekraczać: dla poszczególnych grup wielkości obwodu pnia: do 25 cm – 270 zł, od 26 do 50 cm – 410 zł, od 51 do 100 cm – 640 zł, od 101 do 200 cm – 1000 zł i powyżej 200 cm – 850 zł. Ceny za 1cm obwodu pnia i stawki podstawowe za usuwanie drzew będą podlegały corocznej waloryzacji w stopniu odpowiadającym prognozowanemu średniorocznemu wskaźnikowi cen i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjętemu w ustawie budżetowej i ogłoszone w drodze obwieszczenia ministra właściwego do spraw środowiska w „Monitorze Polskim” w terminie do dnia 31 października każdego roku.

Art. 80.

Określa wyjątki niepobrania i uiszczenia opłat za usuwanie drzew lub krzewów. Do dotychczas obowiązujących na mocy ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody dodano także zwolnienie od opłat za usuwanie topól o obwodzie pnia powyżej 100 cm gatunków nie należących do rodzimych, pod warunkiem zastąpienia ich innymi gatunkami w najbliższym sezonie wegetacyjnym. Wymiar topól, za usunięcie których nie pobiera się opłat odpowiada wiekowi około 35 lat, który stanowi wiek ich rębności. Po tym okresie topole te starzeją się i zagrażają bezpieczeństwu ludzi oraz ruchu drogowego.

Ust. 1.

Rozszerzony katalog przypadków, w których nie pobiera się opłat za usunięcie drzew, spowoduje zmniejszenie wpływu do gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Trudno jest oszacować w jakiej wysokości, gdyż nie są znane plany wycinki drzew przy drogach. Projektowany przepis został wprowadzony na wniosek Ministerstwa Infrastruktury, które podnosiło, że obciążenie z tytułu opłat za wycinkę drzew jest za wysokie w przypadku potrzeby ich wycięcia na potrzeby modernizacji lub przebudowy dróg. Ograniczone środki na inwestycje drogowe uzasadniają wprowadzenie pkt 6 w art. 80 w ust. 1. Pkt 13 tego artykułu jest propozycją Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Art. 81.

Określa zasady uiszczania opłaty, przesunięcia terminu płatności i rozłożenia jej na raty w określonych okolicznościach oraz określa termin przedawnienia obowiązku uiszczenia opłat.

Art. 82.

Ustala za co są nakładane pieniężne kary administracyjne w zakresie ochrony drzew i krzewów oraz zasady rozłożenia kar na raty i ich odraczania. Ma to znaczenie dla podmiotów rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej na terenie, z którego bez zgody właściwego organu usunięto drzewa lub krzewy. Rozłożenie na raty lub odroczenie kary ma zapobiec odstępowaniu inwestorów od podejmowania działalności gospodarczej w przypadku konieczności odprowadzenia do budżetu gminy, przed rozpoczęciem tej działalności, nieraz dużych kwot z tytułu kar za usunięcie drzew bez zezwolenia. Jest to nowa regulacja prawna.

Art. 83.

Ustala wysokość kary za usunięcie drzewa lub krzewu bez zezwolenia albo za zniszczenie terenu zieleni lub drzewa albo krzewu w trzykrotnej wysokości opłaty za usunięcie drzewa lub krzewu. Stawki kar za zniszczenie trawników i kwietników ustalone w kwocie odpowiednio 46 zł i 395 zł będą także corocznie waloryzowane, analogicznie jak opłaty, i ogłaszane w „Monitorze Polskim”.

Rozdział 5

Organy ochrony przyrody

Art. 84.

W stosunku do organów wymienionych w dotychczasowej ustawie proponuje się do niej zaliczyć także: starostę, wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, ze względu na ustawowe prawa i obowiązki w zakresie ochrony zadrzewień i zieleni.

Art. 85-88.

Dotyczą organów ochrony przyrody. Nowe przepisy dotyczą art. 85 ust. 2, gdzie doprecyzowano, w jakiej randze urzędniczej jest Główny Konserwator Przyrody.

Art. 86.

Obecnie nie wskazuje się, że wojewódzkiego konserwatora przyrody powołuje wojewoda. Dotychczasowy przepis powodował, że wojewódzki konserwator przyrody nie należy do korpusu służby cywilnej.

Art. 89-94.

Dotyczą organów doradczych w zakresie ochrony przyrody. Ujednolicono kadencje tych rad. Dotychczasową wojewódzką komisję ochrony przyrody zastępuje się nazwą wojewódzka rada ochrony przyrody. Ponadto zwiększa się liczbę członków Państwowej Rady Ochrony Przyrody do 40 osób ze względu na znaczne rozszerzenie zagadnień ochrony przyrody o zagadnienia Natura 2000, nowe konwencje i porozumienia międzynarodowe, wymagające poszerzenia tego organu o odpowiednich specjalistów. Proponuje się przywrócić nazwę rada naukowa parku narodowego ze względu na wagę zagadnień naukowych w parkach narodowych. Nie wyklucza to ze składu tej rady osób spoza środowisk naukowych. Doprecyzowano zakres spraw, jakimi mają się zajmować poszczególne rady.

Art. 95.

Wprowadza wymóg przeprowadzania konkursu na stanowisko dyrektora parku narodowego. Przepis ten ma na celu stworzenie możliwości awansu najlepszym pracownikom Służb Parków Narodowych na stanowisko dyrektora parku narodowego. Możliwość taka będzie motywacją do stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych i umiejętności zarządzania.

Art. 96.

W stosunku do dotychczasowych obowiązków dyrektora parku narodowego doszły dwa nowe, określone w ust. 7 i 8, mówiące o współpracy z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnej, ze względu na funkcjonującą w strukturze organizacyjnej parku narodowego Straży Parku, oraz ze starostą w zakresie ewidencji gruntów i budynków.

Art. 97.

Wprowadza przepis określający, że opłaty uzyskiwane przez park narodowy za wstęp do parku narodowego, tak jak obecnie, są przychodami gospodarstwa pomocniczego.

Art. 98.

Jest przepisem dotyczącym zadań Służby Parków Narodowych. Zadania te obejmują identyfikację zagrożeń, ochronę siedlisk, roślin, zwierząt i grzybów, procesów przyrodniczych, prowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej i propagandowej w zakresie ochrony przyrody, prowadzenia badań naukowych, odpowiedzialność za powierzony majątek. Zadania te nie były jasno określone w dotychczas obowiązujących przepisach.

Art. 99.

Utrzymuje dotychczasową regulację prawną w zakresie uprawnień Służby Parków Narodowych.

Art. 100.

Projektowany przepis doprecyzowuje zadania dyrektora parku krajobrazowego. Zrezygnowano z dotychczasowego przepisu powoływania przez ministra właściwego do spraw środowiska dyrektora parku krajobrazowego, położonego na terenie kilku województw. Będzie to w kompetencji wojewody, na terenie którego znajduje się siedziba dyrekcji parku.

Art. 101.

Artykuł określa, że ze względów organizacyjnych w celu kierowania parkami krajobrazowymi mogą być tworzone zespoły parków krajobrazowych. Do dyrektora zespołu parków krajobrazowych stosuje się te same przepisy, jak do dyrektora parku krajobrazowego.

Art. 102.

W tym artykule precyzyjniej niż dotychczas określono zadania Służby Parków Krajobrazowych, które do tej pory były nienależycie wyszczególnione. Uprawnienia Służby Parków Krajobrazowych pozostają bez zmian. Nowym przepisem jest ust. 5. Chodzi tu o sprawę dotyczącą nadzoru nad obszarami Natura 2000. W ten sposób uniknie się tworzenia odrębnych służb dla obszarów Natura 2000. Potrzebne będzie jednak wzmocnienie etatowe parków krajobrazowych.

Art. 103.

Ust. 2 określa, kto może być funkcjonariuszem Straży Parku. Jest to nowy przepis.

Ust. 5 wprowadza do katalogu uprawnień funkcjonariuszy prawo kontroli opłat za wstęp do parku.

W ust. 7 wpisano, że funkcjonariusz Straży Parku ma prawo wykonywać określone uprawnienia nie tylko w granicach parku, lecz także poza jego granicami. Przepis ten ma bardzo duże znaczenie w przypadku, kiedy zaistnieje ewidentne wykroczenie bądź przestępstwo na terenie parku, natomiast sprawca oddala się bądź oddalił poza granice parku z dowodami przestępstwa lub wykroczenia. Zwłoka w działaniu mogłaby doprowadzić do zatarcia śladów, zachodzi więc konieczność prawnego uregulowania możliwości natychmiastowego działania.

Ust. 9 wprowadza delegację dla Rady Ministrów do określenia sposobów i szczegółowych zasad wykonywania czynności określonych w ust. 6 (nowy przepis).

Art. 104.

W ust. 2 wprowadzono jako środek przymusu bezpośredniego „paralizator elektryczny”, a wykreślono broń gazową.

Ust. 4 wprowadza delegację dla Rady Ministrów do określenia szczegółowych zasad użycia środków przymusu bezpośredniego (nowy przepis).

Art. 105.

Ust. 2 określa warunki, jakie musi spełnić funkcjonariusz Straży Parku by móc pracować z bronią palną (nowy przepis).

Ust. 3 wprowadza delegację dla Ministra Środowiska, który określi zakres szkolenia podstawowego dla funkcjonariuszy Straży Parku oraz tryb powołania komisji egzaminacyjnej (nowy przepis).

Ust. 5-7 ustala zasady nabycia broni palnej na okaziciela dla parku narodowego oraz jej przydziału przez dyrektora parku dla funkcjonariuszy Straży Parku (nowy przepis).

Ust. 9 określa przypadki użycia broni palnej myśliwskiej przez funkcjonariuszy Straży Parku (przepis nowy).

Ust. 11 wprowadza delegację dla Rady Ministrów do określenia zasad i warunków użycia broni palnej przez funkcjonariuszy Straży Parku.

Art. 106.

Przepis tego artykułu jest powtórzeniem dotychczasowego zapisu w ustawie o ochronie przyrody.

Art. 107.

Oprócz wskazania, że minister właściwy do spraw środowiska sporządza Krajową strategię ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej (który to przepis istnieje już w obecnie obowiązującej ustawie) wprowadzono także obowiązek zastosowania i wdrażania zasad ochrony różnorodności biologicznej w różnych działach gospodarki przez ministrów,

ktorzy tymi działami zawiadują. Przepis ten pozwala na przełożenie przepisów Krajowej strategii na ich praktyczne zastosowanie i umożliwi ochronę różnorodności biologicznej przez różne działania w innych dziedzinach (nie tylko przez ochronę przyrody).

Art. 108.

Stanowi doprecyzowanie obowiązku prowadzenia państwowego monitoringu środowiska także w zakresie obejmującym składniki różnorodności biologicznej i krajobrazowej. Artykuł określa zadania jakie są postawione przed monitoringiem przyrodniczym, pozwoli to na bieżącą ocenę skuteczności stosowanych metod ochrony przyrody oraz wskaże ewentualną potrzebę podjęcia działań interwencyjnych w tym zakresie. Prowadzenie monitoringu przyrodniczego zapewni wiarygodną informację o stanie środowiska przyrodniczego.

Przepis ten jest zgodny z wymogami Konwencji o Różnorodności Biologicznej, Dyrektywy Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory oraz Dyrektywy Rady 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.

Art. 109.

W dotychczas obowiązującej ustawie nie uregulowano możliwości lokalizowania na terenie parków krajobrazowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko z listy, dla której nie jest obligatoryjne sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko. Obecny projekt wprowadza taką możliwość, uzależniając dopuszczenie do lokalizacji tego typu przedsięwzięć (na terenie parku krajobrazowego) od wyniku przeprowadzonego postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, a w szczególności na przyrodę parku. Artykuł ten formułuje obowiązek uzgadniania z wojewodą wydawania decyzji o warunkach zabudowy dla takich przedsięwzięć. Określa również

obowiązek dokonania uzgodnienia decyzji na potrzeby inwestycji realizujących cel publiczny. Ten przepis istnieje również w obowiązującej ustawie o ochronie przyrody. Dodatkowo wprowadzono przepis nakładający obowiązek przeprowadzenia działań kompensacyjnych w przypadku, w którym dane przedsięwzięcie naruszy spójność krajowego systemu obszarów chronionych bądź wpłynie niekorzystnie na przyrodę danego obszaru, a nie ma dla niego rozwiązania alternatywnego. Wprowadzony przepis wskazuje, że koszty przeprowadzenia takich działań kompensacyjnych obciążają inwestora. Jest to zgodne z przepisami dotyczącymi postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Dotychczas istniejące w ustawie o ochronie przyrody przepisy nie wskazywały, kto i w jakim przypadku jest obowiązany do przeprowadzania działań kompensacyjnych. Takie uszczegółowienie przepisów umożliwi praktyczną realizację tego obowiązku.

Art. 110.

Artykuł doprecyzowuje wydawanie przez wojewodę zgody lub zezwolenia na niektóre czynności podlegające zakazom (pozyskiwanie roślin podlegających ochronie częściowej, preparowanie martwych zwierząt, przetrzymywanie spreparowanych zwierząt, umyślne płoszenie i niepokojenie zwierząt, fotografowanie i filmowanie, jeżeli dotyczy ono obszaru tylko jednego województwa).

Art. 111.

Przepis umożliwiający wojewodzie wprowadzenie niektórych zakazów na okres 6 miesięcy obowiązuje również w obecnej ustawie. Chodzi tu o możliwość szybkiego działania na rzecz ochrony przyrody w nagłych zdarzeniach.

Art. 112.

W stosunku do obowiązującej ustawy prowadzenie rejestru form ochrony przyrody na szczeblu centralnym jest nowym zadaniem ministra właściwego do spraw środowiska. Ma ono na celu zapewnienie bieżącej informacji o parkach narodowych, parkach krajobrazowych, rezerwach przyrody, obszarach chronionego krajobrazu, użytkach ekologicznych, pomnikach przyrody, stanowiskach dokumentacyjnych, zespołach przyrodniczo-krajobrazowych oraz obszarach Natura 2000. Prowadzenie rejestru jest formą podawania do wiadomości publicznej o prowadzonej ochronie na szczeblu krajowym. Ma też zapewnić lepszą koordynację zadań dotyczących form ochrony przyrody na szczeblu krajowym. Informacje o poszczególnych obiektach w rejestrze w stosunku do obowiązującej ustawy rozszerzono o wymóg przekazania mapy z granicami obszaru chronionego i jego otuliny oraz podanie informacji o ewentualnym sporządzeniu planu ochrony oraz miejsce i datę ogłoszenia aktu ustanawiającego plan. Motywem takiej poprawki jest także usprawnienie sprawozdawczości Polski w zakresie współpracy międzynarodowej, zwłaszcza w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, oraz potrzeba lepszej koordynacji zadań dotyczących form ochrony przyrody na szczeblu krajowym.

Art. 113.

Dotychczasowy obowiązek „prowadzenia” dokumentacji przez wojewodę został zastąpiony obowiązkiem „gromadzenia” dokumentacji, co odpowiada stanowi faktycznemu. Niezależnie od rejestru centralnego wojewoda ma obowiązek prowadzenia rejestru rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, pomników przyrody, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz stanowisk dokumentacyjnych, ze względu na zadania przypisane temu organowi ochrony przyrody.

Art. 114.

Wymóg umieszczania tablic na obrzeżach obszarów oraz w pobliżu chronionych obiektów jest powtórzeniem dotychczasowego przepisu ustawowego art. 50 i stanowi praktyczny wymiar podawania do publicznej wiadomości, informując o prowadzonej ochronie. Wymiar praktyczny, a zarazem i porządkowy, ma uściślenie obowiązujących przepisów prawnych przez wskazanie na kim spoczywa obowiązek, a kto może umieszczać tablice. Na obrzeżach parku narodowego tablice umieszcza dyrektor parku, a na obrzeżach pozostałych form ochrony przyrody – organ sprawujący bezpośredni nadzór nad formą ochrony przyrody. Potrzeba ujednoczenia wzorów tablic ma zarówno wymiar praktyczny, jak i estetyczny.

Art. 115.

Przepis tego artykułu wynika z nowoczesnej filozofii ochrony różnorodności biologicznej polegającej na powszechnym stosowaniu zasad ochrony przyrody a nie tylko na obszarach objętych formami ochrony przyrody.

Art. 116.

Stanowi uściślenie obowiązującego obecnie art. 41a ustawy o ochronie przyrody, przy czym tereny o szczególnych wartościach przyrodniczych, walorach krajobrazowych i siedliskowych, tereny masowych lęgów ptaków, ostoi i stanowisk gatunków chronionych oraz tarlisk, zimowisk, przepławek i miejsc masowej migracji ryb lub innych organizmów wodnych zostały zastąpione obszarami objętymi formami ochrony przyrody. Wynika to z faktu, że wyżej wymienione obszary z reguły są już objęte formami ochrony przyrody. Utrzymany został wymóg uzyskania decyzji wojewody, ale zostały uszczegółowione zasady, które wojewoda jest obowiązany brać pod uwagę wydając taką decyzję.

Art. 117.

Stanowi uściślenie dotychczasowego przepisu art. 42 ustawy o ochronie przyrody. Nową regulację w stosunku do obowiązującej ustawy stanowi zakaz sprowadzania do kraju roślin, zwierząt lub grzybów gatunków obcego pochodzenia, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym. Przepis ten ma na celu ochronę rodzimej przyrody przed zagrożeniami ekspansywnych gatunków obcych.

Art. 118.

Obowiązujące zasady gospodarowania zasobami przyrody nieożywionej określone w art. 43 obowiązującej ustawy o ochronie przyrody zostały rozszerzone o ochronę miejsc występowania kopalnych szczątków roślin bądź zwierząt, dodatkowo wprowadzono zakaz wywozu za granicę, bez zezwolenia ministra właściwego do spraw środowiska, meteorytów i kopalnych szczątków roślin bądź zwierząt. Wymienione obiekty posiadają ogromne wartości przyrodnicze i poznawcze, których zachowanie może przyczynić się do zachowania dziedzictwa przyrodniczego naszego kraju.

Art. 119.

Jest to nowy przepis stanowiący uszczegółowienie art. 118. Zawarta jest tu praktyczna wskazówka postępowania w przypadku odkrycia kopalnych szczątków roślin lub zwierząt, zgodnie z którą należy o nim niezwłocznie powiadomić organ właściwej gminy, powiatu bądź wojewodę, oraz zawarta jest praktyczna wskazówka dla wojewodów: w przypadku ustalenia, że przekazane szczątki roślin lub zwierząt są cenne dla nauki – należy je przekazać do właściwego muzeum lub placówki naukowej.

Art. 120.

Obowiązujący przepis został zmieniony, a więc uprawnienia w tym zakresie przypisano wojewodzie i dyrektorowi parku, a dotychczas posiadał je starosta.

Taki przepis jest w pełni uzasadniony, ponieważ zarówno wojewoda, jak i dyrektor parku wykonują zadania związane z ochroną przyrody i sprawują kontrolę nad przestrzeganiem przepisów o ochronie przyrody. Nadanie tego prawa wojewodzie umożliwia wydanie przez wojewodę upoważnienia do tych czynności podległym służbom, szczególnie służbom parków krajobrazowych. Do tej pory wojewoda każdorazowo musiał zwracać się do starosty, co znacznie wydłużało drogę postępowania administracyjnego.

Art. 121.

Obowiązujący przepis został uszczegółowiony – wprowadzono zakaz przeznaczania terenu, na którym znajduje się starodrzew, na realizację celów wymagających jego usunięcia; teren, na którym znajduje się starodrzew w mieście i na wsi o zwartej zabudowie uznaje się jako teren zieleni, a na obszarze niezabudowanym – jako zadrzewienie. Utrzymana została możliwość dopuszczenia zmiany przeznaczenia terenu, na którym znajduje się starodrzew, jedynie w drodze uchwały rady gminy, po uzyskaniu zgody starosty.

Art. 122.

Jest powtórzeniem przepisu art. 45 obowiązującej ustawy o ochronie przyrody.

Art. 123.

Jest nowym zapisem mającym na celu niedopuszczenie do bezmyślnego, nieuzasadnionego niszczenia roślin i grzybów bądź zabijania zwierząt oraz niszczenia ich siedlisk na terenach nie objętych formami ochrony przyrody. Przepis taki wynika z potrzeby powszechności ochrony przyrody.

Art. 124.

Przywrócono przepisy umożliwiające funkcjonowanie Straży Ochrony Przyrody jako organizacji społecznej. Jednakże zakres działania tej Straży jest znacząco ograniczony w stosunku do uprawnień z dawnego okresu jej funkcjonowania, co wynika z obecnych uwarunkowań prawnych państwa.

Koszty egzaminów będą pokrywali kandydaci na członka strażnika ochrony przyrody. Będą one z pewnością odpowiadały rzeczywistości, gdyż wojewoda będzie zainteresowany podjęciem działań przez SOP. Trudno byłoby określić w ustawie koszty egzaminów, które będą różne w zależności od liczby kandydatów.

Art. 125.

Artykuł ten zachowuje dotychczasowe uprawnienia społecznego opiekuna przyrody. Działania związane z nadawaniem uprawnień społecznego opiekuna przyrody będą wykonywane w ramach czynności starosty. Nie wskazano tu wymogu ponoszenia przez kandydata na społecznego opiekuna przyrody opłat związanych z uzyskaniem uprawnienia, mając na uwadze interes ochrony przyrody oraz to, że najczęściej tej funkcji podejmują się osoby starsze (emeryci i renciści).

Nadawanie uprawnień społecznego opiekuna przyrody wychodzi naprzeciw prośbom osób, które chcą włączyć się społecznie w praktyczną działalność na rzecz ochrony przyrody. Dotyczy to w szczególności ochrony pomników przyrody. Zadania polegają na informowaniu służb ochrony przyrody o spostrzeżeniach w zakresie uszkodzania tworów przyrody, ich oznakowania lub naturalnych zagrożeń, na przykład złamaniach drzew. Nadanie uprawnień społecznego opiekuna przyrody jest nieczęste i z tego tytułu koszty starosty są minimalne. Ograniczają się one do przeznaczenia raz lub dwa razy w roku kilku godzin pracy urzędników starostwa na przeprowadzenie instruktażu kandydatów na opiekunów, przeprowadzenie rozmowy z kandydatami dotyczącej podstawowych wiadomości w zakresie wymagań ochrony obszaru

lub obiektu chronionego oraz wystawienia zaświadczenia o nadaniu uprawnień społecznego opiekuna przyrody.

Art. 126.

Przewiduje wpisywanie do ksiąg wieczystych faktu objęcia nieruchomości jedną z form ochrony przyrody. Wniosek o wpisanie i wykreślenie składa organ ustanawiający formę ochrony przyrody (odnośnie parku narodowego wniosek składa dyrektor tego parku). Wnioskodawca ponosi koszty wpisu. Jest to nowy zapis zapewniający pełniejsze ujawnienie stanu prawnego nieruchomości w księdze wieczystej.

Art. 127.

Określa zasady odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez niektóre gatunki chronione. Nie uległ zmianie wykaz gatunków, nowością jest umieszczenie w ustawie wilka, który obecnie jest ujęty w rozporządzeniu Rady Ministrów. Wprowadzono nowy przepis (w ust. 6), który ma ujednoczyć zasady postępowania w zakresie zgłaszania, szacowania i wypłaty odszkodowań. Utrzymany zostaje przepis przewidujący właściwość sądów powszechnych przy rozstrzyganiu sporów o wysokość odszkodowania. Nową regulacją jest określenie przypadków, kiedy odszkodowanie nie przysługuje (ust. 6). Dzięki temu zostanie ograniczona możliwość domagania się odszkodowań w przypadku niewłaściwego postępowania poszkodowanego, a także za szkody minimalne (do równowartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 ha), szkody wyrządzone w mieniu Skarbu Państwa. Bez zmian pozostawiono pozostałe przepisy przewidujące odpowiedzialność za szkody wywołane przez zwierzęta łowne, powodowane w parkach narodowych i rezerwach przyrody. Ust. 3 i 4 przewiduje możliwość współdziałania właścicieli i użytkowników gruntów z wojewodą lub dyrektorem parku narodowego w sprawie ograniczania szkód łowieckich, na przykład przez gradzenie pól. Chodzi tu o takie przypadki, gdy bardziej opłacalne jest finansowanie wykonania zabezpieczenia niż wypłacania odszkodowań.

Art. 128.

Przewiduje karę aresztu lub grzywny za naruszenia zakazów obowiązujących na obszarach objętych formami ochrony przyrody, a także w odniesieniu do pomników przyrody i chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt. Została przewidziana możliwość zastosowania środków karnych (przepadku narzędzi i przedmiotów uzyskanych w drodze wykroczenia, obowiązku przywrócenia stanu poprzedniego, przepadku lub odesłania na koszt właściciela zwierzęcia, rośliny lub grzybów).

Art. 129.

Określa listę wykroczeń, za popełnienie których jest przewidziana kara aresztu lub grzywny. Nowością jest uwzględnienie nowych:

- zabijanie zwierząt lub niszczenie roślin lub grzybów, a także ich siedlisk wbrew warunkom określonym w art. 123,
- prowadzenie hodowli i utrzymywanie zwierząt w ogrodach zoologicznych niezgodnie z warunkami określonymi odrębnymi przepisami,
- hodowanie poza ogrodami zoologicznymi zwierząt niebezpiecznych,
- wznoszenie budowli utrudniających dostęp do wody lub naruszających walory krajobrazowe.

Wprowadzenie nowych wykroczeń jest uzasadnione zmianą przepisów merytorycznych, wprowadzających nowe wymogi w stosunku do ochrony przyrody.

Art. 130.

Propozycje do zmiany ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym polegają na dostosowaniu jej przepisów do przepisów Unii Europejskiej i tak:

- zmiana w art. 8 polegająca na wprowadzeniu zakazu połowu ryb z użyciem prądu zmiennego dostosowuje przepisy ustawy do postanowień Konwencji z dnia 19 września 1979 r. o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz siedlisk, a także do Dyrektywy Rady 92/43EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory. Wprowadzenie zakazu połowu węgorzy kuszą wiąże się z koniecznością ochrony tego gatunku przed kłusownictwem,
- przepisy art. 10 uzupełniono o zakaz sprzedaży i kupna ryb pochodzących z amatorskiego połowu. Amatorski połów nie powinien być prowadzony w celach zarobkowych,
- art. 12 – wody w parkach narodowych, a także rezerwach, w których zabroniono prowadzenia gospodarki rybackiej, wyłącza się z obwodów rybackich. Obecny stan prawny jest sprzeczny z celami parków narodowych i niektórych rezerwatów przyrody. Nie można utrzymywać sytuacji, że z jednej strony ustanawia się plany ochrony zatwierdzone przez organy ochrony przyrody, a równocześnie obowiązują przepisy w zakresie gospodarki rybackiej,
- zmiana przepisu w art. 20 ust. 1 jest konieczne po to, aby dyrektor parku narodowego i uprawnione przez niego osoby mogły posiadać sprzęt i narzędzie połowowe do wykonywania zadań z zakresu ochrony ryb w parkach narodowych.

Art. 131.

Artykuł ten jest przeredagowaniem ze względu na zmianę pojęcia z ochrony częściowej na ochronę czynną.

Art. 132.

Rozszerza uprawnienia Straży Leśnej oraz Państwowej Straży Łowieckiej o kontrolę przestrzegania zakazów w stosunku do ochrony przyrody.

Art. 135.

Zmiana w ustawie o ochronie zwierząt polega na nowej definicji „doświadczenia na zwierzęciu”, gdyż dotychczasowy przepis niepotrzebnie ograniczał możliwość obrączkowania ptaków oraz wykonywania badań naukowych nad zwierzętami między innymi w ogrodach zoologicznych i parkach narodowych. Ponadto, uchyla się w tej ustawie rozdział 5 w związku z jednoczesnym przeniesieniem jego przepisów do ustawy o ochronie przyrody. Zmiana art. 33 ust 1 pkt 6 jest konieczna ze względu na potrzebę uśmiercania niektórych zwierząt chronionych na obszarze nie tylko parku narodowego i rezerwatu przyrody. Dotyczy to w szczególności ograniczenia populacji kormoranów, bobrów. Dodanie art. 33 ust. 1b następuje w celu umożliwienia uśmiercania zwierząt gatunków chronionych przy użyciu broni myśliwskiej.

Art. 137.

Nowelizacja ustawy o opłacie skarbowej ma na celu określenie wysokości opłat za zezwolenia, których wydawanie jest przewidziane przepisami niniejszego projektu, a także zwolnienia od opłat zezwoleń uzyskiwanych przez organizacje ekologiczne i jednostki naukowe działające na rzecz ochrony przyrody.

Art. 139.

Zmiana dotycząca ustawy – Prawo wodne wprowadza konieczność uzgadniania z wojewodą decyzji określających warunki robót prowadzonych na terenach zagrożonych powodzią. Ponadto operat wodno-prawny będzie musiał

zawierać informację o obszarach i obiektach chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

Art. 140.

Obrączkowanie ptaków wykonuje się od wielu lat; zasadne więc jest, aby nie obrączkować tych samych osobników ponownie.

Art. 141.

Przepis przejściowy dotyczący dyrektorów Parków Narodowych powołanych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy

Art. 142.

Przepis przejściowy w stosunku do funkcjonariuszy Straży Parku.

Art. 143.

Przewiduje, że pracownicy Służby Parków Narodowych i Służby Parków Krajobrazowych mogą nosić mundury starych wzorów do wyczerpania zapasów, co jest uzasadnione istniejącymi zapasami umundurowania.

Art. 144.

Przewiduje, że istniejące ogrody zoologiczne i botaniczne mają uzyskać do czasu wejścia Polski do Unii Europejskiej zezwolenie przewidziane w projekcie.

Art. 145.

Określa okres, w którym należy zarejestrować zwierzęta posiadane bez właściwych dokumentów i zezwoleń. Po upływie tego okresu będą nakładane kary.

Art. 146.

Przewiduje roczny okres na uzyskanie zezwoleń na posiadanie spreparowanych zwierząt objętych ochroną. Dzięki temu została stworzona możliwość legalizacji posiadanych spreparowanych zwierząt.

Art. 147.

Artykuł regulujący nazewnictwo obecnie funkcjonujących: Straży Parków Narodowych, Służby Parków Narodowych oraz Służb Parków Krajobrazowych.

Art. 148.

Przewiduje, że formy ochrony przyrody istniejące przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy o ochronie przyrody stają się formami ochrony przyrody w rozumieniu nowej ustawy.

Art. 149.

Przewiduje, że istniejące plany ochrony dla parków narodowych i krajobrazowych, a także dla rezerwatów przyrody staną się planami ochrony przyrody w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 150.

Przewiduje, że istniejące parki gminne staną się parkami gminnymi w rozumieniu nowej ustawy.

Art. 151.

Przewiduje, że istniejące strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt gatunków chronionych staną się takimi strefami w rozumieniu nowej ustawy.

Art. 152.

Przewiduje, że przepisy wykonawcze wydane na podstawie obecnie obowiązującej ustawy o ochronie przyrody zachowują moc, o ile nie są sprzeczne z nową ustawą.

Art. 153.

Określa przejście KZPN w stan likwidacji z dniem wejścia w życie projektowanej ustawy.

Art. 154.

Reguluje stosunki pracy z pracownikami KZPN.

Art. 155.

Stanowi, że do spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie nowej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Dzięki temu zostanie zachowana równość obywateli wobec prawa i poczucie pewności prawa.

Art. 156.

Stanowi, że traci moc obecnie obowiązująca ustawa o ochronie przyrody.

Art. 157.

Przepisy regulujące przewożenie przez granicę państwa roślin i zwierząt należących do określonych gatunków tracą moc z chwilą uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej, ponieważ sprawy te regulują rozporządzenia wspólnotowe.

Art. 158.

Wyszczególnia przepisy dotyczące obszarów Natura 2000, które wejdą w życie z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Inny termin wejścia w życie tych przepisów jest uzasadniony tym, że przepisy te wynikają z zobowiązań ściśle związanych z członkostwem Polski w Unii Europejskiej. Zapisy regulujące przewożenie przez granicę państwa roślin i zwierząt należących do określonych gatunków tracą moc z chwilą uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej, ponieważ sprawy te regulują rozporządzenia wspólnotowe.

Art. 159.

Określa, że nowa ustawa wejdzie w życie w ciągu 14 dni po ogłoszeniu.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Konsultacje

Przez cały okres (od połowy 2002 r.) prac nad projektem ustawy utrzymywano kontakt z zainteresowanymi ośrodkami naukowymi, Państwową Radą Ochrony Przyrody oraz niektórymi organizacjami pozarządowymi.

W wyniku rozesłania w marcu 2003 r. projektu do konsultacji społecznych, uzyskano kilkaset różnych propozycji nowych zapisów i przeredagowań. W większości były to propozycje niemożliwe do przyjęcia, ze względu na ich niezasadność merytoryczną, niezgodność z zasadami techniki legislacyjnej, sprzeczność z innymi aktami prawnymi lub znacząco, lecz niepotrzebnie ograniczające prawa własności, a ponadto także ze względu na wysokie koszty, które byłyby wielokrotnie wyższe od możliwości finansowych państwa, np. w przypadku utworzenia służb ochrony przyrody w powiatach i gminach.

Wiele propozycji było ze sobą sprzecznych.

Niemniej konsultacje społeczne spowodowały znaczące doprecyzowanie projektu ustawy tak, aby odpowiadała celom ochrony przyrody z równoczesnym uwzględnieniem woli większości społeczeństwa, wyrażonej w trakcie konsultacji.

Projekt ustawy przesłano do następujących podmiotów w celu uzyskania opinii:

- 1) wojewodowie,
- 2) marszałkowie województw,
- 3) Główny Inspektor Ochrony Środowiska,

- 4) Państwowa Inspekcja Sanitarna,
- 5) Państwowa Inspekcja Pracy,
- 6) Inspekcja Weterynaryjna,
- 7) Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa,
- 8) Dyrektor Generalny PGL Lasy Państwowe,
- 9) Państwowa Rada Ochrony Przyrody,
- 10) Polski Klub Ekologiczny,
- 11) Liga Ochrony Przyrody,
- 12) Polskie Towarzystwo Przyjaciół Przyrody „Pro Natura”,
- 13) Instytut na Rzecz Ekorozwoju,
- 14) Centrum Prawa Ekologicznego,
- 15) Pracownia na Rzecz Wszystkich Istot,
- 16) Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych,
- 17) Lubuski Klub Przyrodników,
- 18) Fundusz na rzecz przyrody,
- 19) Instytut Ochrony Przyrody PAN,
- 20) Polski Związek Łowiecki,
- 21) Polski Związek Wędkarski,
- 22) Międzynarodowe Centrum Ekologii PAN,
- 23) Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”.

W dniu 11 kwietnia 2003 r. projekt ustawy był rozpatrywany na posiedzeniu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego – do projektu nie zgłoszono uwag.

Oprócz tego projekt ustawy był ogólnie dostępny w internecie na stronach Ministerstwa Środowiska oraz był omawiany na naradach wojewódzkich

konserwatorów przyrody, dyrektorów parków narodowych i dyrektorów parków krajobrazowych.

2. Wpływ regulacji na dochody i wydatki sektora publicznego

Zasadnicze skutki dla budżetu państwa spowoduje wdrożeniem sieci Natura 2000. Zadania w tym zakresie są obligatoryjne, gdyż wynikają z wymogów Dyrektywy Ptasiej i Dyrektywy Siedliskowej. Pomimo, że stosowanie wymogów dyrektyw będzie obowiązywało Polskę z chwilą akcesji do Unii Europejskiej, to już od 5 lat są prowadzone prace w zakresie przygotowania do wyznaczenia i wdrażania funkcjonowania sieci Natura 2000. W latach poprzednich oraz w 2003 r. środki finansowe na te zadania pochodzą głównie z funduszu PHARE oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, natomiast w kolejnych ustawach budżetowych, począwszy od 2004 r., należy ująć stosowne koszty na zadania dotyczące sieci Natura 2000.

Na rok 2004 w rezerwie budżetowej należałoby ująć kwotę 500 tys. zł na zadania związane z ochroną obszarów Natura 2000 w zakresie określenia najpilniejszych działań ochronnych do wykonania w roku 2005.

Z chwilą wejścia Polski do Unii Europejskiej obszary Natura 2000 wyznaczone dla ochrony siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin i zwierząt nie zostaną ustanowione, gdyż może to nastąpić dopiero po akceptacji proponowanych obszarów Natura 2000 przez Komisję Europejską. Do czasu ustanowienia tych obszarów (proponuje się w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska) Polska będzie zobowiązana nie dopuścić do pogorszenia stanu przyrody na tych obszarach.

Obszary Natura 2000 wyznaczone do ochrony ze względu na ochronę ptaków, mają funkcjonować z chwilą zgłoszenia ich do Komisji Europejskiej.

Lecz i w tym przypadku muszą być uprzednio (po zgłoszeniu do Komisji Europejskiej) ustanowione przez ministra właściwego do spraw środowiska.

Nie jest możliwe obecnie dokładne oszacowanie kosztów, ponieważ nie są dokładnie znane powierzchnie obszarów użytkowanych rolniczo, na których gospodarkę rolną trzeba będzie dostosować do wymogów ochrony, zgodnie z Dyrektywą Ptasią i Dyrektywą Siedliskową. Zakłada się, że koszty dotyczące prowadzenia gospodarki dostosowanej do ochrony siedlisk w obszarach Natura 2000 będą ponoszone w ramach programu rolno-środowiskowego.

Orientacyjnie określa się, że powierzchnia gruntów rolnych – łąk i pastwisk w granicach obszarów Natura 2000, wyniesie około 500 tys. ha, z tego około 250 tys. ha może wymagać objęcia programem rolno-środowiskowym. Przyjmując, że rekompensaty wyniosłyby około 600 zł/ha rocznie, to daje ogółem około 150 mln zł rocznie. Praktycznie będzie to wdrażane przez kilka lat, począwszy od 2005 r. Nie jest obecnie wiadome, jakie będą przyjęte zasady dofinansowania obszarów Natura 2000 przez Komisję Europejską.

Kolejne istotne skutki finansowe związane z obszarami Natura 2000 dotyczą sporządzania planów ochrony.

Zakres, a tym samym koszt sporządzenia planów ochrony dla poszczególnych obszarów, będzie znacznie zróżnicowany (od 5 do 100 tys. zł), a przeciętnie wyniesie około 20 tys. zł.

Przyjmując, że obszarów Natura 2000 będzie 400, to łączny koszt sporządzenia planów ochrony wyniesie około 8 mln zł. Projekty planów będą sporządzane począwszy od 2004 r. i prace potrwać około 5 lat. Oznacza to, że rocznie potrzeba około 1,6 mln zł. Powinny to być środki pochodzące częściowo z budżetu państwa, a częściowo z funduszy celowych.

Z uwagi na to, że fundusze celowe, takie jak Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i fundusze wojewódzkie posiadają osobowość prawną zgodnie z ustawą – Prawo ochrony środowiska, nie można zdecydowanie określić udziału środków tych funduszy w realizacji programu Natura 2000. Zakłada się więc, że w związku z polityką ekologiczną i zgodnie z przewidywanymi zmianami w ustawie – Prawo ochrony środowiska dotyczącymi wspólnego uchwalania strategii działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zakłada się, że fundusze celowe pokryją około 80% wydatków na opracowanie planów ochrony dla obszarów Natura 2000.

Koszty związane z likwidacją Krajowego Zarządu Parków Narodowych

Jednostka ta funkcjonuje na podstawie dotychczasowej ustawy. Likwidacja KZPN wymaga przeniesienia środków i etatów pozostających w jej dyspozycji do dyspozycji Ministra Środowiska, gdyż zadania KZPN przejmą komórki organizacyjne Ministerstwa Środowiska. Koszty likwidacji KZPN będą musiały się zmieścić w dotychczasowej wysokości środków związanych z funkcjonowaniem KZPN, w tym także odprawy dla pracowników likwidowanej jednostki.

Nie przewiduje się dodatkowych środków budżetowych na likwidację Krajowego Zarządu Parków Narodowych. Obecnie roczny koszt związany z funkcjonowaniem Krajowego Zarządu Parków Narodowych wynosi 1 828 tys. zł (według planu na 2003 r.), a średnioroczne zatrudnienie wynosi 21 etatów. O środki w tej wysokości powinny być zwiększone środki budżetowe Ministerstwa Środowiska, a pomniejszone o środki przeznaczone na działalność parków narodowych (po zlikwidowaniu Krajowego Zarządu Parków Narodowych). Całość dotychczasowych zadań Krajowego Zarządu Parków Narodowych ma przejąć minister właściwy do spraw środowiska i dlatego powinien w całości przejąć środki finansowe i etaty. Zakłada się, że wszystkim pracownikom Krajowego Zarządu Parków

Narodowych zostaną zaproponowane stanowiska pracy w komórkach organizacyjnych Ministerstwa Środowiska.

Zakłada się, że przejęte przez Ministerstwo Środowiska środki finansowe i etaty Krajowego Zarządu Parków Narodowych będą częściowo przeznaczone na realizację zadań dotyczących wdrażania i funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000. Na te zadania przewiduje się przeznaczyć 4 etaty.

Ze względu na sytuację budżetową nie można określić, jakie będą możliwości finansowania ochrony obszarów Natura 2000, a tym samym jakie będzie wsparcie etatowe urzędów wojewódzkich, parków krajobrazowych i parków narodowych. Wdrożenie ochrony obszarów Natura 2000 będzie rozłożone na kilka lat.

Zakłada się, że każdego roku potrzeby i możliwości w tym zakresie będą uzgadniane między Ministrem Środowiska a Ministrem Finansów w czasie sporządzania projektu ustawy budżetowej.

Orientacyjnie szacuje się, że koszty dotyczące ochrony obszarów Natura 2000 mogą rocznie wynosić około 0,5 – 1,0 mln zł.

Nie jest możliwe określenie skutków finansowych wynikających z następstw przepisów art. 32. Mogą one wystąpić dopiero za kilka lat, po sporządzeniu planów ochrony dla poszczególnych obszarów Natura 2000. Nie wiadomo też, jakie zostaną przyjęte zasady dopłat przez UE do ochrony obszarów Natura 2000.

Z przepisów projektu ustawy nie wynika bezpośredni obowiązek rekompensaty dla gospodarstw rolnych, gdyż dla tych gospodarstw będą miały zastosowanie przepisy dotyczące programów rolno-środowiskowych.

Ważnym zadaniem wynikającym z wymogów prawa unijnego, wpisanych do projektu ustawy o ochronie przyrody, jest przyjmowanie przez ogrody zoologiczne oraz ośrodki rehabilitacji zwierząt, zwierząt zarekwirowanych przez Służby Celne, a przez ogrody botaniczne roślin, z nielegalnego handlu okazami CITES oraz gatunków zwierząt ze stanu dzikiego,

wymagających okresowej opieki człowieka. Koszt z tym związany obejmuje przygotowanie pomieszczeń do przetrzymywania zwierząt, transport zwierząt oraz koszt ich utrzymania (karma, opieka lekarsko-weterynaryjna) oraz transport roślin i przygotowanie stanowisk do ich uprawy. Koszty te szacuje się rocznie na około 500 tys. zł. Inne koszty ogrodów zoologicznych, a także ogrodów botanicznych będą obejmowały hodowlę zwierząt i uprawę roślin w tych ogrodach gatunków zagrożonych w stanie naturalnym. Koszty roczne z tym związane szacuje się na około 4,5 mln zł. Łączne koszty wyniosą 5 mln zł i będą rozłożone na około 6 lat.

Wzrost kosztów z tytułu zwiększenia liczby członków organów doradczych ochrony przyrody dotyczy jedynie Państwowej Rady Ochrony Przyrody i wyniesie w skali rocznej około 10 tys. zł.

Liczba członków wojewódzkich rad ochrony przyrody praktycznie nie zwiększy się, a wszystkich rad naukowych parków narodowych, nawet zmniejszy się o 32 osoby w stosunku do obecnej liczby.

Sumaryczne więc wydatki na organy doradcze zmniejszą się, a nie zwiększą. Zrezygnowano z pierwotnego zamiaru możliwości zaproszenia na posiedzenia PROP osób nie będących jej członkami. Obowiązek wpisów do ksiąg wieczystych istnieje także obecnie, a więc w tym zakresie nie zmieniają się koszty budżetowe.

Ogółem koszty roczne szacuje się na około 6 mln zł, ale dopiero po około 2-3 latach.

Łączne koszty ochrony przyrody obejmujące całość zadań wynikających z projektu ustawy o ochronie przyrody szacuje się, przyjmując aktualny rzeczywisty poziom finansowania oraz podając wysokość brakujących środków i dodając wyżej podane koszty nowych zadań zapisanych w projekcie ustawy będą się kształtowały następująco:

Środki budżetowe będące w dyspozycji wojewodów na 2003 r. wynoszą łącznie 26 653 tys. zł i obejmują one następujące rodzaje zadań:

1) parki krajobrazowe	–	20 997 tys. zł,
2) pozostałe wydatki	–	5 656 tys. zł,
w tym:		
– odszkodowania za szkody powodowane przez chronione gatunki zwierząt		1 010 tys. zł.

Środki budżetowe parków narodowych (łącznie z Krajowym Zarządem Parków Narodowych) na 2003 r. wynoszą 55 697 tys. zł, w tym dotacje dla gospodarstw pomocniczych – 2 418 tys. zł.

Ogółem środki budżetowe na ochronę przyrody (bez kosztów administracyjnych urzędu Ministerstwa Środowiska oraz urzędów wojewodów) wynoszą w 2003 r. 82 350 tys. zł.

Do tej kwoty należy dodać dochody własne gospodarstw pomocniczych parków narodowych w wysokości 42 873 tys. zł, czyli razem około 125 223 tys. zł.

Ochrona przyrody jest dofinansowywana z funduszy celowych (Ekofunduszu i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) i wynosi:

- 1) na szczeblu województwa – około 6 700 tys. zł,
- 2) parki narodowe – około 23 300 tys. zł.

Razem około 30 000 tys. zł.

Całościowo na ochronę przyrody obecnie (wg danych na 2003 r.) wydatkuje się kwotę około 155 200 tys. zł.

Jak podano powyżej, przewiduje się, że realizacja nowych zadań w zakresie ochrony przyrody, wynikająca z przepisów projektu ustawy o ochronie przyrody, będzie kosztować budżet Państwa około 2 mln zł.

Łącznie ochrona przyrody (mając na uwadze obecny poziom jej finansowania) wyniesie około 157 mln zł.

Należy jednak wskazać, że obecne środki przeznaczane na ochronę przyrody nie pokrywają nawet minimalnych potrzeb (np. na wypłaty odszkodowań brakuje rocznie około 1 mln zł, a szczególnie w zakresie należności pracowniczych parków narodowych, które wynoszą rocznie około 1 mln zł (wydatki mundurowe i mieszkaniowe).

Na inne pilne zadania, niezbędne są dodatkowe środki rocznie w wysokości około 20 mln zł.

Projekt ustawy spowoduje znaczące zmniejszenie obciążenia budżetu państwa z powodu rezygnacji z obecnego obowiązku sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów, dla których sporządzono plan ochrony. Dotychczasowy obowiązek sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczył parków narodowych (23 jednostki), rezerwatów przyrody (około 1330 obiektów) i parków krajobrazowych (145 obszarów). Na obecną ogólną liczbę tych form ochrony przyrody, wynoszącą około 1500, zaledwie dla kilku sporządzono miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Przeciętny koszt sporządzania takiego planu szacuje się na około 100 tys. zł. W sumie więc budżet państwa musiałby wydatkować około 150 mln zł. W tej sytuacji zrezygnowano z przepisu dotyczącego obowiązku sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (obowiązek ciążył na gminie, a koszty obciążały budżet państwa), a pozostawiono w projekcie przepis, że ustalenia planu ochrony przyjmuje się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Nie ma potrzeby dublowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Inne zadania wynikające z projektu ustawy o ochronie przyrody pokrywają się zasadniczo z dotychczasowymi zadaniami, a więc ich koszty powinny mieścić się w dotychczasowych wysokościach.

Projekt ustawy nie spowoduje wzrostu wydatków jednostek samorządów terytorialnych również w następstwie art. 72 oraz art. 125, a wydatki na ogrody zoologiczne i botaniczne będą ponoszone według uznania

samorządów. W wyniku już obowiązujących przepisów gminy są zobowiązane tworzyć i utrzymywać w należytym stanie tereny zieleni i zadrzewienia. Natomiast w ramach bieżącej pracy pracownicy powiatów, którym przypisane są sprawy ochrony przyrody i leśnictwa, będą zajmować się wydawaniem uprawnień dla społecznych opiekunów przyrody. Dotychczasowe zadania pozostają bez zmian z tym, że zniesiono zadania starosty do prowadzenia rejestru ochrony przyrody. Pewien ubytek dochodów jednostek samorządów terytorialnych (gmin) nastąpi w związku z propozycją nowelizacji ustawy z dnia 9 września 2000 r. o opłacie skarbowej, a dotyczy zwolnienia z opłat skarbowych za uzyskanie zezwoleń, o których mowa w art. 136 projektu ustawy, organizacji ekologicznych i jednostek naukowych działających na rzecz ochrony przyrody. Do tej pory były sporadyczne przypadki wydawania zezwoleń, o których mowa. Szacuje się, że w skali wszystkich gmin zmniejszenie dochodów z tytułu opłat skarbowych wyniesie około 100 tys. zł.

3. Wpływ regulacji na rynek pracy

Realizacja zadań wynikających z projektu ustawy o ochronie przyrody wpłynie pozytywnie na rynek pracy. Wynika to z potrzeby utworzenia dodatkowych etatów służb ochrony przyrody (100 etatów).

Powstaną dodatkowe miejsca pracy w ogrodach zoologicznych i botanicznych oraz w ośrodkach rehabilitacji zwierząt (około 150 miejsc pracy).

Stosunkowo szeroki zakres pracy obejmą obszary Natura 2000, na terenie których znajdzie konieczność wykonania prac na rzecz zachowania i odtworzenia siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt. Roczne zatrudnienie wyniesie około 1000 osób, głównie z terenów wiejskich.

Objęcie obszarów Natura 2000 programami rolno-środowiskowymi stworzy szansę poprawy warunków życia rolników.

Przewiduje się, że wyznaczenie obszarów Natura 2000 spowoduje wzrost turystyki przyrodniczej zarówno krajowej, jak też zagranicznej, a w szczególności agroturystyki. Jest to szansą dla ludności wiejskiej, świadczącej usługi turystyczne (kwatery, gastronomia, transport, handel itp.).

4. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Bez negatywnego wpływu.

5. Wpływ regulacji na przedsiębiorców

Ochrona obszarów przyrodniczych, a w szczególności obszarów Natura 2000, daje szansę dla rozwoju świadczeń w zakresie inwestycji dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego, szczególnie możliwości powstają odnośnie rozwoju turystyki, a to stworzy nowe miejsca pracy oraz wzrost dochodu samorządów i budżetu z tytułu świadczonych usług turystycznych.

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ**

MINISTER
Prof. dr hab. Danuta Hübner

Min. DH-2092/03/DPE-mw

Warszawa, 3.07. 2003 r.

Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności projektu ustawy o ochronie przyrody, z prawem Unii Europejskiej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

W związku z przedstawionym projektem ustawy o ochronie przyrody (pismo nr **RM-10-107-03**), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

- I. Celem projektu ustawy o ochronie przyrody jest dostosowanie polskich przepisów w dziedzinie ochrony przyrody do wymogów prawa wspólnotowego, wynikających z :
 - Dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków (Dz. Urz. WE nr L 103, 25.4.1979),
 - Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE nr L 206, 22.7.1992) oraz
 - Dyrektywy Rady 1999/22/WE z dnia 29 marca 1999 r. odnoszącej się do trzymania dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych (Dz. Urz. WE nr L 94, 9.4.1999).

- II. Dyrektywa 79/409/EWG ma na celu ochronę wszystkich rodzimych gatunków dzikich ptaków występujących na terenie Wspólnoty. Dyrektywa odnosi się do ptaków, ich jaj, gniazd i siedlisk. W celu ochrony, zachowania i odtworzenia biotopów oraz siedlisk, państwa członkowskie są zobowiązane m.in. do tworzenia obszarów chronionych, utrzymywania i zarządzania siedliskami zgodnie z potrzebami ekologii wewnątrz, jak i poza obszarami chronionymi.

W świetle Dyrektywy 79/409/EWG, państwa członkowskie zobowiązane są podjąć odpowiednie środki w celu ustanowienia generalnego systemu ochrony wszystkich gatunków ptaków rodzinnych, poprzez wprowadzenie szeregu zakazów, w szczególności: zakazu umyślnego zabijania lub chwytania jakąkolwiek z metod, umyślnego niszczenia lub uszkodzenia gniazd, jak też usuwania z nich jaj, zabierania ptasich jaj z gniazd i przetrzymywania, także w formie wydmuszek, umyślnego przeszkadzania ptakom, zwłaszcza w okresie lęgu i chowu piskląt oraz zakazu trzymania gatunków ptaków, na które nie można połować ani których nie można chwycić.

- III. Dyrektywa 92/43/EWG ma na celu przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk naturalnych oraz ochronę dzikiej fauny i flory. Przepisy dyrektywy idą dwutorowo: część służy zapewnieniu ochrony siedlisk naturalnych i siedlisk gatunków, część zaś zapewnieniu ochrony gatunkowej.

Ochrona siedlisk jest realizowana poprzez stworzenie spójnej Europejskiej Sieni Ekologicznej specjalnych obszarów ochrony. Ma się ona składać z obszarów, w których znajdują się poszczególne rodzaje siedlisk naturalnych i siedlisk gatunków. Dla specjalnych obszarów ochronnych należy ustalić działania ochronne, obejmujące, jeśli zaistnieje taka potrzeba, odpowiednie plany zagospodarowania opracowane specjalnie dla nich bądź zintegrowane z innymi planami rozwoju oraz odpowiednie działania prawne, administracyjne lub oparte na umowach, korespondujące z ekologicznymi wymaganiami rodzajów siedlisk naturalnych oraz gatunków tam żyjących. Należy również podejmować działania w celu uniknięcia na specjalnych obszarach ochrony pogorszenia stanu siedlisk naturalnych i siedlisk gatunków, jak również w celu uniknięcia ploszenia gatunków, dla których zostały wyznaczone takie obszary.

W zakresie ochrony gatunkowej Dyrektywa 92/43/EWG stwarza podstawy prawne do ochrony ssaków, gadów, płazów, ryb, bezkręgowców i mięczaków, a także roślin. Ochrona gatunkowa ptaków realizowana jest na podstawie przepisów Dyrektywy 79/409/EWG.

- IV. Dyrektywa 1999/22/WE ma na celu ochronę dzikiej fauny i flory oraz zachowanie różnorodności biologicznej poprzez wprowadzenie licencji i inspekcji ogrodów zoologicznych. Dyrektywa nakłada na ogrody zoologiczne obowiązek realizowania środków ochrony takich jak: uczestnictwo w badaniach naukowych, rozmnażanie gatunków w niewoli, repopulacja, re-introdukcja gatunków w ich naturalnym środowisku, promowanie edukacji publicznej i uświadamiania w zakresie zachowania różnorodności biologicznej. Głównymi instrumentami wdrażania środków ochrony są licencje wydawane przez kompetentne organy państwowe oraz przeprowadzanie regularnych inspekcji.

- V. Analiza porównawcza rozwiązań przyjętych w przedstawionym projekcie ustawy pozwala na stwierdzenie, iż wymogi wskazane w jego treści odzwierciedlają dyspozycję poszczególnych przepisów dyrektyw, o których mowa w punkcie I niniejszej opinii, bądź stwarzają podstawę prawną do ich realizacji w drodze aktów wykonawczych. W szczególności:
- odnośnie ochrony siedlisk, przedstawiony projekt ustawy w art. 6 ust. 1 pkt. 5 wprowadza pojęcie „obszarów Natura 2000”, zaś szczegółowe przepisy odnośnie tych obszarów zawarte są w art. 24 – 35 projektowanej ustawy. Obszar Natura 2000 wyznacza, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw środowiska, po uzyskaniu akceptacji Komisji Europejskiej (art. 25 w zw. z art. 26 projektu ustawy). Również w gestii ministra właściwego do spraw środowiska leży określenie w drodze rozporządzenia rodzajów siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk dziko żyjących gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie obszaru Natura 2000. Rozporządzenie to powinno zawierać wykaz siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, wymienionych w załącznikach I oraz II do Dyrektywy 92/43/WE, jak również obszarów specjalnej ochrony tj. siedlisk ptaków, zgodnie z art. 4 ust. 1 Dyrektywy 79/409/EWG.
 - odnośnie obowiązku ustanawiania działań ochronnych dla specjalnych obszarów ochrony, wskazanego w Artykule 6 Dyrektywy 92/43/EWG, postanowienia art. 27 oraz 28 przedstawionego projektu nakładają na ministra właściwego do spraw środowiska obowiązek ustanowienia dla obszarów Natura 2000, planów ochrony na 20 lat.
 - odnośnie obowiązku monitoringu obszarów chronionych, o którym mowa w art. 11 Dyrektywy 92/43/EWG, obowiązek ten określony został na gruncie projektowanej ustawy w art. 30. Jako organ odpowiedzialny za współpracę z Komisją Europejską w celu ustalania obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty oraz za obowiązki dotyczące raportowania i notyfikacji, wynikające z Dyrektywy 79/409/EWG oraz Dyrektywy 92/43/EWG, został wyznaczony minister właściwy do spraw środowiska.
 - odnośnie ochrony gatunkowej, polegającej na wprowadzeniu szeregu zakazów w stosunku do określonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, proponuje się jej realizację na gruncie projektowanej regulacji poprzez postanowienia art. 42 – 57. Art. 44 zawiera szczegółową delegację do wydania rozporządzenia, w którym zostanie określona lista gatunków roślin, zwierząt i grzybów, objętych m.in. ochroną gatunkową ścisłą i częściową. W celu pełnego wdrożenia prawa wspólnotowego, w ww. rozporządzeniu zamieszczone zostaną gatunki roślin i zwierząt, zgodnie z załącznikami do Dyrektyw 79/409/EWG oraz 92/43/EWG.

- odnośnie zakazu odławiania, zabijania i polowania na rodzime gatunki ptaków przy wykorzystaniu jakichkolwiek sposobów, środków lub metod wykorzystywanych dla masowego lub nieselektywnego odławiania lub zabijania lub mogących spowodować lokalne zanikanie niektórych gatunków; sformułowanego w Artykule 8 Dyrektywy 79/409/EWG, został on odzwierciedlony w art. 46 projektowanej regulacji.

- odnośnie kwestii ogrodów zoologicznych postanowienia Dyrektywy 1999/22/WE są realizowane w rozdziale 3 przedstawionego projektu ustawy. Jego zakres przedmiotowy jest szerszy, gdyż stwarza podstawy prawne dla zadań związanych z ochroną *ex situ* w ogrodach botanicznych oraz ośrodkach rehabilitacji zwierząt. Projektowana ustawa wprowadza, zgodnie z postanowieniami Dyrektywy 1999/22/WE system licencjonowania ogrodów zoologicznych (art. 60 projektowanej ustawy) i kontroli (art. 70 projektowanej ustawy). Obowiązek przeprowadzania regularnych inspekcji został nałożony na starostę w art. 70 ust. 2 projektowanej ustawy. Obowiązek taki wynika z art. 4 (3) Dyrektywy 1999/22/WE. Prawidłowo implementowane zostały kwestie cofania zezwoleń oraz likwidacji ogrodu zoologicznego.

VI. Niezależnie od powyższych uwag należy stwierdzić, iż – oprócz dyrektyw wskazanych w punkcie I niniejszej opinii - kwestie związane z ochroną zagrożonych gatunków regulują: Rozporządzenie Rady (WE) Nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory poprzez uregulowanie obrotu nimi oraz Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1808/2001 z dnia 30 sierpnia 2001 ustanawiające szczegółowe zasady dotyczące implementacji Rozporządzenia Rady (WE) Nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory poprzez uregulowanie obrotu nimi. Rozporządzenia jako akty prawa wspólnotowego obowiązują w całości i są stosowane bezpośrednio. Europejski Trybunał Sprawiedliwości w orzeczeniu *Variola* (orzeczenie Trybunału z 10 października 1973 r. C-34/73 *Fratelli Variola S.p.A. przeciw Amministrazione italiana delle Finanze*, ECR 1973, str. 981) stwierdził, że zasada bezpośredniego skutku rozporządzenia polega na tym, iż jego moc obowiązująca nie zależy od przyjęcia jakiegokolwiek aktu prawa krajowego. Jednak niektóre rozporządzenia wymagają krajowej implementacji tj. norma zawarta w rozporządzeniu wymaga by państwa członkowskie podjęły pewne środki. W przypadku Rozporządzenia Nr 338/97 obowiązek podjęcia działań przez państwa członkowskie wynika z art. 12, 13, 14, 15 oraz 16. Ponieważ rozporządzenia wspólnotowe zaczynają obowiązywać w Polsce po dacie wejścia w życie Traktatu Akcesyjnego, należy przyjąć, iż regulacja dotycząca przewożenia przez granicę roślin i zwierząt należących do określonych gatunków (art. 53 i nast.) może obowiązywać w obecnej formie wyłącznie do

dnia uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej, co znalazło odzwierciedlenie w Art. 154 ust. 2 projektu ustawy.

VII. **W konkluzji należy stwierdzić, iż przedstawiony projekt ustawy o ochronie przyrody jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.**

Z poważaniem,

Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej
PODSEKRETARZ STANU

Jarosław Pietras

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Czesław Śleziak

Minister Środowiska

UZASADNIENIE DOSTOSOWAWCZEGO CHARAKTERU PROJEKTU USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

Celem projektu ustawy o ochronie przyrody jest dostosowanie polskich przepisów w dziedzinie ochrony przyrody do wymogów prawa wspólnotowego, wynikających z :

- Dyrektywy Rady 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. Urz. WE nr L 103, 25.4.1979),
- Dyrektywy Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE nr L 206, 22.7.1992),
- Dyrektywy Rady 1999/22/WE z 29 marca 1999 r. dotyczącej trzymania dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych (Dz. Urz. WE nr L 94, 9.4.1999).

Dyrektywa 79/409/EWG ma na celu ochronę wszystkich rodzimych gatunków dzikich ptaków występujących na terenie Wspólnoty. Dyrektywa odnosi się do ptaków, ich jaj, gniazd i siedlisk. W celu ochrony, zachowania i odtworzenia biotopów oraz siedlisk państwa członkowskie są zobowiązane m.in. do tworzenia obszarów chronionych, utrzymywania i zarządzania siedliskami zgodnie z potrzebami ekologii wewnątrz, jak i poza obszarami chronionymi.

Państwa członkowskie są zobowiązane podjąć odpowiednie środki w celu ustanowienia generalnego systemu ochrony wszystkich gatunków ptaków rodzimych, poprzez wprowadzenie szeregu zakazów, w szczególności: zakazu umyślnego zabijania lub chwytania jakkolwiek z metod, umyślnego niszczenia lub uszkodzenia gniazd, jak też usuwania z nich jaj, zabierania ptasich jaj z gniazd i przetrzymywania, także w formie wydmuszek, umyślnego przeszkadzania ptakom, zwłaszcza w okresie lęgu i chowu piskląt oraz zakazu trzymania gatunków ptaków, na które nie można polować ani których nie można chwycić.

Dyrektywa 92/43/EWG ma na celu przyczynienie się do zapewnienia różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk naturalnych oraz ochronę dzikiej fauny i flory. Przepisy dyrektywy idą dwutorowo: część służy zapewnieniu ochrony siedlisk naturalnych i siedlisk gatunków, część zaś zapewnieniu ochrony gatunkowej.

Ochrona siedlisk jest realizowana poprzez stworzenie spójnej Europejskiej Sieci Ekologicznej specjalnych obszarów ochrony. Ma się ona składać z obszarów, w których znajdują się poszczególne rodzaje siedlisk naturalnych i siedlisk gatunków. Dla specjalnych obszarów ochronnych należy ustalić działania ochronne, obejmujące, jeśli zaistnieje taka potrzeba, odpowiednie plany zagospodarowania opracowane specjalnie dla nich bądź zintegrowane z innymi planami rozwoju oraz odpowiednie działania prawne, administracyjne lub oparte na umowach, korespondujące z ekologicznymi wymaganiami rodzajów siedlisk naturalnych oraz gatunków tam żyjących. Należy również podejmować działania w celu uniknięcia na specjalnych obszarach ochrony pogorszenia stanu siedlisk naturalnych i siedlisk gatunków, jak również w celu uniknięcia płoszenia gatunków, dla których zostały wyznaczone takie obszary. W zakresie ochrony gatunkowej Dyrektywa 92/43/EWG stwarza podstawy prawne do ochrony ssaków, gadów, płazów, ryb, bezkręgowców i mięczaków, a także roślin. Ochrona gatunkowa ptaków realizowana jest na podstawie przepisów Dyrektywy 79/409/EWG.

Dyrektywa 1999/22/WE ma na celu ochronę dzikiej fauny i flory oraz zachowanie różnorodności biologicznej poprzez wprowadzenie licencji i inspekcji ogrodów zoologicznych. Dyrektywa nakłada na ogrody zoologiczne obowiązek realizowania środków ochrony takich jak: uczestnictwo w badaniach naukowych, rozmnażanie gatunków w niewoli, repopulacja, re-introdukcja gatunków w ich naturalnym środowisku, promowanie edukacji publicznej i uświadamiania w zakresie zachowania różnorodności biologicznej. Głównymi instrumentami wdrażania środków ochrony są licencje wydawane przez kompetentne organy państwowe oraz przeprowadzanie regularnych inspekcji.

Na wstępie należy zaznaczyć, iż siatka pojęciowa występująca na gruncie przedłożonej regulacji co do zasady uwzględnia definicje występujące w ww. dyrektywach.

Odnosnie kwestii ochrony siedlisk projektowana ustawa w art. 6 ust. 1 pkt. 5 wprowadza pojęcie „obszarów Natura 2000”, zaś szczegółowe przepisy odnośnie tych obszarów zawarte są w art. 24 – 35 projektowanej ustawy. Obszar Natura 2000 wyznacza, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw środowiska, po uzyskaniu akceptacji Komisji Europejskiej (art. 26 w zw. z art. 25 projektu ustawy). Również w gestii ministra właściwego do spraw środowiska leży określenie w drodze rozporządzenia rodzajów siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk dziko żyjących gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie obszaru Natura 2000. Rozporządzenie to powinno zawierać wykaz siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i

zwierząt, wymienionych w załącznikach I oraz II do Dyrektywy 92/43/WE, jak również obszarów specjalnej ochrony tj. siedlisk ptaków, zgodnie z art. 4 ust. 1 Dyrektywy 79/409/EWG. Aby zapewnić ramy prawne do uczestnictwa danego państwa członkowskiego w sieci Natura 2000 należy wyznaczyć na podstawie kryteriów określonych w załączniku III do przedmiotowej dyrektywy obiekty (czyli, zgodnie z definicją wynikającą z dyrektywy geograficznie zdefiniowane obszary o wyraźnie określonych granicach), w których znajdują się rodzaje siedlisk naturalnych (określonych w załączniku I do dyrektywy) i siedliska gatunków (określonych w załączniku II do dyrektywy) oraz należy wyznaczyć specjalne obszary ochrony, które są najbardziej odpowiednie dla ochrony niektórych gatunków ptaków (określonych w załączniku I do dyrektywy 79/409/EWG). Artykuł 6 Dyrektywy 92/43/EWG w zakresie obowiązku ustanawiania działań ochronnych dla specjalnych obszarów ochrony transponowany jest poprzez postanowienia art. 28 oraz 29 przedłożonego projektu, które nakładają na ministra właściwego do spraw środowiska obowiązek ustanowienia dla obszarów Natura 2000, planów ochrony na 20 lat., zaś w zakresie planów lub przedsięwzięć mogących oddziaływać na obszary chronione – poprzez postanowienia art. 31 – 33 projektowanej ustawy. Obowiązek monitoringu obszarów chronionych, o którym mowa w art. 11 ww. dyrektywy został określony na gruncie projektowanej ustawy w art. 108. Jako organ odpowiedzialny za współpracę z Komisją Europejską w celu ustalania obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty oraz za obowiązki dotyczące raportowania i notyfikacji, wynikające z Dyrektywy 79/409/EWG oraz Dyrektywy 92/43/EWG, został wyznaczony minister właściwy do spraw środowiska. Konkludując należy uznać, iż zapisy przedłożonej regulacji, co do zasady, implementują lub stwarzają podstawy prawne do implementacji postanowień prawa wspólnotowego odnośnie ochrony siedlisk.

Ochrona gatunkowa realizowana jest na gruncie projektowanej regulacji poprzez postanowienia art. 42 – 57. Artykuł 44 zawiera szczegółową delegację do wydania rozporządzenia, w którym zostanie określona lista gatunków roślin, zwierząt i grzybów, objętych m.in. ochroną gatunkową ścisłą i częściową. W celu właściwego wdrożenia prawa wspólnotowego, należy umieścić w ww. rozporządzeniu gatunki roślin i zwierząt, zgodnie z załącznikami do Dyrektyw 79/409/EWG oraz 92/43/EWG. Ochrona gatunkowa polega na wprowadzeniu szeregu zakazów w stosunku do określonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów. Objęcie ochroną gatunkową grzybów stanowi dopuszczalne rozszerzenie zakresu przedmiotowego regulacji wspólnotowych, które dotyczą jedynie zwierząt i roślin. Katalog zakazów właściwych dla poszczególnych gatunków, jak również zakres odstępstw od tych zakazów zostanie ustalony w ww. rozporządzeniu.

Dyrektywa 79/409/EWG w art. 8 wprowadza w odniesieniu do wszystkich rodzimych gatunków ptaków zakaz ich odławiania, zabijania i polowania na nie przy wykorzystaniu jakichkolwiek sposobów, środków lub metod wykorzystywanych dla masowego lub nieselektywnego odławiania lub zabijania lub mogących spowodować lokalne zanikanie niektórych gatunków (o których mowa w załączniku IV (a) do dyrektywy). Dyrektywa 92/43/EWG wprowadza w art. 15 zakaz używania wszelkich nieselektywnych środków mogących spowodować lokalny zanik lub poważne zaburzenie populacji niektórych gatunków zwierząt. Zabronione metody określa załącznik VI do Dyrektywy 92/43/EWG oraz załącznik IV do Dyrektywy 79/409/EWG. Ww. postanowienia dyrektyw zostały uwzględnione w art. 45-46 projektowanej regulacji.

Odnosnie kwestii ogrodów zoologicznych – postanowienia Dyrektywy 1999/22/WE są realizowane w rozdziale 3 projektowanej regulacji. Jego zakres przedmiotowy jest szerszy, gdyż stwarza podstawy prawne dla zadań związanych z ochroną *ex situ* w ogrodach botanicznych oraz ośrodkach rehabilitacji zwierząt. Definicja ogrodu zoologicznego została nieco zmodyfikowana w stosunku do definicji wynikającej z przedmiotowej dyrektywy, przy zachowaniu jej sensu.

Projektowana ustawa wprowadza, zgodnie z postanowieniami Dyrektywy 1999/22/WE system licencjonowania ogrodów zoologicznych (art. 60 projektowanej ustawy) i kontroli (art. 70 projektowanej ustawy). Obowiązek przeprowadzania regularnych inspekcji został nałożony na wojewodę w art. 70 ust. 2 projektowanej ustawy. Obowiązek taki wynika z art. 4 (3) dyrektywy. Prawidłowo implementowane zostały kwestie cofania zezwoleń oraz likwidacji ogrodu zoologicznego. Artykuł 8 dyrektywy wymaga by zostały wprowadzone sankcje za nieprzestrzeganie przepisów krajowych przyjętych w celu implementowania jej postanowień. Na gruncie projektowanej ustawy sankcje za utworzenie i prowadzenie ogrodu zoologicznego bez zezwolenia, jak również za nie zapewnienie po przeprowadzeniu likwidacji ogrodu zoologicznego odpowiednich warunków bytowania przebywającym tam zwierzętom zostały zamieszczone w art. 129 pkt. 6 oraz pkt. 8.

W konkluzji należy stwierdzić, iż wyżej przedstawiona analiza pozwala uznać projekt ustawy o ochronie przyrody za dostosowujący prawo polskie do wspólnotowego *aquis* w zakresie problematyki ochrony gatunków oraz siedlisk, jak również przetrzymywania dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾

z dnia

w sprawie trybu, zakresu prac oraz zakresu i sposobów ochrony zasobów przyrody, tworów i jej składników dla potrzeb projektu planu ochrony dla rezerwatu przyrody

Na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy z dniao ochronie przyrody (Dz. U. Nr, poz.....) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1
Przepisy ogólne i tryb sporządzenia
projektu planu ochrony

§ 1. Określa się:

- 1) tryb sporządzenia projektu planu ochrony;
- 2) zakres prac dla potrzeb sporządzenia projektu planu ochrony;
- 3) zakres i sposoby ochrony zasobów przyrody, tworów i składników rezerwatu przyrody.

§ 2. Prace nad planem ochrony składają się z następujących faz:

- 1) wszczęcie postępowania i wyłonienie wykonawców planu ochrony;
- 2) sporządzenie dokumentacji planu ochrony;
- 3) opracowanie tekstu projektu planu ochrony;
- 4) opiniowanie projektu planu ochrony;
- 5) zatwierdzenie planu ochrony.

§ 3. Przygotowanie tekstu projektu planu ochrony polega na zestawieniu na podstawie przygotowanej dokumentacji planu całości planu ochrony w formie opisowej i kartograficznej.

§ 4. Po fazie opracowania i opiniowania, projekt planu ochrony zostaje przedłożony do zatwierdzenia organowi, który utworzył rezerwat przyrody, dla którego sporządzony został plan ochrony.

Rozdział 2
Zakres prac dla potrzeb sporządzenia projektu planu ochrony

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 85, poz. 766).

§ 5. Sporządzenie projektu planu obejmuje następujące prace:

- 1) terenowe, polegające głównie na inwentaryzacji zasobów oraz zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych rezerwatu przyrody;
- 2) kameralne, polegające na opracowaniu na podstawie wyników prac terenowych i innych dostępnych materiałów syntetycznej diagnozy stanu, koncepcji ochrony i zagospodarowania rezerwatu oraz propozycji zadań ochronnych.

§ 6. W zależności od rodzaju, typu i podtypu rezerwatu przyrody projekt planu uwzględnia następujące elementy przyrodnicze:

- 1) gleby i przyrodę nieożywioną;
- 2) zasoby i ekosystemy wodne;
- 3) ekosystemy leśne i lądowe nieleśne;
- 4) faunę;
- 5) florę;
- 6) krajobraz;
- 7) zasoby kulturowe.

§ 7. Sporządzenie dokumentacji planu ochrony rezerwatu przyrody, w którym przedmiotem ochrony są ekosystemy leśne, obejmuje:

- 1) wykonanie opracowania glebowo-siedliskowego;
- 2) wykonanie opracowania fitosocjologicznego, w tym ustalenie zespołów roślinnych dla poszczególnych wyłączeń (według podziału powierzchniowego rezerwatu);
- 3) sporządzenie opisu taksacyjnego drzewostanów; należy je przyjąć z planów urządzenia lasu, po sprawdzeniu na gruncie, a jeżeli takich planów brak, to należy opisy taksacyjne sporządzić w trakcie prac nad planem ochrony;
- 4) sporządzenie tematycznych map przeglądowych (z wykorzystaniem map przeglądowych nadleśnictwa) drzewostanów, siedlisk, gleb, ochrony lasu, zabiegów hodowlano–pielęgnacyjnych;
- 5) ustalenie listy gatunków drzew i krzewów:
 - a) popieranych,
 - b) tolerowanych,
 - c) do eliminacji;
- 6) określenie pożądanych składów gatunkowych i form zmieszania w poszczególnych fazach rozwojowych drzewostanów, odpowiednio do wyróżnionych zespołów roślinnych i odpowiadających im typów siedliskowych lasu;

- 7) określenie wskazań ochronnych dla poszczególnych wyłączeń powierzchniowych rezerwatu przyrody, kierując się następującymi zasadami:
- a) pierwszeństwo mają procesy naturalne, jeżeli są zgodne z założeniami ochrony rezerwatu przyrody,
 - b) prace z zakresu ochrony czynnej należy projektować mając na względzie wyłącznie potrzeby ochrony rezerwatu przyrody,
 - c) w planowaniu odnowień drzewostanów przyjmuje się następującą kolejność: samosiew, siew, sadzenie,
 - d) kształtowanie struktury gatunkowej drzewostanów metodami prac hodowlano-pielęgnacyjnych ma na celu osiągnięcie składu gatunkowego odpowiedniego dla zespołu roślinnego w danej fazie rozwojowej; nie ma potrzeby wykonywania cięć pielęgnacyjnych w drzewostanach o właściwym składzie gatunkowym, szczególnie w drzewostanach liściastych, a zwłaszcza drzewostanach dojrzałych,
 - e) cięcia w drzewostanach dojrzałych mogą wynikać wyłącznie z potrzeb stworzenia dogodnych warunków dla odnowienia naturalnego, jeżeli stan siedliska (szczególnie pokrywy glebowej) uniemożliwia powstanie tego odnowienia bez wykonania tych cięć,
 - f) przy pracach leśnych należy uwzględniać potrzeby innych przedmiotów chronionych, szczególnie rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt,
 - g) usuwanie obumarłych drzew może być podyktowane potrzebą ochrony drzewostanów przed masowym pojawem owadów i grzybów, mogących zagrozić trwałości drzewostanów, szczególnie iglastych; nie należy usuwać rozkładającego się drewna oraz części posuszu ze względu na ochronę różnorodności biologicznej;
- 8) wskazanie zadań w zakresie ochrony lasów przed zagrożeniami biotycznymi i abiotycznymi, z uwzględnieniem celów i metod ochrony rezerwatu przyrody;
- 9) określenie sposobów realizacji zadań ochronnych do wykonania w okresie obowiązywania planu;
- 10) wskazania ochronne dotyczące fauny, flory, wód i innych wartości przyrodniczych oraz walorów kulturowych i krajobrazowych.

§ 8. Sporządzenie dokumentacji planu ochrony rezerwatu przyrody, w którym przedmiotem ochrony są zespoły roślinne, obejmuje:

- 1) prace fitosocjologiczne (wykonane metodą Braun-Blanqueta), mające na celu:
 - a) ustalenie i opis jednostek roślinności,

- b) sporządzenie map roślinności rzeczywistej i roślinności potencjalnej oraz w miarę potrzeb innych map, takich jak: stopnia synantropizacji, stosunków dynamicznych fitocenozy, warunków siedliskowych;
- 2) inwentaryzację florystyczną, w celu:
 - a) sporządzenia listy taksonów w porządku systematycznym z podaniem nazw łacińskich i polskich,
 - b) wykonania map występowania gatunków,
 - c) wyróżnienie grup gatunków szczególnie cennych ze względu na położenie, właściwości ekologiczne, biologię, wartość użytkową, rzadkość występowania, a także objętych ochroną przepisami międzynarodowymi,
 - d) zaproponowanie grup gatunków specjalnej troski i ich szczegółowy opis,
 - e) wskazanie gatunków inwazyjnych, szkodliwych dla przedmiotu ochrony itp.;
 - 3) zlokalizowanie i opisanie stanowisk rzadkich gatunków zagrożonych, a w szczególności tych dla których został utworzony rezerwat przyrody; lokalizację stanowisk należy przedstawić na mapach lub szkicach i ewentualnie oznaczyć w terenie, tak aby ochronić je w trakcie różnych prac wykonywanych w rezerwatach przyrody;
 - 4) wskazania ochrony czynnej zespołów i gatunków (np. odkrzaczanie, przerzedzenie drzew i krzewów w celu stworzenia właściwych warunków świetlnych gatunkom chronionym, wykonywanie ogrodzeń lub innych osłon przed zagrożeniami ze strony zwierzyny leśnej, prace zmierzające do zwiększenia liczebności populacji);
 - 5) ogólne opisanie innych elementów przyrodniczych rezerwatu, np. gleb, występującej fauny, stosunków wodnych, wartości dydaktycznych.

§ 9. 1. Sporządzenie dokumentacji planu ochrony rezerwatu przyrody, w którym przedmiotem ochrony są torfowiska, obejmuje:

- 1) opisanie budowy geologicznej torfowisk:
 - a) osadów na podstawie wierceń,
 - b) gleb na podstawie profili glebowych,
 - c) genezy torfowiska,
 - d) określenie składu chemicznego wód;
- 2) charakterystykę stosunków hydrologicznych torfowiska i przyległych terenów mających związek z hydrologią torfowiska;
- 3) ustalenie stanu obecnego biocenozy rezerwatu przyrody:
 - a) sporządzenie wykazu flory naczyniowej, w miarę możliwości mszaków i porostów oraz innych grup roślin,

- b) sporządzenie wykazu zinwentaryzowanych zwierząt, szczególnie gatunków chronionych,
 - c) opisanie populacji gatunków o szczególnym znaczeniu dla rezerwatu przyrody;
- 4) wyszczególnienie celów ochrony w odniesieniu do poszczególnych składników przyrody nieożywionej i żywej, z wyszczególnieniem głównego celu ochrony;
 - 5) wskazanie przeciwdziałań zagrożeniom wewnętrznym i zewnętrznym;
 - 6) określenie zabiegów ochronnych dostosowanych do celów ochrony.
2. Wskazania do sporządzenia planu ochrony rezerwatu torfowiskowego stosuje się do torfowisk występujących w innych rodzajach rezerwatów przyrody.

§ 10. Sporządzenie dokumentacji planu ochrony rezerwatu przyrody, w którym przedmiotem ochrony są gatunki zwierząt, obejmuje:

- 1) charakterystykę ekosystemów ze szczególnym uwzględnieniem tych, w których występują gatunki fauny dla których rezerwat przyrody został uznany;
- 2) inwentaryzację gatunków fauny, które są głównym przedmiotem ochrony oraz ogólne opisanie innych gatunków zwierząt występujących w rezerwacie przyrody, z wyszczególnieniem rzadkich i zagrożonych oraz chronionych przepisami międzynarodowymi;
- 3) opis siedlisk i stanowisk gatunków fauny będących głównym przedmiotem ochrony w rezerwacie przyrody;
- 4) ustalenie zabiegów ochronnych w stosunku do siedlisk, stanowisk i gatunków fauny będących głównym przedmiotem ochrony w rezerwacie przyrody.

§ 11. Sporządzenie dokumentacji planu ochrony rezerwatu przyrody, w którym przedmiotem ochrony są ekosystemy wodne, obejmuje:

- 1) charakterystykę zlewni obejmującej rezerwat przyrody oraz jej powiązanie z hydrografią obszaru przyległego do rezerwatu przyrody, z uwzględnieniem:
 - a) opisu morfologii zlewni,
 - b) charakterystyki pokrywy roślinnej,
 - c) rodzajów użytkowania,
 - d) oceny zlewni pod kątem dostarczania materii do ekosystemu rezerwatu przyrody;
- 2) charakterystykę ekologiczną rezerwatu przyrody, w szczególności:
 - a) liczebność, biomasę, strukturę gatunkową podstawowych zespołów hydrobiontów (roślinność litoralna lub brzegowa, peryfalon, fauna denna, ichtiofauna),
 - b) ocenę stanu trofii,
 - c) charakterystykę osadów dennych;
- 3) charakterystykę biologiczną rezerwatu przyrody:

- a) gatunki rzadkie i chronione,
 - b) charakterystyczne zespoły i zbiorowiska roślinne oraz różnorodność gatunkową;
- 4) charakterystykę jakościową wód, szczególnie powierzchniowych;
- 5) ustalenie zadań ochronnych.

§ 12. Sporządzenie dokumentacji planu ochrony rezerwatu przyrody, w którym przedmiotem ochrony jest przyroda nieożywiona, obejmuje:

- 1) aktualizację w oparciu o prace terenowe, mapy geologicznej i geomorfologicznej, obejmujących obszar rezerwatu przyrody; w przypadku ich braku należy sporządzić mapę kompilacyjną na podstawie opracowań kartograficznych, uzupełnioną zdjęciem terenowym aktualizującym sytuację, skalę; konstrukcję i treść map geologicznej i geomorfologicznej dostosowuje się do charakteru, rodzaju i wielkości powierzchni rezerwatu;
- 2) inwentaryzację terenową, polegającą na zlokalizowaniu na mapie geologicznej lub geomorfologicznej wszystkich interesujących obiektów (osobliwości) zakwalifikowanych jako inwentaryzacyjne punkty dokumentacyjne oraz sporządzenie ich charakterystyki opisowej, fotograficznej i rysunkowej;
- 3) ustalenie zadań ochronnych, głównie w zakresie ochrony przed oddziaływaniem gospodarki człowieka na rezerwat przyrody.

§ 13. 1. Sporządzenie dokumentacji planu ochrony rezerwatu przyrody, w którym przedmiotem ochrony są walory krajobrazowe, obejmuje:

- 1) inwentaryzację przyrodniczą w zakresie ekosystemów leśnych i nieleśnych (w tym wodnych), flory, fauny oraz obiektów kulturowych, opis układów geologicznych i gleb;
- 2) inwentaryzację typów krajobrazów naturalnych, półnaturalnych i kulturowych, a w szczególności:
 - a) punkty widokowe i ciągi widokowe na obszarze rezerwatu przyrody,
 - b) powiązania widokowe wewnątrz i na zewnątrz rezerwatu przyrody,
 - c) panoramy widokowe bliskiego i dalekiego zasięgu,
 - d) wnętrza widokowe;
- 3) określenie zadań ochronnych zinwentaryzowanych elementów przyrodniczych i krajobrazowych.

2. Jeżeli rezerwat krajobrazowy w całości stanowi ekosystem leśny, wodny lub też inny o dużej wartości przyrodniczej, to zakres opracowania planu jest taki, jak dla tych rodzajów rezerwatów.

Rozdział 3

Opracowanie projektu planu ochrony

§ 14. Projekt planu ochrony powinien zawierać:

- 1) część 1 – wprowadzenie, zawierające:
 - a) dane ogólne o rezerwacie przyrody (powierzchnia, położenie),
 - b) cele ochrony rezerwatu przyrody,
 - c) znaczenie rezerwatu przyrody w krajowym systemie ochrony przyrody lub też informację czy podlega ochronie w świetle przepisów międzynarodowych,
 - d) dane dotyczące form własności gruntów położonych w granicach rezerwatu przyrody,
 - e) ogólną charakterystykę przyrodniczą rezerwatu przyrody;
- 2) część 2 - ustalenia planu, zawierające:
 - a) wykaz przedmiotów i celów ochrony,
 - b) wykaz obszarów ochrony ścisłej i częściowej rezerwatu przyrody,
 - c) zasady ochrony, w tym sposoby eliminacji lub minimalizacji zagrożeń rezerwatu przyrody,
 - d) katalog zadań i sposoby ich realizacji,
 - e) warunki udostępniania rezerwatu przyrody dla dydaktyki i turystyki,
 - f) ustalenia do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru rezerwatu przyrody.

§ 15. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie trybu, zakresu prac oraz zakresu i sposobów ochrony zasobów przyrody, tworów i jej składników dla potrzeb projektu planu ochrony dla rezerwatu przyrody jest wykonaniem delegacji ustawowej zawartej w art. 20 ust. 1 ustawy z dnia2003 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr.....poz.....).

Opracowując projekt rozporządzenia brano pod uwagę zróżnicowanie przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe rezerwatów przyrody po to, aby sporządzając plan ochrony dla danego rezerwatu przyrody można było wybrać odpowiednie zasady zawarte w tym rozporządzeniu.

Na podstawie posiadanej dokumentacji oraz przeprowadzonej charakterystyki, będą sporządzane projekty jednostkowych planów ochrony dla poszczególnych rezerwatów przyrody.

Plany te zgodnie z paragrafami: 2, 6 i 7 będą składały się z zakresu przedmiotowych czynności oraz map. Natomiast zawarte w nich ustalenia będą dostosowane do rzeczywistych elementów przyrody, występujących w danym rezerwacie przyrody.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje zwiększenia wydatków budżetowych ponad poziom dotychczasowych kosztów sporządzania jednostkowych planów ochrony dla rezerwatów przyrody. Projekt rozporządzenia został tak zredagowany, że w pełni uwzględnia wymogi ustawowe dotyczące planów ochrony rezerwatów przyrody, a jednocześnie nie zobowiązuje do dodatkowych opracowań w przypadkach, gdy dany rezerwat przyrody posiada wcześniej opracowany plan ochrony. Dostosowanie starego planu ochrony do wymogów określonych w projekcie rozporządzenia będzie mogło być dokonane przez odpowiednie służby.

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie wywoła skutków społecznych, w szczególności mających wpływ na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz sytuację i rozwój regionalny.

Zagadnienia regulowane przedmiotowym rozporządzeniem są zgodne z prawem Unii Europejskiej.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia rozporządzenia

Celem wprowadzenia regulacji jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 20 ust. 1 projektu ustawy z dnia.....o ochronie przyrody (Dz. U. Nr poz.....).

2. Konsultacje społeczne

Projekt zostanie poddany konsultacjom z wojewodami, Państwową Radą Ochrony Przyrody, Ligą Ochrony Przyrody oraz organizacjami ekologicznymi, działającymi w skali krajowej.

Projekt zostanie także umieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na dochody i wydatki budżetu Państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do obecnych potrzeb w tym zakresie. Projekt rozporządzenia został tak zredagowany, że w pełni uwzględnia wymogi ustawowe dotyczące planów ochrony rezerwatów przyrody, a jednocześnie nie zobowiązuje do dodatkowych opracowań w przypadkach, gdy dany rezerwat przyrody posiada wcześniej opracowany plan ochrony. Dostosowanie starego planu ochrony do wymogów określonych w projekcie rozporządzenia będzie mogło być dokonane przez odpowiednie służby. Zapisy projektu rozporządzenia ograniczą zakres prac nad planem do niezbędnych, a tym samym uniknie się zbędnych kosztów.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Plan ochrony będzie podstawą do wykonywania ochrony czynnej gatunków i ekosystemów w rezerwach przyrody, co spowoduje powstanie dodatkowych stanowisk pracy dla ludności miejscowej, w szczególności przy pracach sezonowych (prace pielęgnacyjno-hodowlane w rezerwach leśnych i zagospodarowanie turystyczne oraz inne czynności związane z ochroną czynną).

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie wywoła skutków społecznych, w szczególności na sytuację i rozwój regionalny, ale pośrednio wpłynie na wzrost atrakcyjności obszarów wiejskich, ukierunkowanych na rozwój agroturystyki.

7. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej

Zagadnienia regulowane przedmiotowym rozporządzeniem są zgodne z prawem Unii Europejskiej.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾**

z dnia

w sprawie trybu, zakresu prac oraz zakresu i sposobów ochrony zasobów przyrody, tworów i jej składników dla potrzeb sporządzenia projektu planu ochrony dla parku narodowego

Na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. Nr) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Określa się tryb sporządzania projektu planu ochrony, zakres prac dla potrzeb sporządzenia projektu planu ochrony oraz zakres i sposoby ochrony zasobów przyrody, tworów i jej składników dla parku narodowego, stanowiące załącznik do rozporządzenia.

§ 2.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

1) Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz.U. Nr 85, poz. 766).

Tryb sporządzania projektu planu ochrony, zakres prac dla potrzeb sporządzania projektu planu ochrony oraz zakres i sposoby ochrony zasobów przyrody, tworów i jej składników

I. WSKAZANIA OGÓLNE

§ 1. Projekt planu ochrony dla parku narodowego, zwany dalej „projektem planu ochrony”, sporządza się na podstawie art. 18 ust. 1 – 4, art. 19 ustawy z dnia o ochronie przyrody (Dz.U. Nr.....), zwanej dalej „ustawą”.

§ 2. Sporządzenie projektu planu ochrony obejmuje następujące prace:

- 1) terenowe, polegające głównie na inwentaryzacji zasobów oraz zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych parku narodowego;
- 2) kameralne, polegające na opracowaniu na podstawie wyników prac terenowych i innych dostępnych materiałów syntetycznej diagnozy stanu, koncepcji ochrony i zagospodarowania parku narodowego oraz propozycji zadań ochronnych.

§ 3. Przygotowanie projektu planu ochrony polega na zestawieniu na podstawie przygotowanej dokumentacji planu całości planu ochrony w formie opisowej i kartograficznej.

II. TRYB I ZAKRES SPORZĄDZENIA PROJEKTU PLANU OCHRONY

§ 4. Przed przystąpieniem do sporządzania dokumentacji planu ochrony, wykonawca wykonuje prace przygotowawcze, a w szczególności:

- 1) zbiera i zapoznaje się z całością materiałów dotyczących parku narodowego (w tym map) istotnych dla potrzeb sporządzenia planu ochrony;
- 2) wskazuje potrzeby, ustala zakres i metody sporządzania opracowań szczegółowych;
- 3) ustala sposoby współdziałania autorów poszczególnych części składowych planu ochrony, w toku prac nad planem ochrony, dla osiągnięcia spójności strategii ochrony i planu działań ustalonych w poszczególnych częściach planu ochrony;
- 4) ustala zakres współpracy z podmiotami zainteresowanymi sporządzeniem planu ochrony;
- 5) ustala formy udziału społeczności lokalnej w toku prac nad planem ochrony.

§ 5. 1. Zakres prac dla potrzeb sporządzenia projektu planu ochrony, w zależności od charakterystyki przyrodniczej, krajobrazowej i kulturowej parku, obejmuje następujące opracowania:

- 1) geodezyjno - kartograficzny obejmuje obszar będący w zarządzie parku oraz stan posiadania parku;
- 2) ochrony gleb i przyrody nieożywionej;
- 3) ochrony zasobów i ekosystemów wodnych;
- 4) ochrony ekosystemów leśnych;
- 5) ochrony ekosystemów nieleśnych;
- 6) ochrony fauny;
- 7) ochrony flory;
- 8) ochrony zasobów kulturowych i walorów krajobrazowych;
- 9) udostępniania parku narodowego.

§ 6. Poszczególne opracowania zawierają:

- 1) analizę dotychczasowego stanu wiedzy o analizowanym terenie w odpowiednim zakresie tematycznym, wraz z krytyczną oceną dostępnych źródeł informacji;
- 2) opis zakresu oraz metodyki prowadzenia prac inwentaryzacyjnych i diagnostycznych;
- 3) charakterystykę głównego przedmiotu ochrony, którego dotyczy opracowanie;
- 4) ocenę skuteczności dotychczasowej ochrony;
- 5) diagnozę stanu, w tym syntetyczną waloryzację analizowanego komponentu na tle regionu, kraju i kontynentu; ocena zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych, identyfikacja konfliktów i obszarów problemowych;
- 6) cele ochrony analizowanego komponentu i ogólną strategię ich realizacji. W zależności od potrzeb, zarówno cele jak i strategia mogą zostać zróżnicowane przestrzennie (podział obszaru na strefy funkcjonalne);
- 7) plan działań, czyli zestawienie ustaleń planu z określeniem zasad i metod ich realizacji;
- 8) wskazania do programu monitoringu zasobów i monitoringu skuteczności realizowanej ochrony oraz propozycje tematyki i zakresu prac naukowo-badawczych, których wyniki mogą w przyszłości być pomocne w doskonaleniu ochrony i sposobów gospodarowania zasobami parku;
- 9) prognozę stanu w perspektywie 20-letniej, w dwóch wariantach prawdopodobny obraz stanu przyrody i gospodarki w wariantcie utrzymywania się aktualnych trendów i przy założeniu pełnej realizacji ustaleń planu;
- 10) ocenę czynników ryzyka planu, czyli sytuacji, których wystąpienie jest możliwe i które mogą zaburzyć realizację planu wraz z wskazaniem działań w sytuacjach kryzysowych;
- 11) krótki opis, legendę i komentarz do map, stanowiących załącznik do części tekstowej opracowania;
- 12) spis danych źródłowych, które zostały zgromadzone w ramach dokumentacji planu z zaznaczeniem tych, które zostały wprowadzone do bazy danych parku narodowego.

§ 7. Opracowanie geodezyjno-kartograficzne zawiera:

- 1) mapy gruntów będących w zarządzie parku (geodezyjne, ewidencyjne, przeglądowo-gospodarcze);
- 2) mapę przeglądową obszarów znajdujących się w granicach parku, z zaznaczeniem w szczególności gruntów według własności, ekosystemów, obszarów zabudowanych, linii komunikacyjnych;
- 3) rejestr gruntów będących w zarządzie parku;
- 4) podział parku na obręby, obwody i obchody ochronne.

§ 8. 1. Opracowanie dotyczące ochrony przyrody nieożywionej i gleb obejmuje:

- 1) geologię;
- 2) rzeźbę terenu;
- 3) wody podziemne;
- 4) gleby.

2. Załączniki do opracowania:

- 1) podstawowa mapa geologiczna powierzchniowa;
- 2) szkicowa mapa geomorfologiczna;
- 3) szkicowa mapa hydrologiczna;
- 4) mapa glebowa.

3. W przypadku konieczności wykonania podstawowej mapy geologicznej od podstaw, należy stosować się do Instrukcji w sprawie opracowania i wydawania mapy geologicznej Polski w skali 1:50 000 (GUG – IG, 1977). Dopuszcza się sporządzenie mapy geologicznej w sposób uproszczony, z wykorzystaniem istniejących materiałów kartograficznych i tekstowych.

4. Szkicowa mapa hydrologiczna przedstawia:

- 1) układ hydrograficzny terenu;
- 2) powierzchniowe przejawy występowania wód podziemnych z oznaczeniem źródeł stałych i ich wydajności;
- 3) głębokość występowania pierwszego poziomu wód podziemnych oraz w miarę możliwości hydroizohipsy;
- 4) granice zasięgu wyróżnionych krajowych i regionalnych zbiorników wód podziemnych oraz granice obszarów najwyższej i wysokiej ochrony tych zbiorników;
- 5) ujęcia wód podziemnych (studni wierconych) pojedynczych i zbiorowych, a także zasięgi lejów depresyjnych ujęć wód, wpływających na przyrodę parku;
- 6) otwory wiertnicze ze stwierdzonymi poziomami wód;
- 7) obszary o szczególnym znaczeniu dla infiltracji wód powierzchniowych, większe obszary źródliskowe, tereny o stwierdzonym zanieczyszczeniu lub skażeniu wód podziemnych.

5. Mapa glebowa przedstawia rozmieszczenie typów, podtypów i rodzajów gleb.

§ 9. 1. Opracowanie dotyczące ochrony ekosystemów wodnych obejmuje:

- 1) inwentaryzację wód powierzchniowych i syntetyczny opis charakteru ich występowania;
- 2) rozpoznanie aktualnego stanu ilościowego i jakościowego zasobów wodnych, ich dynamiki sezonowej i tendencji zmian wieloletnich;
- 3) określenie rodzaju, nasilenia i zasięgu przestrzennego zagrożeń ekosystemów i fizjocenozy parku, wynikających z aktualnego stanu ilościowego i jakości zasobów wodnych parku;
- 4) rozpoznanie form działalności człowieka w przestrzeni jednostki hydrograficznej (zlewni), na terenie której leży park, a głównie ich ujemnego wpływu na stan zasobów wodnych;
- 5) identyfikację i inwentaryzację źródeł zanieczyszczeń wód na obszarze parku oraz źródeł zewnętrznych pogarszających jakość wód parku lub zakłócających ich naturalny obieg.

2. Załącznikiem do tego opracowania jest mapa hydrograficzna, w ramach której należy wydzielić:

- 1) zlewnie powierzchniowe głównych cieków;
- 2) zlewnie powierzchniowe cząstkowe;
- 3) obszary bezodpływowe;
- 4) obszary trwale podmokłe;
- 5) obszary zalewane okresowo;
- 6) obszary źródłiskowe;
- 7) źródła z podziałem na stałe i okresowe;
- 8) ciek naturalne;
- 9) rowy i kanały melioracyjne;
- 10) zbiorniki wodne (jeziora, stawy, inne zbiorniki wodne, stałe i okresowe).

3. Charakterystyka jakościowa zasobów wodnych obejmuje:

- 1) analizę składu chemicznego wód opadowych, powierzchniowych i podziemnych zasilających obszar parku;
- 2) analizę składu chemicznego wód powierzchniowych zasilających ekosystemy szczególnie cenne i objęte ochroną ścisłą;
- 3) ocenę podatności wód na zanieczyszczenie i degradację;
- 4) ocenę ładunków zanieczyszczeń dopływających z wodami zasilającymi obszar parku (w następstwie ruchu turystycznego, zabudowy gospodarczej).

4. W ramach charakterystyki ekosystemów wodnych parku szczegółowo opisuje się wszystkie stałe zbiorniki wodne i ważniejsze ciek, a pozostałe (rowy, zbiorniki astatyczne) ogólnie scharakteryzować.

5. Opis poszczególnych obiektów hydrograficznych zawiera:

- 1) w odniesieniu do wód płynących – podział na odcinki zgodnie z wydzieleniami na mapie hydrograficznej wraz z ich charakterystyką;

- 2) w odniesieniu do zbiorników wodnych – podział na rodzaje zbiorników, wydzielenie mniejszych powierzchni jednorodnych, w zbiornikach o zróżnicowanym kształcie i morfometrii plos oraz dane morfometryczne.

6. Charakterystyka fizyczno-chemiczna poszczególnych obiektów zawiera:

- 1) w odniesieniu do wód płynących – stężenie tlenu w wodzie, odczyn pH (dane o składzie chemicznym wód są podawane w charakterystyce jakościowej zasobów wodnych);
- 2) w odniesieniu do zbiorników wodnych – stężenie w wodzie tlenu w profilu pionowym oraz ewentualnie okresy i zasięgi długotrwałych deficytów tlenowych.

7. Charakterystyka biologiczna ekosystemów wodnych odnosi się do wydzielonych odcinków wód płynących oraz wydzielonych powierzchni (plos) i charakterystycznych stref (litoral, pelagial, profundal) zbiorników wodnych i obejmować:

- 1) występowanie gatunków rzadkich, endemicznych i osobliwości;
- 2) występowanie charakterystycznych zespołów, zbiorowisk oraz gatunków wskaźnikowych.

8. Charakterystykę ekologiczną wykonuje się dla ważniejszych pod względem przyrodniczych wód w zakresie:

- 1) oceny saprobowości wód płynących;
- 2) oceny stanu trofii zbiorników wodnych i ich podatności na degradację;
- 3) rozpoznania głównych cech chemicznych i fizycznych osadów dennych jezior i innych zbiorników wodnych;
- 4) oceny liczebności, biomasy i struktury podstawowych zespołów organizmów flory i fauny;
- 5) oceny zlewni pod kątem łatwości dostarczania materii do ekosystemów wodnych oraz realizowania przez strefy ekotonalne funkcji barierowych dla spływu powierzchniowego (w tym zwłaszcza zanieczyszczeń obszarowych).

9. Zadania ochronne zasobów i ekosystemów wodnych ustala się z uwzględnieniem zagadnień i problemów gospodarki wodno-ściekowej, regulacji stosunków wodnych dla potrzeb gospodarki rolnej, udostępniania parku, użytkowania ekosystemów wodnych (gospodarczych i turystycznych).

10. Zadania ochronne należy określić w stosunku do zlewni głównie powierzchniowych (do ich wybranych odcinków) oraz wskazanych zbiorników wodnych. Powinny one sprzyjać utrzymaniu lub odbudowie bilansu wodnego zapewniającego prawidłowy rozwój fizjocenozy, a w szczególności uwzględniać:

- 1) zachowanie i prognozę bilansu wodnego;
- 2) odtworzenie (w miarę możliwości) osuszonych zbiorników wodnych oraz odbudowę lokalnych zdolności retencyjnych;
- 3) przywrócenie możliwie wysokiego stopnia czystości wód;
- 4) zachowanie istniejącej i przywracanie utraconej różnorodności biologicznej;
- 5) program ochrony ichtiofauny;
- 6) potrzeby wynikające z zadań ochrony określonych w innych opracowaniach szczegółowych;

7) priorytety ochrony zagrożonych gatunków fauny i flory.

11. Wskazania do monitoringu dotyczą:

- 1) ilości i jakości wód powierzchniowych, podziemnych i opadowych zasilających park;
- 2) jakości wód zasilających najbardziej wartościowe i podlegające ochronie ścisłej ekosystemy parku;
- 3) stanu ekosystemów wodnych.

§ 10. 1. W opracowaniu dotyczącym ochrony lądowych ekosystemów nieleśnych uwzględnia się typy ekosystemu, zbiorowisko roślinne, siedlisko, wielkość powierzchni i sposób rozmieszczenia, sposób użytkowania, stan dynamiczny.

2. Dla każdej przestrzennie wyróżnionej jednostki lądowego ekosystemu nieleśnego ustala się:

- 1) charakter sukcesji (pierwotna, wtórna);
- 2) stadium sukcesji (inicjalna, luźna murawa, zwarta murawa, luźne zarośla, zwarte zarośla, wczesne stadium leśne);
- 3) tempo sukcesji (na ile lat przewiduje się czas przejścia do kolejnego stadium sukcesji);
- 4) kierunek sukcesji (do jakiego klimaksowego zbiorowiska zmierzają przemiany sukcesyjne);
- 5) jakie są możliwości zatrzymania biegu sukcesji na określonym stadium, cofnięcia do stadium poprzedniego lub przyspieszenia sukcesji.

3. Zadania ustala się dla poszczególnych wydzieleń, ewentualnie biohor i ekohor lub innych wymienionych jednostek powierzchniowych, ze wskazaniem sposobu i czasu ich wykonania.

4. Załącznikiem do tego opracowania:

- 1) jest mapa roślinności rzeczywistej, sporządzana dla całego obszaru parku, wspólnie w ramach operatu ochrony ekosystemów nieleśnych i ekosystemów leśnych albo
- 2) może być mapa roślinności potencjalnej sporządzana dla całego obszaru parku lub dla jego fragmentów, wspólnie w ramach opracowania ochrony ekosystemów nieleśnych i ekosystemów leśnych.

§ 11. 1. Opracowanie dotyczące ochrony ekosystemów leśnych składa się z następujących części:

- 1) ogólnej (elaboratu), opracowywanej według ogólnego schematu (§ 13. ust. 1) przyjętego dla wszystkich opracowań szczegółowych, przy założeniu że w elaboracie zamiast szczegółowego planu działań (§ 13 ust. 1 pkt 7) przedstawia się sumaryczne zestawienia zadań ochronnych;
- 2) opisu taksacyjnego sporządzonego według zasad obowiązujących w Lasach Państwowych;
- 3) okresowych (20-letnich) zadań ochronnych (hodowlanych, pielęgnacyjnych i zabezpieczających przed czynnościami zagrażającymi trwałości ekosystemów leśnych);
- 4) kart drzewostanowych;
- 5) kompletu materiałów kartograficznych, w tym:
 - a) map drzewostanowych, typowych dla praktyki leśnej,

- b) mapy siedliskowej, sporządzanej w oparciu o mapę glebową, wykonywaną w ramach opracowania ochrony gleb i przyrody nieożywionej,
- c) mapy roślinności rzeczywistej, sporządzana dla całego obszaru parku, wspólnie w ramach opracowania ochrony ekosystemów nieleśnych i ekosystemów leśnych,
- d) ewentualne mapy roślinności potencjalnej sporządzana dla całego obszaru parku lub dla jego fragmentów wspólnie w ramach opracowania ochrony ekosystemów nieleśnych i ekosystemów leśnych.

2. Ustalenie zadań ochronnych, sposoby i metody ich wykonania obejmują następujące czynności:

- 1) dla każdego wydzielenia ustala się nazwę zespołu roślinnego oraz typ siedliskowy lasu, który jednak ma tu znaczenie informacyjne, gdyż wskazania ochronne muszą przede wszystkim być oparte na zespole roślinnym;
- 2) ustala się listy gatunków drzew i krzewów popieranych (rodzime); tolerowanych (obcego pochodzenia, ale nie zagrażające gatunkom rodzimym); do eliminacji (zagrażające gatunkom rodzimym);
- 3) ustala się warianty docelowych składów gatunkowych drzewostanów dla poszczególnych zespołów roślinnych, występujących w parku narodowym, a dla każdego wydzielenia w opisach taksacyjnych podać preferowany skład gatunkowy;
- 4) wskazania ochronne dla poszczególnych wydzieleń wynikają wyłącznie z potrzeb ochrony przyrody i dlatego, między innymi, nie określa się rozmiaru pozyskania drewna, gdyż to nastąpi dopiero przy opracowywaniu corocznych zadań ochronnych, a w planie ustala się jedynie powierzchniowy rozmiar prac ochronnych (hodowlano-pielęgnacyjnych);
- 5) metody określenia zasobności drzewostanów przyjmuje się w zależności od celów jakim mają służyć oraz charakteru drzewostanów danego parku;
- 6) zadania ochronne, w stosunku do każdego wydzielenia, ustala się biorąc pod uwagę:
 - a) stopień zgodności składu gatunkowego siedliskiem oraz z potencjalnymi zespołami roślinnymi,
 - b) ocenę procesów przyrodniczych w przeszłości (w wyniku przekształceń naturalnych i sztucznych), w tym pochodzenie drzewostanu, sposoby użytkowania w minionym okresie, oddziaływanie czynników biotycznych i abiotycznych, zdarzenia nadzwyczajne, takie jak pożary, podtopienia, przesuszenia,
 - c) prognozę procesów przyrodniczych (kształtowanie się struktury gatunkowej) w latach najbliższych i w perspektywie czasowej,
 - d) potrzebę ingerencji człowieka i przyjęte sposoby wykonywania ochrony,
 - e) możliwość wykorzystania naturalnych procesów rozwojowych drzewostanów (uwzględnia się czynnik czasu, czyli cykle procesów rozwojowych drzewostanów),
 - f) powiązania ekosystemów leśnych z innymi ekosystemami, przyrodą nieożywioną, ochroną gatunkową;
- 7) diagnozę stanu zdrowotnego i zagrożeń lasów przed czynnikami biotycznymi i abiotycznymi określa się według zasad, obowiązujących w Lasach Państwowych,

natomiast zabiegi ochronne względnią specyfikę parku narodowego, a zwłaszcza wymogi ochrony różnorodności biologicznej;

- 8) kwalifikowanie obszarów do objęcia ochroną ścisłą lub częściową dokonuje się na podstawie:
 - a) oceny aktualnego stanu przyrody,
 - b) analizy rodzajów dotychczasowego sposobu ochrony i użytkowania, przebiegu procesów przyrodniczych w przeszłości i zaistniałych nadzwyczajnych zdarzeń,
 - c) oceny stopnia zagrożenia czynnikami biotycznymi, abiotycznymi i antropogenicznymi;
- 9) wskazania zabiegów ochronnych drzewostanów dotyczą nasiennictwa i szkółkarstwa, zalesień i odnowienia lasu, pielęgnowania i ochrony drzewostanów, mając na uwadze, że celem tych zadań są wyłącznie potrzeby ochrony ukierunkowane na zachowanie ciągłości rozwoju drzewostanów, w oparciu o wykorzystanie naturalnych procesów rozwojowych, a ingerencja ludzka może być stosowana tylko dla zabezpieczenia procesów naturalnych.

§ 12. Opracowanie dotyczące ochrony zwierząt obejmuje:

1) inwentaryzację na poziomie populacji (gatunku) oraz zespołu (ekosystemu), która powinna umożliwić:

- a) sporządzenie wykazów gatunków z wybranych taksonów wyższej rangi,
- b) ocenę wielkości (ewentualnie zagęszczenia) wybranych populacji,
- c) ocenę jakościowo-ilościową wybranych zespołów zwierzęcych,
- d) ustalenie przestrzennego rozmieszczenia wybranych populacji i zespołów,
- e) ustalenie charakteru występowania poszczególnych gatunków (gatunki autochtoniczne, napływowe, rozmnażające się w parku, przelotne, zachodzące na teren parku);

2) waloryzację fauny parku, którą wykonuje się przez:

- 1) wydzielenie gatunków ważnych z faunistycznego i ochroniarskiego punktu widzenia (spisy lub zestawienia tabelaryczne),
- 2) wyodrębnienie gatunków i ich siedlisk, będących przedmiotem ochrony według przepisów krajowych i międzynarodowych;

3) diagnozowanie zjawisk klęskowych i procesów prowadzących do radykalnych zmian i zaburzeń w zocenozach (ekosystemach) parku, takich jak:

- a) gradacje owadów zagrażających trwałości drzewostanów,
- b) przegęszczenie i dotkliwe oddziaływanie na biocenozy parku populacji dużych roślinożerców,
- c) przegęszczenie populacji drapieżników, mogących stanowić zagrożenie dla innych gatunków zwierząt,
- d) kolonizacja i wnikanie w biocenozy parku gatunków obcych.

§ 13. 1. Opracowanie dotyczące ochrony roślin obejmuje:

- 1) ogólne opisanie roślin naczyniowych i grzybów;

- 2) opracowanie listy taksonów w układzie systematycznym, które zostały zinwentaryzowane w trakcie prac nad planem, zarówno przy sporządzaniu opracowania ochrony roślin jak i pozostałych opracowań, w tym zwłaszcza: ekosystemów leśnych, ekosystemów nieleśnych i ekosystemów wodnych;
- 3) analizę systematyczną roślin (rodziny i rodzaje najbogatsze w gatunki, rodziny wymarłe lub wymierające);
- 4) analizę geograficzną roślin (elementy kierunkowe, elementy geograficzne);
- 5) analizę historyczno-geograficzną (historia roślin obszaru, relikty, elementy antropogeniczne we florze);
- 6) opracowanie listy gatunków specjalnej troski obejmującą:
 - a) gatunki z czerwonych list gatunków wymierających i zagrożonych wyginięciem,
 - b) gatunki objęte ochroną prawną, z zaznaczeniem gatunków chronionych prawem międzynarodowym,
 - c) gatunki rzadkie w skali regionu;
- 7) opracowanie listy ekspansywnych apofitów i kenofitów zagrażających różnorodności roślin;
- 8) opracowanie mapy rozmieszczenia gatunków specjalnej troski.

2. Gatunki z listy taksonów dzieli się na grupy:

- 1) grupę gatunków bezwzględnie wymagających zabiegów ochronnych z zakresu ochrony czynnej;
- 2) grupę gatunków do objęcia ich stałym monitoringiem;
- 3) grupę gatunków możliwych do utrzymania, dzięki ochronie ich siedlisk, nie wymagających bezpośredniego oddziaływania na populacje, przy wskazaniu okresowego monitoringu.

3. Zalecenia ochronne dla gatunków wymagających ochrony czynnej, z podaniem rozmiaru prac, terminów i sposobów wykonania w zależności od wymogów ekologicznych tych gatunków.

4. Generalne wskazania ochrony roślin (całej różnorodności gatunkowej), a szczególnie przez ochronę różnorodnych siedlisk, biotopów i zoocenozy, a także poszczególnych tworów przyrody, mających znaczenie dla ochrony różnorodności gatunkowej, w tym także porostów i mszaków.

§ 14. Opracowanie dotyczące ochrony zasobów kulturowych i walorów krajobrazowych obejmuje:

- 1) stan zabytków kultury oraz walorów krajobrazowych;
- 2) katalog (kartotekę) zasobów kulturowych, obejmujący:
 - a) nazwę przedmiotu,
 - b) określenie form przedmiotu (rysunek, zdjęcie, opis),
 - c) stan posiadania przedmiotu,
 - d) stan prawny przedmiotu,
 - e) sposoby użytkowania (pierwotne i obecne),

- f) znaczenie treściowe przedmiotu,
 - g) czas powstania,
 - h) stan zachowania,
 - i) wielkość;
- 3) zadania konserwatorskie odrębnie ustalone do wykonania przez dyrekcję parku zalecenia dla innych właścicieli;
 - 4) zadania dotyczące zachowania, przywrócenia lub ukształtowania na nowo walorów widokowych i estetycznych krajobrazu.

§ 15. 1. Opracowanie dotyczące udostępniania parku sporządza się w oparciu o wnioski z pozostałych opracowań dotyczące z jednej strony ograniczeń w dostępie do wybranych fragmentów parku, z drugiej istnienia obiektów lub obszarów rekomendowanych do wykorzystania turystycznego i dydaktycznego. Przyjęcie takiego założenia wymaga, aby faza wnioskowa opracowania była wykonywana po zebraniu i uzgodnieniu wniosków od innych członków zespołu autorskiego planu, a udostępnianie parku uwzględniało wymogi ochrony przyrody, ustalone w poszczególnych opracowaniach.

2. Rekreacja może mieć charakter bierny (korzystanie z plaż, kąpielisk, miejsc zabaw dla dzieci, odpoczynku na polanach) lub czynny (spacery, kolarstwo, narciarstwo, wędkarstwo, turystyka konna).

3. Udostępnianie parku nie może zagrażać przyrodzie parku i dlatego opracowanie powinno szczegółowo określać:

- 1) trasy i miejsca pobytu udostępnione dla przybywających na teren parku;
- 2) dopuszczalne sposoby przemieszczania się turystów na obszarze parku;
- 3) program zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego, uwzględniający zasadę, że główne bazy turystyczne nie lokalizuje się na obszarze parku;
- 4) różne formy informacji i dydaktyki, w tym ośrodki dydaktyczne, muzea przyrodnicze, przewodnictwo, wydawnictwa propagandowe;
- 5) pojemność i chłonność turystyczną parku i do niej dostosowanie zagospodarowania turystyczne;
- 6) system monitoringu oddziaływania udostępnienia parku na przyrodę parku.

§ 16. 1. Projekt planu ochrony zawiera:

- 1) dane ogólne o parku:
 - a) podstawę prawną utworzenia parku narodowego,
 - b) przepisy prawne wynikające z prawa międzynarodowego, które dotyczą całego parku lub jego części (obszar ramsarski, rezerwat biosfery, ostoje, siedliska),
 - c) przepisy prawa mające związek z ochroną i funkcjonowaniem parku,
 - d) opis powierzchni, położenie i opis granic,
 - e) opis uwarunkowań fizyczno-geograficznych,
 - f) opis walorów krajobrazowych i kulturowych,
 - g) opis rodzajów użytków,

- h) opis form własności gruntów z wyszczególnieniem zarządców gruntów państwowych,
 - i) elementy zagospodarowania przestrzennego dotyczące w szczególności liczby mieszkańców (ewentualnie grup zawodowych), stan zagospodarowania rekreacyjnego i turystycznego, udostępnianie parku, infrastrukturę techniczną,
 - j) charakterystykę przyrodniczą, a w szczególności charakterystykę różnorodności biologicznej na różnych poziomach i stopień jej poznania, w tym: szaty roślinnej i fauny, ekosystemów, siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków roślin i zwierząt, zadrzewień i zieleni. Należy podać znaczenie parku w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej;
- 2) opis głównych celów i funkcji parku;
 - 3) syntetyczną identyfikację konfliktów i zagrożeń oraz wskazanie obszarów problemowych;
 - 4) koncepcję strategii ochrony przyrody, wartości kulturowych i krajobrazowych, zwaną dalej „koncepcją”, opracowaną według następujących założeń:
 - a) koncepcję opracowuje się na podstawie opracowań szczegółowych projektu planu. Jej opracowanie jest jednocześnie uzgodnieniem wskazań zawartych w poszczególnych opracowaniach szczegółowych, tak aby nie były z sobą sprzeczne,
 - b) na etapie opracowywania koncepcji ustala się ostateczne kartograficzne wyznaczenie jednostek planistycznych obszaru parku (stref ochronnych walorów ekologicznych, krajobrazowych i kulturowych, pasm powiązań ekologicznych parku z otoczeniem, stref działalności szczególnej, np. lecznictwa uzdrowiskowego, obszarów morskich i przybrzeżnych, rekreacji, rolnictwa ekologicznego),
 - c) koncepcja uwzględnia następujące podstawowe podmioty ochrony:
 - krajobrazy przyrodnicze i antropogeniczne (fizjocenozy),
 - naturalne zasoby i walory przyrody nieożywionej, flory i fauny,
 - naturalne procesy geomorfologiczne, ekologiczne i ewolucyjne, z wyjątkiem zjawisk klęskowych,
 - rodzime populacje gatunków grzybów, roślin i zwierząt,
 - wszystkie rodzime gatunki na swych naturalnych siedliskach, a w szczególności gatunki endemiczne, charakterystyczne, wskaźnikowe, reliktowe, na granicy zasięgu, a w szczególnych przypadkach także nowe, które zasiedliły teren w naturalnych procesach migracji, ekspansji,
 - walory dziedzictwa geologicznego, a w szczególności skały, minerały, skamieniałości i miejsca ich występowania,
 - walory estetyczne krajobrazu,
 - walory dziedzictwa kulturowego,
 - d) ochrona walorów ekologicznych polega na dążeniu do utrzymania różnorodności biologicznej i ciągłości procesów naturalnych (dotyczy to obszarów wykazanych w strefie walorów ekologicznych rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, stref ochrony źródeł),

- e) ochrona walorów krajobrazowych ma na celu zachowanie, przywrócenie lub ukształtowanie na nowo dużych walorów widokowych i estetycznych terenu; wyznaczona strefa ochrony walorów krajobrazowych obejmuje nie tylko tereny o najwyższych walorach estetycznych, ale także takie tereny, gdzie zachowanie krajobrazu otwartego jest ważne ze względów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych,
 - f) ochrona wartości kulturowych dotyczy zarówno zabytków historii i architektury, jak też wszelkich zharmonizowanych z przyrodą i fizjonomią krajobrazu form działalności ludzkiej (układ rozłogów pól). Obszary objęte strefą ochrony walorów krajobrazowych obejmują zgrupowania obiektów zabytkowych, jak i tereny otwarte o szczególnym znaczeniu historycznym, kulturowym, etnicznym,
 - g) ochrona powiązań pasm ekologicznych parku z otoczeniem ma na celu stworzenie dogodnych warunków do migracji gatunków oraz zmniejszenia konfliktów ochrony przyrody z gospodarką człowieka;
- 5) zestawienie zadań ochronnych, z wyszczególnieniem rodzaju i rozmiaru zadania, terminu i sposobu wykonania oraz jednostki odpowiedzialnej za ich wykonanie. Zestawienie sporządza się na podstawie zadań zawartych w poszczególnych opracowaniach szczegółowych;
 - 6) omówienie przebiegu prac nad planem zawierające pełną informację o zakresie opracowania, etapach pracy, ustaleniach, rozwiązanych i nierozwiązanych konfliktach oraz niedostatkach projektu planu, czyli informacja o niemożliwości określenia zadań ochronnych ze względu na problemy prawne, własnościowe, niedostatek opracowań naukowych i inne oraz drogi dochodzenia do ostatecznych rozstrzygnięć.
- 2.** Załącznikami do tego opracowania są mapy uwzględniające następujące zagadnienia (niezależnie od map przeglądowych sporządzonych w ramach poszczególnych opracowań):
- 1) położenie parku w układzie administracyjnym z zaznaczoną siecią komunikacji, hydrografią oraz najważniejszymi ekosystemami;
 - 2) rodzaje użytkowania gruntów;
 - 3) podział parku na strefy ochrony ścisłej, częściowej i krajobrazowej.

Uzasadnienie

Obowiązek sporządzania planów ochrony dla parków narodowych został ustanowiony ustawą z dnia 16 października 1991 roku o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 114, poz. 492 z późniejszymi zmianami). Ustawa z dnia 7 grudnia 2000 roku o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2001 r. Nr 3, poz. 21) nałożyła na ministra właściwego do spraw środowiska obowiązek określenia w drodze rozporządzenia szczegółowych zasad sporządzenia projektu planu ochrony parku narodowego, natomiast w myśl przepisu art. 20 ust. 1 ustawy z dnia o ochronie przyrody (Dz.U. Nr, poz.) minister wyda rozporządzenie, które określi tryb sporządzania projektu planu ochrony, zakres prac dla potrzeb sporządzenia planu ochrony oraz zakres i sposoby ochrony zasobów przyrody, tworów i jej składników.

Projekt rozporządzenia został opracowany z uwzględnieniem wymogów art. 13b ust. 1, 2 ustawy o ochronie przyrody, które określają jakie elementy powinien uwzględniać plan ochrony oraz co powinien w szczególności zawierać. Ponadto brano pod uwagę, że aczkolwiek plany ochrony dla poszczególnych parków narodowych będą różniły się w szczegółach treści ze względu na indywidualne cechy przyrodniczo-krajobrazowe każdego z parków narodowych, to jednak generalne zasady sporządzania planów muszą być jednolite.

Projekt rozporządzenia uwzględnia wszystkie sytuacje, które mogą zaistnieć przy sporządzaniu planów ochrony. Odnosi się to w szczególności do rodzajów ekosystemów, jakie występują w parkach narodowych pomimo, że nie znajdują się one w każdym parku narodowym. Ostateczny więc zakres planu określi dyrektor parku narodowego, zlecając sporządzenie planu ochrony.

Projekt rozporządzenia określa główne zagadnienia przedstawione w rozdziałach:

Rozdział I. Wskazania ogólne

Rozdział II. Tryb i zakres sporządzania projektu planu ochrony

Wskazania ogólne określają w szczególności rodzaje prac nad projektem planu ochrony: terenowe i kameralne.

Plan ochrony ma być sporządzony na podstawie prac wykonanych dla potrzeb jego sporządzenia. Prace te obejmują różnicowanie przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe parku narodowego. Wyszczególniono następujące rodzaje opracowań:

- 1) geodezyjno - kartograficzny obejmujący obszar będący w zarządzie parku oraz stan posiadania parku,
- 2) ochrony gleb i przyrody nieożywionej,
- 3) ochrony zasobów i ekosystemów wodnych,
- 4) ochrony ekosystemów leśnych,
- 5) ochrony lądowych ekosystemów nieleśnych,
- 6) ochrony fauny,
- 7) ochrony flory,
- 8) ochrony zasobów kulturowych i walorów krajobrazowych,
- 9) edukacji udostępniania parku narodowego

W § 6 załącznika 1 do projektu rozporządzenia określono, jaki zakres prac składa się na poszczególne opracowania, co ma zapewnić ogólne ujednoczenie prac nad planami ochrony poszczególnych parków narodowych.

Dotychczas brak jest prawnie obowiązujących wytycznych w zakresie metod ochrony parków narodowych i dlatego wskazania do poszczególnych opracowań są tak zredagowane, aby plan ochrony zawierał także wskazania do sposobów wykonania zapisanych w nim zadań ochronnych.

Na podstawie tych opracowań ma być sporządzony projekt planu ochrony dla parku narodowego, który będzie opublikowany w drodze rozporządzenia Ministra Środowiska.

**Ocena Skutków Regulacji (OSR) do projektu rozporządzenia Ministra Środowiska
w sprawie określenia zakresu, trybu prac oraz zakresu i sposobów ochrony zasobów
przyrody, tworów i jej składników dla potrzeb sporządzenia projektu planu ochrony
dla parku narodowego**

1. Cel wprowadzenia rozporządzenia

Celem wprowadzenia rozporządzenia jest wypełnienie delegacji zawartej w art. 20 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody z dnia (Dz.U. Nr, poz.). Rozporządzenie to ma na celu określenie trybu oraz zakresu sporządzania projektu planu ochrony dla parków narodowych.

2. Konsultacje

Przygotowany projekt rozporządzenia zostanie poddany konsultacjom społecznym z wojewodami, dyrektorami parków narodowych, Państwową Radą Ochrony Przyrody, z organizacjami ekologicznymi zajmującymi się ochroną przyrody na terenie całego kraju oraz zostanie umieszczony w internecie na stronach Ministerstwa Środowiska.

2. Wpływ regulacji na dochody i wydatki sektora publicznego

Wszystkie parki narodowe mają obecnie sporządzone projekty planów ochrony na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 października 1999 roku, a więc nie ma potrzeby wykonywania ich od nowa. Wystarczy je tylko dopracować. Zostanie to wykonane w ramach czynności służbowych pracowników zatrudnionych w parku narodowym. A więc nie pociągnie to za sobą żadnych skutków finansowych.

3. Wpływ regulacji na rynek pracy

Plan ochrony parku narodowego będzie podstawą do wykonywania ochrony czynnej gatunków i ekosystemów, z czym wiąże się stworzenie miejsc pracy dla ludności miejscowej, w szczególności przy pracach sezonowych w ekosystemach leśnych i innych ekosystemach lądowych, a także w zakresie zagospodarowania turystycznego i obsługi ruchu turystycznego.

4. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Bez negatywnego wpływu

5. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Udostępnianie parku narodowego dla turystyki, zgodnie z planem ochrony stworzy szanse podejmowania usług turystycznych, np. wynajem kwater, usługi gastronomiczne i transportowe.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾
z dnia

**w sprawie trybu, zakresu prac oraz zakresu i sposobów ochrony zasobów przyrody,
tworów i jej składników dla potrzeb projektu planu ochrony dla parku krajobrazowego**

Na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy z dnia2003 r. o ochronie przyrody
(Dz. U. Nr....., poz.....) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się tryb sporządzania projektu planu ochrony dla parku krajobrazowego, zakres prac dla potrzeb sporządzania projektu planu ochrony oraz zakres i sposoby ochrony zasobów przyrody, tworów i jej składników dla parku krajobrazowego, stanowiące załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 85, poz. 766).

Tryb, zakres prac oraz zakres i sposoby ochrony zasobów przyrody, tworów i jej składników dla potrzeb projektu planu ochrony dla parku krajobrazowego

I. Wskazania ogólne i tryb sporządzania projektu planu ochrony.

§ 1. Projekt planu ochrony parku krajobrazowego, zwany dalej « projektem planu ochrony », sporządza się na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy z dniao ochronie przyrody (Dz. U. Nr.....poz.....), zwanej dalej „ustawą”.

§ 2. Sporządzenie projektu planu ochrony obejmuje następujące prace:

- 1) terenowe, polegające głównie na inwentaryzacji zasobów oraz zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych parku krajobrazowego;
- 2) kameralne, polegające na opracowaniu na podstawie wyników prac terenowych i innych dostępnych materiałów: syntetycznej diagnozy stanu, koncepcji ochrony i zagospodarowania rezerwatu oraz propozycji zadań ochronnych.

II. Zakres prac dla potrzeb sporządzania projektu planu ochrony.

§ 3. W zależności od charakterystyki przyrodniczej, krajobrazowej i gospodarczej parku, prace dla sporządzenia projektu planu obejmują:

- 1) ochronę przyrody nieożywionej i gleb ;
- 2) ochronę ekosystemów leśnych ;
- 3) ochronę zasobów i ekosystemów wodnych oraz torfowiskowych ;
- 4) ochronę szaty roślinnej ;
- 5) ochronę fauny ;
- 6) ochronę zasobów kulturowych ;
- 7) ochronę krajobrazowej ;
- 8) sozologiczne zarządzanie środowiskiem ;
- 9) udostępnianie parku ;
- 10) wskazania w zakresie gospodarczego użytkowania parku ;
- 11) zagadnienia ochrony środowiska ;
- 12) charakterystykę komponentu będącego głównym tematem operatu lub opracowania, z ewentualnym uwzględnieniem trendów zachodzących zmian ;
- 13) ocenę dotychczasowej polityki i skuteczności podejmowanych działań ochronnych ;

14) diagnozę stanu uwzględniająca słabe i mocne strony, zagrożenia zewnętrzne i wewnętrzne, konflikty i obszary problemowe ;

15) wskazania ochronne, w tym: wskazania do innych opracowań szczegółowych, wskazania do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wskazania do planów urządzania lasów.

§ 4. Zakres prac dotyczących ochrony przyrody nieożywionej i gleb uwzględnia: morfogenezę i geologię obszaru, rzeźbę terenu, klasyfikację i charakterystykę gleb, warunki klimatyczne.

§ 5. 1. Zakres prac dotyczących ochrony ekosystemów leśnych zawiera:

- 1) ogólny opis i diagnozę stanu lasów, sporządzoną na podstawie planów urządzania lasu ;
- 2) wskazania ochronne, z uwzględnieniem różnych własności lasów, sporządzone w oparciu o opracowania urzędniowe, a szczególnie programy ochrony przyrody w nadleśnictwach, a także uwzględniając wskazania ujęte w innych szczegółowych opracowaniach planu ;
- 3) wskazania ochrony przyrody nie uwzględnione w planach urządzania lasów, szczególnie wynikające z danych przyrodniczych uzyskanych w trakcie prac nad planem (ostoje i siedliska gatunków chronionych, trasy wędrówek ptaków) ;
- 4) propozycję wzbogacenia składów gatunkowych drzew i krzewów w drzewostanach,
- 5) wskazania obszarów do zalesień w pierwszej kolejności, mając na uwadze potrzebę tworzenia leśnych korytarzy ekologicznych ;
- 6) wykaz zinwentaryzowanych siedlisk i gatunków chronionych z wszystkich list (międzynarodowych, krajowych i regionalnych) oraz wskazania sposobów ich ochrony ;
- 7) wskazania w zakresie rekreacji i turystyki na obszarach leśnych ;
- 8) wskazania w zakresie utworzenia spójnego programu edukacji ekologicznej, realizowanego przez Służbę Parku Krajobrazowego i Służbę Leśną.

§ 6. Zakres prac dotyczących ochrony zasobów i ekosystemów wodnych oraz torfowiskowych zawiera: charakterystykę hydrograficzną i hydrologiczną obszaru, klasyfikację i charakterystykę ekosystemów wodnych i torfowiskowych parku. W programie działań ochronnych należy uwzględnić wskazania ochronne odnoszące się do obiektów: zlewni, zespołów jezior i stawów, oczek wodnych, cieków, zespołów torfowych, źródeł; ponadto należy uwzględnić odbudowę retencji wodnej, zasady wykorzystania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, ochronę jezior przed eutrofizacją i innymi zagrożeniami oraz ochronę i renaturalizację torfowisk.

§ 7. Zakres prac dotyczących ochrony szaty roślinnej odnosi się do roślinności i flory, występujących we wszystkich ekosystemach (leśnych, nieleśnych, wodnych), zadrzewień oraz zieleni miast i osiedli; opisuje się i sporządza mapy roślinności rzeczywistej, głównie dla obszarów leśnych i nieleśnych trwale pokrytych roślinnością, skarp, nasypów, wąwozów, nieużytków. Opisuje się i zaznacza na mapie występowanie gatunków chronionych i ich siedlisk, z wyodrębnieniem umieszczonych w poszczególnych załącznikach międzynarodowego prawa ochrony przyrody; przedstawia stan zadrzewień i zieleni oraz wskazuje działania do poprawy tego stanu. Wśród wskazań ochronnych uwzględnia się renaturalizację i restytucję szaty roślinnej, a także wskazuje metody i zakres ochrony

gatunków chronionych, jak też wskazania do zachowania i wzbogacenia różnorodności gatunkowej (grzybów, porostów, mchów, roślin naczyniowych).

§ 8. Zakres prac dotyczący ochrony fauny przedstawia: ostoje (rozrodu, przebywania, żerowania) grup zwierząt; wyznacza się ostoje i areal osobniczy gatunków zagrożonych oraz stanowiska gatunków chronionych, z wyszczególnieniem gatunków objętych ochroną prawem międzynarodowym, a także stwierdzone i potencjalne trasy migracji zwierząt; ustala się gatunki negatywne. Zadania ochrony fauny dotyczą zarówno ich siedlisk, jak też poszczególnych gatunków, szczególnie chronionych oraz wskazania kierunków wzbogacenia różnorodności gatunkowej.

§ 9. Zakres prac dotyczących ochrony zasobów kulturowych zawiera opis zasobów kulturowych pod względem rangi zasobu, stanu zachowania, zagrożeń, znaczenia dla nauki, edukacji i turystyki. Dotyczy to szczególnie zespołów osadniczych o historycznych układach, zespołów i obiektów zabytkowych oraz stanowisk archeologicznych. Zasoby kulturowe ocenia się na tle danych historyczno-kulturowych regionu położenia parku i miejscowości położonych na jego obszarze. Sporządza się wykaz wszystkich obiektów zabytkowych na obszarze parku, dokonując ich waloryzacji, z uwzględnieniem unikatowości, stanu zachowania, wrażliwości na antropopresję, skalę i tempo przemian, identyfikację zagrożeń problemów oraz konfliktów wymagających rozwiązania.

§ 10. Zakres prac dotyczących ochrony krajobrazów zawiera:

- 1) charakterystykę walorów krajobrazowych z wykazaniem dominujących form ukształtowania terenu, elementów krajobrazu, walorów widokowych, a w szczególności wskazanie charakterystycznych elementów w przestrzeni krajobrazowej, ciągów i punktów widokowych;
- 2) ocenę walorów krajobrazowych z uwzględnieniem:
 - a) unikatowości krajobrazu parku na samego parku, regionu i kraju,
 - b) stanu zachowania krajobrazu,
 - c) różnorodności krajobrazu,
 - d) skali i tempa przemian,
 - e) zagrożeń ;
- 3) zadania w zakresie ochrony krajobrazów, które ustala się w ścisłym powiązaniu z ochroną zasobów przyrodniczych i kulturowych.

§ 11. 1. Zakres prac dotyczących udostępniania parku uwzględnia następujące uwarunkowania:

- 1) trzy podstawowe formy korzystania z obszaru parku - rekreacja, turystyka i dydaktyka;
- 2) udostępnianie parku ustala się w ścisłym związku z pozostałymi opracowaniami planu, a szczególnie opracowaniami ochrony przyrody, krajobrazu i zasobów kulturowych ;
- 3) stopień udostępniania parku ustala się stosownie do wielkości parku, odporności środowiska przyrodniczego, typów roślinności, rodzajów turystyki i innych, a szczególnie do aktualnego i przewidywanego zagospodarowania rekreacyjnego i turystycznego.

2. Działaniem ochronnym parku przed presją turystów jest edukacja i w tym zakresie plan zawiera stosowne zadania dla służby parku (organizacja ośrodków edukacyjnych, usługi przewodników turystycznych, wydawnictwa, punkty informacji turystycznej); edukacja ekologiczna jest skierowana do lokalnych samorządów i społeczności, w związku z potrzebą

powszechnego uznania parku krajobrazowego jako czynnika rozwoju społeczno-gospodarczego gmin.

§ 12. Dla potrzeb sporządzania planu ochrony opracowuje się następujące mapy:

- 1) położenia parku w układzie administracyjnym z zaznaczoną siecią komunikacji, hydrografią oraz najważniejszymi ekosystemami;
- 2) rodzajów użytkowania gruntów, zadrzewień i zieleni;
- 3) własności;
- 4) korytarze ekologiczne, węzły ekologiczne, bariery i pułapki ekologiczne;
- 5) geomorfologii;
- 6) gleb;
- 7) zespołów roślinnych (roślinności rzeczywistej i potencjalnej) dla obszarów cennych pod względem przyrodniczym;
- 8) ochrony przyrody (obszary i obiekty objęte formami ochrony przyrody oraz projektowane do objęcia ochroną siedliska i stanowiska gatunków chronionych, korytarze ekologiczne, węzły ekologiczne i obszary węzłowe, bariery ekologiczne, pułapki ekologiczne);
- 9) drzewostanów;
- 10) typów siedliskowych lasu;
- 11) sozologiczną (rodzaje i obszary zagrożeń, obszary z naruszoną równowagą ekologiczną, obszary zrównoważonego rozwoju);
- 12) syntetyczną mapę diagnostyczną;
- 13) operacyjne;
- 14) podziału parku na obszary działań ochronnych;
- 15) ustaleń planu.

Niektóre z wymienionych map mogą być łączone, jak też mogą być opracowane inne mapy przeglądowe. Należy unikać sporządzania nowych map, jeżeli zostały one już wcześniej wykonane przy okazji innych opracowań takich jak plany urzędzenia lasu.

III. Sporządzenie projektu planu ochrony.

§ 13. Projekt planu ochrony zawiera:

- 1) Dane ogólne o parku krajobrazowym:
 - a) położenie administracyjne,
 - b) powierzchnię według form własności i rodzajów użytkowania gruntów,
 - c) cele ochrony z uwzględnieniem przyrodniczych, społecznych i gospodarczych uwarunkowań ich realizacji,
 - d) obszary działań ochronnych,
 - e) zakres i program prac ochrony przyrody, krajobrazu i zasobów kulturowych,

- f) sposoby eliminacji lub minimalizacji zagrożeń dla przyrody,
 - g) obszary i sposoby ich udostępniania dla celów naukowych, dydaktycznych, edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych oraz dla innych form gospodarowania,
 - h) ustalenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i ewentualnie innych planów i programów,
 - i) zestawienie zadań ochronnych, które obejmuje rodzaj i rozmiar zadania, wskazany okres wykonania, sposób wykonania oraz jednostki odpowiedzialne za ich wykonanie. Zestawienie obejmuje zadania zawarte w poszczególnych opracowaniach szczegółowych,
 - j) opracowanie graficzne (jako część składowa planu podlega opublikowaniu wraz z planem ochrony) sporządzone na podstawie map przeglądowych opracowanych w ramach dokumentacji planu;
- 2) wyszczególnienie obszarów i obiektów oraz zadań ich ochrony, wynikających z prawa międzynarodowego ochrony przyrody;
- 3) wskazania do innych planów i programów gospodarczych dotyczące w szczególności gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej, ochrony wybrzeża. Celem wskazań jest wytyczenie kierunków gospodarczego użytkowania parku dla pełnego wdrażania zasad ekorozwoju,
- 4) ustalenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stanowiące zbiór wytycznych ustalonych w poszczególnych szczegółowych opracowaniach dokumentacji planu ochrony oraz projektu planu ochrony; wskazania te w szczególności określają:
- a) obszary nie są przeznaczone pod zabudowę,
 - b) czynniki degradujące wartości przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe parku i sposoby ich eliminacji,
 - c) propozycję zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego parku,
 - d) obszary do zalesienia,
 - e) założenia architektury obiektów budowlanych,
 - f) działy gospodarki, które należy traktować priorytetowo, jako sprzyjające ochronie parku (pszczelarstwo, uprawa ziół),
 - g) działania dla poprawy bilansu wodnego.

UZASADNIENIE

do projektu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie trybu, zakresu prac i sposobów ochrony zasobów przyrody, tworów i jej składników dla potrzeb projektu planu ochrony dla parku krajobrazowego.

Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie określenia trybu, zakresu prac i sposobów ochrony zasobów przyrody, tworów i jej składników dla potrzeb projektu planu ochrony dla parku krajobrazowego jest wykonaniem delegacji ustawowej zawartej w art. 20 ust. 1 ustawy z dnia2003 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr.....poz.....).

Opracowując projekt rozporządzenia brano pod uwagę zróżnicowanie przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe parków krajobrazowych po to, aby sporządzając plan ochrony dla danego parku krajobrazowego można było wybrać odpowiednie zasady zawarte w tym rozporządzeniu.

Na podstawie posiadanej dokumentacji oraz przeprowadzonej charakterystyki, będą sporządzane projekty planów ochrony dla poszczególnych parków krajobrazowych.

Plany te zgodnie z paragrafem 3 załącznika do projektu rozporządzenia będą składały się z zakresu przedmiotowych prac oraz map. Natomiast zawarte w nich ustalenia będą dostosowane do rzeczywistych elementów przyrody, występujących w danym parku krajobrazowym.

Ocena Skutków regulacji (OSR)

do projektu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie trybu, zakresu prac i sposobów ochrony zasobów przyrody, tworów i jej składników dla potrzeb projektu planu ochrony dla parku krajobrazowego

1. Cel wprowadzenia rozporządzenia

Celem wprowadzenia rozporządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art.20 ust. ustawy z dnia 2003r. o ochronie przyrody.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Niniejszy projekt rozporządzenia jest wstępnym projektem. Dlatego nie był jeszcze przesyłany do konsultacji społecznych. Projekt zostanie poddany konsultacjom z wojewodami, Państwową Radą Ochrony Przyrody, Ligą Ochrony Przyrody oraz organizacjami społecznymi działającymi w skali krajowej. Projekt zostanie także umieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska.

3. Wpływ na sektor finansów publicznych

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje zwiększenia wydatków budżetowych ponad poziom dotychczasowych kosztów sporządzania jednostkowych planów ochrony dla parków krajobrazowych. Projekt rozporządzenia został tak zredagowany, że w pełni uwzględnia wymogi ustawowe dotyczące planów ochrony parków krajobrazowych, a jednocześnie nie zobowiązuje do dodatkowych opracowań w przypadkach, gdy dany park krajobrazowy posiada wcześniej opracowany plan ochrony. Dostosowanie starego planu ochrony do wymogów określonych w projekcie rozporządzenia będzie mogło być dokonane przez Służby Parków Krajobrazowych. Zapisy rozporządzenia ogranicza zakres prac nad planem do niezbędnych, a tym samym uniknie się zbędnych kosztów.

4. Wpływ na rynek pracy

Plan ochrony będzie podstawą do wykonywania ochrony gatunków, ekosystemów oraz walorów krajobrazowych i kulturowych, co spowoduje powstanie dodatkowych miejsc pracy dla ludności miejscowej zwłaszcza w ramach prac sezonowych (prace pielęgnacyjno-hodowlane i inne czynności związane z ochroną czynną oraz prace przy zagospodarowaniu turystycznym i inne).

5. Wpływ na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

6. Wpływ na rozwój regionalny

Opracowanie planu ochrony wpłynie na atrakcyjność turystyczną parków krajobrazowych, zwłaszcza tych obszarów, które będą ukierunkowane na rozwój ekoturystyki.

7. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Zagadnienia regulowane przedmiotowym rozporządzeniem są zgodne z prawem Unii Europejskiej.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA¹

z dnia

w sprawie rodzajów środków chemicznych, jakie mogą być używane na drogach publicznych,
w tym ulicach i placach, oraz warunki ich stosowania

Na podstawie art. 76 ust. 4 ustawy z dnia.....o ochronie przyrody (Dz. U. Nr....., poz.....) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) rodzaje środków chemicznych, jakie mogą być używane na drogach publicznych, w tym ulicach i placach;
- 2) warunki stosowania środków chemicznych na drogach publicznych, w tym ulicach i placach.

§ 2.

1. Śliskość na jezdniach ulic, placów i innych dróg publicznych, powodowana opadami śnieżnymi lub powstająca na skutek zamarznięcia nie usuniętej wody, pochodzącej z roztopionego śniegu, lodu lub opadu deszczu, może być likwidowana przy użyciu następujących środków chemicznych:

- 1) w postaci stałej:
 - a) chlorku sodu (NaCl),
 - b) chlorku wapnia (CaCl_2),
 - c) chlorku magnezu (MgCl_2),
 - d) mieszaniny chlorku sodu z chlorkiem wapnia,
- 2) w postaci roztworu wodnego:
 - a) chlorku wapnia
 - b) chlorku magnezu.

2. Udział procentowy środków chemicznych, o których mowa w ust. 1, określa załącznik do rozporządzenia.

§ 3.

Ustala się następujące warunki stosowania środków chemicznych na ulicach, placach i innych drogach publicznych:

- 1) maksymalna ilość środków chemicznych zużytych przy likwidacji śliskości na jezdniach nie może przekroczyć łącznie 1 kg na 1 m² powierzchni jezdni podczas zimy o przeciętnych warunkach atmosferycznych i 2 kg na 1 m² powierzchni jezdni podczas zimy o wyjątkowo niesprzyjających warunkach atmosferycznych;

- 2) szerokość rozrzutu środków chemicznych na jezdnię sprzętem mechanicznym nie może przekraczać 0,9 szerokości jezdni;
- 3) środki chemiczne nie mogą być używane do topienia śniegu jako samoistny sposób usuwania śniegu z jezdni;
- 4) usuwany z jezdni śnieg z zawartością środków chemicznych nie może być składowany pod drzewami lub na trawnikach.

§ 4.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz.U. Nr 85, poz. 766).

Dawki środków chemicznych stosowanych w celu zwalczania śliskości na jezdniach ulic, placów i innych dróg publicznych

Środek chemiczny		Rodzaj czynności							
Rodzaj środka	stosowany w temperaturze	stosowanie zapobiegawcze		usuwanie gołoledzi		usuwanie oblodzenia		zapobieganie zlodowaceniu i ubijaniu śniegu	
		dawka	zasady stosowania	dawka	zasady stosowania	dawka	zasady stosowania	dawka	zasady stosowania
W postaci stałej: 1) chlorku sodu 2) mieszaniny chlorku sodu + 5 % chlorku wapnia 3) mieszaniny chlorku sodu + 35% chlorku wapnia 4) chlorku magnezu 5) chlorku wapnia Roztwór wodny: 1) chlorku wapnia 15% 2) chlorku wapnia 30% 3) chlorku magnezu 30%	do - 5_C do - 7_C	5-10 g/m ²	w razie otrzymania danych meteorologicznych o możliwości powstania gołoledzi, oblodzenia lub opadu śniegu	10-20 g/m ²	natychmiast po wystąpieniu gołoledzi	20 g/m ²	natychmiast po wystąpieniu oblodzenia	20-30 g/m ²	na początku opadu śniegu
	do -15_C								
	do - 5_C	—	—	40-100 ml/m ²	jak wyżej	80-100 ml/m ²	jak wyżej	100-160 ml/m ²	jak wyżej
	do -10_C								
	do -10_C								

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia w sprawie rodzajów środków chemicznych, jakie mogą być używane na drogach publicznych, w tym ulicach i placach jest wypełnieniem delegacji art. 76 ust. 4 ustawy z dnia o ochronie przyrody.

Potrzeba wydania rozporządzenia podyktowana jest względami ochrony zadrzewień oraz zieleni ulic i placów miejskich na skutek stosowania środków chemicznych w celu zimowego utrzymania przejezdności dróg. Używanie środków chemicznych do zwalczania śliskości na jezdniach i chodnikach w nadmiernej ilości prowadzi do powolnego obumierania drzew i krzewów rosnących w pasach drogowych.

Rozporządzenie ma na celu ograniczenie do niezbędnego minimum używania środków chemicznych do zwalczania zimowej śliskości na jezdniach i chodnikach.

Załącznik do rozporządzenia określa minimalne dopuszczalne dawki środków chemicznych oraz rodzaje czynności przy ich zastosowaniu w zależności od potrzeb wynikających z warunków pogodowych.

Projekt rozporządzenia nie wymaga dostosowania do przepisów Unii Europejskiej.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia rozporządzenia

Celem wprowadzenia regulacji jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 76 ust. 4 ustawy z dnia.....o ochronie przyrody (Dz.U. Nr, poz.....)

2. Konsultacje społeczne

Projekt zostanie poddany konsultacjom z wojewodami, Państwową Radą Ochrony Przyrody, Ligą Ochrony Przyrody, Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad, właściwymi terytorialnie Zarządami Dróg Miejskich oraz z działającymi w skali kraju organizacjami ekologicznymi. Projekt zostanie umieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na dochody i wydatki budżetu Państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do obecnych potrzeb w tym zakresie. Z uwagi na fakt, że w rozporządzeniu przewiduje się ograniczenie do niezbędnego minimum używania na drogach publicznych środków chemicznych oraz ochronę przed ich działaniem zadrzewień, zieleni ulic i placów miejskich, wejście w życie tego rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych kosztów.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Rozporządzenie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie wywoła skutków społecznych, w szczególności na sytuację i rozwój regionu.

7. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej

Zagadnienia regulowane przedmiotowym rozporządzeniem są zgodne z prawem Unii Europejskiej.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ŚRODOWISKA ¹**

z dnia

w sprawie określenia gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia człowieka

Na podstawie art. 67 ust. 2 ustawy z dnia o ochronie przyrody zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Określa się gatunki zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia człowieka, w tym drapieżne i jadowite, których hodowla i utrzymywanie są zabronione poza ogrodami zoologicznymi i właściwymi placówkami naukowymi oraz cyrkami.

2. Wykaz gatunków zwierząt, o których mowa w ust. 1, stanowi załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Zwierzęta wymienione w załączniku, dotychczas utrzymywane poza ogrodami zoologicznymi i właściwymi placówkami naukowymi oraz cyrkami, mogą być tam utrzymywane do naturalnej śmierci.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

¹ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust 2 pkt. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 85, poz. 766)

Załącznik do rozporządzenia
Ministra Środowiska z dnia.....
(poz.....)

Wykaz gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia człowieka, w tym drapieżnych i jadowitych

Grupa systematyczna	Uwagi
Diabeł tasmański <i>Sarcophilus harrisi</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia, bardzo agresywny
Kangury z następujących gatunków: <i>Macropus rufus</i> , <i>M. giganteus</i> , <i>M. fuliginosus</i> , <i>M. robustus</i> , <i>M. antilopinus</i>	Niebezpieczeństwo kopnięcia
Nietoperze wampiry: <i>Desmodus</i> , <i>Diaemus</i> , <i>Diphylla</i>	Niebezpieczeństwo zarażenia wścieklizną
Kapucynki <i>Cebus sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Wyjce <i>Alouatta sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Czepiaki <i>Ateles sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Muriki <i>Brachteles arachnoides</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Welniaki <i>Lagothrix sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Makaki <i>Macaca sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji - herpes virus simae (B virus), atakujący centralny układ nerwowy

Mangaby <i>Cercocebus sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Pawiany <i>Papio sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Mandryle <i>Mandrillus sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Dżelada <i>Theropithecus gelada</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Koczkodany: <i>Cercopithecus sp.</i> , <i>Allenopithecus nigroviridis</i> , <i>Erythrocebus patas</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Gerezy: <i>Colobus</i> , <i>Procolobus</i> , <i>Pliocolobus</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Duki <i>Pygathrix sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Nosacze <i>Nasalis sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Langury: <i>Presbytis sp.</i> , <i>Trachypithecus sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Rokselany <i>Rhinopithecus sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Gibony: <i>Hylobates sp.</i> , <i>Symphalangus syndactylus</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Orangutany <i>Pongo sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Szympany <i>Pan sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Goryle <i>Gorilla sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i infekcji
Mrówkojad wielki <i>Myrmecophaga tridactyla</i>	Niebezpieczeństwo ataku bardzo silnymi przednimi kończynami
Leniwce: <i>Choloepus sp.</i> , <i>Bradypus sp.</i>	Niebezpieczeństwo ataku przednimi, wyposażonymi w

	długie pazury, kończynami
Wilk <i>Canis lupus</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia
Likaon <i>Lycaon pictus</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia
Niedźwiedziowate <i>Ursidae</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia, rozszarpania
Szopowate <i>Procyonidae</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia
Panda wielka <i>Ailuropoda melanoleuca</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia
Rosomak <i>Gulo gulo</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia, bardzo agresywne, nieustępliwe
Ratel <i>Mellivora capensis</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia, posiadają gruczoły z cuchnącą cieczą
Hieny z rodzajów: <i>Crocuta, Hyaena</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia
Puma <i>Felis concolor</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia, rozszarpania i podrapania
Pozostałe kotowate z rodzajów: <i>Felis, Oncifelis, Otocolobus, Herpailurus, Leopardus</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia, rozszarpania i podrapania
Rysie i karakale <i>Lynx sp.</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i podrapania
Pantera mglista <i>Neofelis nebulosa</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia i podrapania
Gepard <i>Acinonyx jubatus</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia, rozszarpania i podrapania
Duże kotowate z rodzaju <i>Panthera</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia, rozszarpania i podrapania
Uchatki <i>Otariidae</i> z rodzajów: <i>Arctocephalus, Callorhinus, Zalophus, Eumetopias, Otaria, Neophoca</i>	Niebezpieczeństwo przygniecenia, utopienia
Mors <i>Odobenus rosmarus</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia, przygniecenia, utopienia
Lampart morski <i>Hydrurga leptonyx</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia, utopienia
Słonie morskie <i>Mirounga sp.</i>	Niebezpieczeństwo

	przygniecenia, utopienia
Słoń indyjski <i>Elaphas maximus</i>	Niebezpieczeństwo stratowania, przygniecenia, uderzenia
Słoń afrykański <i>Loxodonta africana</i>	Niebezpieczeństwo stratowania, przygniecenia, uderzenia
Tapir malajski <i>Tapirus indicus</i>	Niebezpieczeństwo kopania, stratowania
Tapir Bairda <i>Tapirus bairdi</i>	Niebezpieczeństwo kopania, stratowania
Nosorożce <i>Rhinocerotidae</i>	Niebezpieczeństwo stratowania, przygniecenia
Dzikie świnię <i>Suidae</i> – wszystkie rodzaje i gatunki	Niebezpieczeństwo stratowania, pogryzienia
Pekari <i>Tayassuidae</i> – wszystkie rodzaje i gatunki	Niebezpieczeństwo stratowania, pogryzienia
Hipopotamy <i>Hipopotamidae</i>	Ekstremalnie niebezpieczne, możliwość stratowania, przygniecenia, pogryzienia.
Wielbłąd dwugarbny <i>Camelus bactrianus</i>	Niebezpieczeństwo kopania i gryzienia
Wielbłąd jednogarbny <i>Camelus dromedarius</i>	Niebezpieczeństwo kopania i gryzienia
Milu <i>Elaphurus davidianus</i>	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania porożem i racicami
Łoś <i>Alces alces</i>	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania porożem i racicami
Jeleniowate Ameryki z rodzajów: <i>Odocoileus</i> , <i>Blastoceros</i> , <i>Ozotoceros</i> , <i>Hippocamelus</i> , <i>Mazama</i> ,	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania porożem
Okapi <i>Okapia johnstoni</i>	Niebezpieczeństwo kopania
Żyrafa <i>Giraffa camelopardalis</i>	Niebezpieczeństwo kopania

Eland <i>Taurotragus sp.</i>	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania rogami
Antylopy z rodzaju <i>Tragelaphus</i>	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania rogami
Nilgau <i>Boselaphus tragocamelus</i>	Możliwość stratowania
Bawoły azjatyckie z rodzaju: <i>Bubalus, Anoa, Bos</i> , w tym egzotyczne odmiany bydła domowego	Możliwość stratowania, niebezpieczeństwo ataku rogami
Bawoły afrykańskie <i>Syncerus caffer</i>	Możliwość stratowania, niebezpieczeństwo ataku rogami
Bizon, żubr <i>Bison sp.</i>	Możliwość stratowania, niebezpieczeństwo ataku rogami
Antylopy kob <i>Kobus sp.</i>	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania rogami
Antylopy z rodzajów: <i>Hippotragus, Oryx, Addax, Connochaetes</i> ,	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania rogami
Piżmowół <i>Ovibos moschatus</i>	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania rogami i stratowania
Takin <i>Budorcas taxicolor</i>	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania rogami
Tar <i>Hemitragus sp.</i>	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania rogami
Dziki kozy <i>Capra sp.</i>	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania rogami
Arui <i>Ammotragus lervia</i>	Niebezpieczne ze względu na

	możliwość zaatakowania rogami
Nahur <i>Pseudois nayaur</i>	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania rogami
Dzikie owce <i>Ovis sp.</i>	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania rogami
Orka <i>Orcinus orca</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia, przygniecenia, utopienia
PTAKI <i>Aves</i>	
Kazuary <i>Casuarus sp.</i>	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania potężnymi nogami
Kondor wielki <i>Vultur gryphus</i>	Niebezpieczeństwo zaatakowania silnym dziobem i szponami
Kondor kalifornijski <i>Gymnogyps californianus</i>	Niebezpieczeństwo zaatakowania silnym dziobem i szponami
Jastrzębiowate <i>Accipitridae</i> z rodzajów: <i>Harpia</i> , <i>Harpyopsis</i> , <i>Pithecophaga</i> , <i>Polemaetus</i>	Niebezpieczeństwo zaatakowania silnym dziobem i szponami
Puchacze <i>Bubo sp.</i>	Niebezpieczne ze względu na możliwość zaatakowania dziobem i szponami
Dzioborożce naziemne <i>Bucorvus sp.</i>	Niebezpieczeństwo zaatakowania dziobem
GADY <i>Reptilia</i>	
Skorpuchy <i>Chelydridae</i> : <i>Macrolemys</i> , <i>Chelydra</i>	Osobniki o długości skorupy powyżej 30 cm, możliwość ugryzienia
Żółwiak olbrzymi <i>Pelochelys bibroni</i>	Osobniki o długości skorupy powyżej 30 cm, możliwość ugryzienia

Krokodyle <i>Crocodylidae</i> – wszystkie rodzaje i gatunki	Niebezpieczeństwo pogryzienia
Waran z Komodo <i>Varanus komodoensis</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia
Waran leśny <i>Varanus salvator</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia
Helodermy <i>Heloderma sp.</i>	Jadowite
Pytony <i>Python sp.</i>	Niebezpieczeństwo uduszenia
Pytony australijskie <i>Morelia sp.</i>	Niebezpieczeństwo uduszenia
Pytony nowogwinejskie: <i>Liasis, Chondropython, Botriochilus</i>	Niebezpieczeństwo uduszenia
Woma <i>Aspidites sp.</i>	Niebezpieczeństwo uduszenia
Boa kubański <i>Epicrates angulifer</i>	Niebezpieczeństwo uduszenia
Boa dusiciel <i>Boa constrictor</i>	Niebezpieczeństwo uduszenia
Anakonda <i>Eunectes sp.</i>	Niebezpieczne ze względu na możliwość uduszenia, utopienia
Zaskroniec wschodni <i>Rabdophis sp.</i>	Jadowite
Wąż mangrowy <i>Boiga dendrophila</i>	Jadowite
Mussurana <i>Cleia cleia</i>	Jadowite
Bomslang <i>Dispholidus sp.</i>	Jadowite
Zdradnicowate <i>Elapidae</i> – wszystkie rodzaje i gatunki	Jadowite
Zdradnice morskie <i>Laticaudidae</i> – wszystkie rodzaje i gatunki	Jadowite
Węże morskie <i>Hydrophiidae</i> – wszystkie rodzaje i gatunki	Jadowite
Żmijowate <i>Viperidae</i> – wszystkie rodzaje i gatunki	Jadowite
Grzechotnikowate <i>Crotalidae</i> – wszystkie rodzaje i gatunki	Jadowite
Drzewołazy <i>Dendrobatinae</i> – wszystkie rodzaje i gatunki	Niebezpieczeństwo zatrucia batrachotoksyną, jednym z najsilniej działających jądów, produkowanym przez gruczoły skórne drzewołazów

PŁAZY <i>Amphibia</i>	
Ropucha ąga <i>Bufo marinus</i>	Wydzielina skóry toksyczna
RYBY <i>Pisces</i>	
Węgorz elektryczny <i>Electrophorus electricus</i>	Niebezpieczeństwo porażenia prądem
Batrachy <i>Batrachoididae</i>	Jadowite
Skorpeny <i>Scorpaenidae</i>	Jadowite
Jadnice <i>Synanceidae</i>	Jadowite
Żmijki <i>Uranoscopidae</i>	Jadowite
Rekiny z rodzin <i>Hexanchidae</i> , <i>Odontaspidae</i> , <i>Lamnidae</i> , <i>Orectolobidae</i> , <i>Carcharhinidae</i> , <i>Alopiidae</i> , <i>Sphyrnidae</i>	Niebezpieczeństwo pogryzienia
Płaszczki słodkowodne <i>Potamotrygonidae</i>	Jadowite
Dreńwy <i>Torpedinidae</i>	Niebezpieczeństwo porażenia prądem
BEZKRĘGOWCE <i>Invertebrata</i>	
Ośmiorniczka błękitna <i>Hapalochaena maculosa</i>	Jadowite
Stożki <i>Conus sp.</i> – niektóre gatunki	Jadowite
Czarne wdowy <i>Lathrodectus sp.</i>	Jadowite
Pająk skrzypnik <i>Loxosceles sp.</i>	Jadowite
Tarantula brazylijska <i>Lycosa raptoria</i>	Jadowite
Pająk podkopnik <i>Atrax robustus</i>	Jadowite
Pająk wędrowny <i>Phoneutria sp.</i>	Jadowite
Skorpiony z rodziny <i>Buthidae</i>	Jadowite

UZASADNIENIE

Rozporządzenie wykonuje delegację zawartą w art. 67 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody.

Rozporządzenie określa listę gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia człowieka, w tym drapieżnych i jadowitych, których utrzymywanie jest zabronione poza ogrodami zoologicznymi i właściwymi placówkami naukowymi oraz cyrkami.

Ogłoszenie niniejszego rozporządzenia jest konieczne ze względu na nieuregulowaną dotychczas kwestię przetrzymywania zwierząt niebezpiecznych przez indywidualnych hodowców co często stanowi zagrożenie dla nich samych, a także dla potencjalnych przypadkowych ofiar. Zawarta w załączniku lista obejmuje zwierzęta, które ze względu na swoje wrodzone właściwości nie mogą być przetrzymywane przez ludzi którzy nie przeszli odpowiedniego przeszkolenia.

Wejście w życie przedmiotowego rozporządzenia nie wywoła skutków społecznych, w szczególności mających wpływ na rynek pracy, konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki oraz sytuację i rozwój regionalny.

Ocena skutków regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia rozporządzenia

Celem wprowadzenia regulacji jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 67 ust. 2 ustawy z dnia.....o ochronie przyrody (Dz.U. Nr, poz.....)

2. Konsultacje społeczne

Projekt zostanie poddany konsultacjom z wojewodami, Państwową Radą Ochrony Przyrody, Ligą Ochrony Przyrody, Radą Dyrektorów Ogrodów Zoologicznych oraz z działającymi w skali kraju organizacjami ekologicznymi. Projekt zostanie umieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na dochody i wydatki budżetu Państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do obecnych potrzeb w tym zakresie. W rozporządzeniu przewiduje się możliwość utrzymywania zwierząt, które były dotychczas przetrzymywane poza ogrodami zoologicznymi i właściwymi placówkami naukowymi oraz cyrkami, aż do ich naturalnej śmierci, dlatego też wejście w życie tego rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych kosztów związanych z przekazywaniem zwierząt niebezpiecznych do odpowiednich placówek.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Rozporządzenie nie będzie miało bezpośredniego wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie wywoła skutków społecznych, w szczególności na sytuację i rozwój regionu.

7. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej

Zagadnienia regulowane przedmiotowym rozporządzeniem są zgodne z prawem Unii Europejskiej.